

PKK TERÖRÜ VE KADIN

Habibe ÖÇAL

Ak Parti Kahramanmaraş Milletvekili

Ankara
2021

PKK TERÖRÜ VE KADIN

Habibe ÖÇAL
Ak Parti Kahramanmaraş Milletvekili

Ankara
2021

Hayatları çalınan çocuklarının yollarını bekleyen Diyarbakır annelerine...

İÇİNDEKİLER

Giriş	7
--------------------	----------

I. BÖLÜM

Cinsiyet, Kadın Hakları ve Modernleşme Sürecinde Türk/Kürt Kadınının Dönüşümü	9
--	----------

Cinsiyet ve Kadın Meselesi.....	9
Dinler ve Kadın Hakları	11
Türkiye'nin Sosyokültürel Dönüşüm Sürecinde Kadının ve Kürt Kadınının Durumuna Genel Bir Bakış...	11
PKK ve Kürt Kadını	13

II. BÖLÜM

PKK, Terör ve Kadın	17
----------------------------------	-----------

PKK'nın Kadın Militanları	17
Kadın İntihar Tipleri	19
Politik Bir Kimliğe Dönüşen Annelik	20
Ataerkiye Dönüş	21
Cinsiyetsizleştirme ya da Kutsal Militanlık	22
KÜRT KADINI NEDEN MİLİTANLAŞIYOR?	24
Kimlik İddiası ve PKK'nın Etnik Milliyetçiliğe Dayanan İdeolojisi	24
Sözde Özgürlük Vurgusu	25
Feminist Söylemin Cazibesi	27
Kahramanlaştırmalar ve İdealleştirmeler: Ölere Güzelleşmek ya da Tanrıçalaşmak	29
Ailevi Nedenler ve Toplumsal Baskı	30
Yoksulluk	32
Yaşanan Acıların İstismarı	33
DEAŞ Karşıtlığı	33
PKK'NIN KÜRT KADININI DÖNÜŞTÜRME POLİTİKASI	35
Aile Düşmanlığı ya da Parti Ailesi	35
Din Karşıtlığı	37
KURTULUŞ VE ÖZGÜRLEŞMENİN BEDELİ: İSTİSMARLAR	38
ÖRGÜTÜN ÇOCUKLARI İSTİSMAR ETMESİ	41

III. BÖLÜM**PKK'nın Egemenlik Alanını Genişletmek: HADEP-HDP Çizgisi ya da "Legal Alan" 45**

HADEP-HDP Çizgisinin PKK ile İlişkisi	46
"PKK Militan Devşirme Merkezi" Gibi Çalışan HDP Örgütleri	47
Şantaj Oyunları	48
Kadın ve Cinsiyet Meselesi	49
Kadınların İstismarı	52

IV. BÖLÜM**Terör Örgütünün Korkulu Rüyası: Diyarbakır Anneleri 53**

Annelerin Gücü	53
"Başlarım Sizin Kürdistan Davanıza! Verin Çocuklarımızı." (Diyarbakır Annelerinin HDP İl Başkanlığı Önündeki Oturma Eylemleri	54

V. BÖLÜM**Bilgiyi Öldürmek (PKK'nın Şehit Ettiği Öğretmenler) .....57****VI. BÖLÜM****Sona Doğru: Kurtarıcılardan Kurtulmak 61**

Hayal Kırıklıkları ve Örgütten Kopuşlar	61
Kurtulduk Kurtarıcılardan: Terörden Hayata Kaçan Kadınlar	64
"Bazılarımız Diğerlerinden Daha Özgür"	65

SONUÇ VE ÖNERİLER 69

Kaynakça	74
----------------	----

GİRİŞ

Türkiye uzun yıllardır terör belasıyla mücadele etmektedir. PKK terör örgütü bugüne kadar kendisini; özgürlükçü, bağımsızlık savaşçısı, kadın hakları savunucusu gibi kalıplar içinde sundu. Her ne kadar Türkiye'nin çabalarıyla ABD ve Avrupa ülkeleri, PKK'yı terör örgütü olarak kabul etmiş olsalar da bunun uygulamalara tam olarak yansıdığını söylemek zordur. PKK, terör örgütü sayılmasıyla kendisi için ortaya çıkan bu zorluğu aşmak için hem Türkiye'de hem de yurt dışında legal görünümlü başka isimler ve yapılar altında faaliyetlerini sürdürmüştür/sürdürmektedir. Bu şekilde hem illegal olmaktan sıyrılmakta hem de kendisine karşı yapılan operasyonların siyasi olduğu mesajını vererek yeni mevziler kazanmaktadır. Aslında terör örgütünün kadınlar ve kadın özgürlüğü konusunda da böyle bir strateji belirlediği söylenebilir.

Terör örgütleri, doğaları gereği karmaşık ilişkilere sahip olan, bünyelerinde farklı çıkar hesaplarını barındıran, bazen anlaşma çoğu zaman ise çatışma içinde bulunan yapılardır. Terör örgütleri her ne kadar resmî söylemlerinde hitap ettikleri insanların hoşuna gidecek bazı kavramlara ve düşüncelere yer veriyor olsalar da şeffaf ve denetlenebilen bir yapıya sahip değillerdir. Bu noktada kendi çıkarları için başka bağlantılar kurmaları, başka özel gündem oluşturmaları ve başka kuruluşların ya da ülkelerin güdümüne girmeleri göz ardı edilmemesi gereken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. PKK terör örgütünün farklı zamanlarda, farklı yapılarla bağlantıya girdiği ve bu bağlantılara uygun pozisyonlar belirlediği bilinmektedir.

PKK, kurulduğu günden beri asıl amacını, kendi gündemine aldığı bazı çağdaş temalarla gizleme yoluna gitmiştir. Özgürlükten bahsetmiş ancak insanların hem özgürlüklerini hem de can güvenliklerini hiçe saymıştır. Yine sözde “özgürleştirme” adına toplumun temel taşı niteliğindeki aileyi ve ailevi değerleri, “feodal düzenin” kalıntıları olarak görmüş, bunlara karşı çıkmış ve çocukları ailelerinden koparmıştır. Kadınların özgürleştirilmesinden bahsetmiş ancak katliamlarıyla herkese acılar yaşatmış; anne, baba, kız kardeş vb. bütün ailevi kategorilerini silerek yerine sadece “örgüt militanı” kategorisini koymuştur. Çocuk yaşta kızları kaçırmak suretiyle hem annelerin hem de örgüte katılan kadınların hayatını zindana çevirmiştir. Örgütte militan olarak bulunan birçok kadın, ilk fırsatta örgütten ayrılarak orada yaşadıkları hayatı kâbus olarak nitelendirmiş ve en kötü aile hayatının bile PKK'nın kendilerine uygun gördüğü hayattan daha iyi olduğunu açık bir şekilde dile getirmiştir. PKK, özgürleştirmekten ve kurtuluştan bahsederken örgütten ayrılanlar örgütteki yönetici kadronun nasıl bir hegemonya oluşturduklarını, despotik yönetim tarzı sergilediklerini deşifre etmişlerdir. Ayrılanlardan bir kısmı da etnik ideolojiden tam olarak kopmamalarına rağmen örgüt içindeki kadınların üst düzey örgüt yöneticileri tarafından

istismar edildiklerini, aşağılandıklarını, tacize uğradıklarını hatta bundan daha kötü durumlarla karşılaştıklarını dile getirmişlerdir.

PKK terör örgütünün dağa kaçırarak için hedef aldığı kişilerin ailevi yapısına baktığımızda bunların; boşanma, ilgisizlik, aşırı baskı ve yoksulluk yaşayan, etrafında ihtiyaç duyduğu desteği bulamayan ailelerin çocukları olduğu ve örgütün bu ailelerin çocuklarını kandırıp istismar ettiği görülmektedir. Özellikle fakir aile kızları; iş, maaş ve özgürlük vaadiyle kandırılarak kaçırılmıştır. Çocuk yaştaki kız ve erkekler, okullarını ve ailelerini bırakarak terör örgütüne katılmışlar ve örgüt tarafından istismar edilmişlerdir. HDP ve onunla iş birliği içindeki dernek ve kuruluşlar âdeta örgüte üye toplama ve hazırlama merkezi olarak işlev görmüştür. Kendileriyle görüştüğümüz Diyarbakır Anneleri ve PKK'dan ayrılan kızlarımız bunu açık bir şekilde ortaya koymuştur.

Terörle mücadele, siyaset üstü bir konu olmalıdır. Bu ülkeye, bu millete, bu milletin değerlerine bağlı olan herkes, her kesim terörle mücadelede üzerine düşen görevi yerine getirmeyi ve devletimize, güvenlik güçlerimize yardımcı olmayı kendine görev saymalıdır. Terörle ancak böyle bir bilince ve kararlılığa sahip olduğumuzda ve teröre yol açan meseleleri doğru anlayıp buna uygun çözümler getirdiğimizde baş edilecektir. Terörün gölgesinde ne meseleleri doğru dürüst tartışabiliyoruz ne de her alanda yapmak istediğimiz reformları hayata geçirebiliyoruz. Halkımız, siyasi partilerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız, kadın kuruluşları, uluslararası örgütler bunu anladıklarında ülke olarak terörü yenme konusunda çok önemli bir aşama katetmiş olacağız.

Zannedildiği gibi kadınlar, PKK'ya ideolojisini benimsedikleri için değil büyük çoğunluk itibarıyla örgütün onları aldatmasına yarayacak şartlar altında yaşamaları ve eleman toplayıcıların ulaşabilecekleri alanda ve özellikle bulunmaları sebebiyle katılmaktadır. Bunların önemli bir kısmı zaten katılmadan kısa bir süre sonra yaptığı yanlış anlayarak pişmanlık duymaktadır. Bu sebeple örgütün kontrol ettiği ortamların ortadan kaldırılması oldukça önemlidir.

Bu çalışma terör örgütünün gerçek yüzünü ortaya koyma niyetinin bir ürünü olarak ortaya çıktı. Bu bağlamda özellikle terör örgütünün kadın söylemiyle, kadın ve aile konusundaki toplumu ifsat eden görüşleriyle ilgili gerçekleri araştırıp ortaya koymak istedik. PKK Terörü ve Kadın adlı bu çalışmamızda şimdiye kadar yapılan diğer çalışmalardan, güvenlik ile ilgili çalışmalar yapan birimlerimizin raporlarından, mahkeme iddianamelerinden, terör örgütünün yayınlarından, medya haberlerinden istifade ettik. Dağınık olan bilgileri bir araya getirip doğru bildiğimiz bağlamlar içinde yorumlamaya çalıştık. Çalışmayı özgün kılan hususun, terör örgütü PKK'nın kadın konusundaki iki yüzlü tutumunu kendi söylemlerine bağlı olarak ortaya koymamız, Diyarbakır Anneleri ve örgütten ayrılan eski militanlarla yapmış olduğumuz görüşmeler ve bunlardan çıkardığımız sonuçlar olduğunu söyleyebiliriz. Bu çalışmanın daha kapsamlı biçimi önümüzdeki günlerde kitap olarak da yayınlanacaktır.

Çalışmamızın PKK terör örgütünün ve onun legal alanı olan HDP çizgisindeki partilerin kadın, aile ve cinsiyet konusundaki gerçek yüzlerinin ortaya çıkması bakımından faydalı olmasını temenni ediyorum.

I. BÖLÜM

CİNSİYET, KADIN HAKLARI VE MODERNLEŞME SÜRECİNDE TÜRK/KÜRT KADINININ DÖNÜŞÜMÜ

Cinsiyet ve Kadın Meselesi

Dişilik ve erillik insana ait biyolojik farklılıklar olmasına rağmen her kültür bu farklılıklara çeşitli anlamlar yüklemiştir. Her kültürün kadınlık ve erkeklığe ilişkin belirlemiş olduğu bazı roller, sorumluluklar ve davranış kalıpları, kültürlerin kendilerine göre belirlediği kadınlık ve erkeklığe yaşama biçimleri vardır. Dolayısıyla cinsiyet rolleri toplumlarda farklılık gösterebildiği gibi toplumun değişimiyle birlikte bu roller de değişebilir. Toplumsal cinsiyet olarak adlandırılan bu cinsiyetin (gender), biyolojik cinsiyet gibi doğuştan gelen şeyler olmasa da biyolojik cinsiyetten tamamen farklı olduğu da söylenemez. Cinsiyetin ve cinsiyetle ilgili tutumların tamamen harici etkiler çerçevesinde şekillendiğini söylemek veya biyo-fizyolojik, biyo-psikolojik unsurların cinsiyetin oluşumunda etkisinin bulunmadığını ileri sürmek çelişkiyi içinde barındıran bir iddiadır. Çünkü bu, suyun toprakla olan temasından dolayı ıslandığını ama kendi doğası itibarıyla kuru olduğunu iddia etmek anlamına gelmektedir. Neticede toplumsal cinsiyet dediğimiz şey biyolojik cinsiyet üzerine inşa edilmekte ve bunun dışında yeni, farklı bir kategori inşa etmemektedir.

Toplumsal cinsiyetle ifade edilmek istenen şey, bir toplumun kültürünün cinsiyetin yaşanması üzerindeki etkisi ise bunda şüphe yoktur ancak bunun ötesine uzanarak insanın cinsiyetiyle ilgili her şeyi kültürün etkisiyle edindiği, bunun dışında bir cinsiyet rolünün bulunmadığını, erkeğe atfedilen her şeyin kadına da atfedilebileceği (ya da bunun tersi) ve her iki cinsin de diğer cinsle atfedilen rolü yerine getirebileceği ifade edilmek isteniyorsa bunun kabul edilmesi ve bu anlayışa bağlı olarak bir aile anlayışının yapılandırılması, bir toplum oluşturulması ve bireyler yetiştirilmesi mümkün değildir. Cinsiyet anlayışının bütünüyle toplum içinde kültürler tarafından üretildiğini ileri süren bu anlayış, bir cinsiyetsizleştirme ve tek tipleştirme projesidir. Bu proje insani olan

birçok değer ve zenginliğin, içinde çocukların büyüyerek insana dönüştüğü sosyal ortamların ortadan kalkmasına yol açabilir. Her alanda olduğu gibi cinsiyetle ilgili yargılarımızda aşırılıklar, yanlışlıklar olabilir ancak cinsiyetle ilgili davranışları, tutumları, tepkileri ve cinsler arasındaki farka ilişkin inançları tümüyle önyargılar olarak nitelemek yeni bir cinsiyet anlayışı inşa etmeyi hedeflemektedir. Bu; her bakımdan birbirine benzeyen bir cins üretmeyi, doğal yaratılıştaki var olan farklılığı ortadan kaldırmayı hedefleyen, küresel kapitalizmin evrensel tüketici tipi üretme anlayışının cinsiyet alanındaki uzantısıdır. Çünkü bu tek cins anlayışı, aileyi ve aile ortamında üretilen değerleri ve ailenin her tür tehlikeye karşı koruyucu etkisini ortadan kaldıracaktır ve her bir birey, iş ve ekonomi piyasasındaki piyasa değeri ile ölçülür hâle gelecektir. Daha sonraki bölümlerde ele alacağımız gibi böyle bir cinsiyet anlayışı terör örgütü PKK'nın hedefleriyle örtüşmektedir. Çünkü PKK da zaten kendisini karı ve kocanın, annenin ve babanın olmadığı bir dünyaya hazırlanmaktadır. Kürt toplumunun geleneksel değerlerini tahkir etmesinin ve sürekli olarak özgürlük vurgusu yaparak kız çocuklarını cinsiyetin olmadığı bir kimliğe çağırmasının sebebi budur.

Cinsiyet tutumlarının kültürden geldiği ve kültürden gelenlerden bir kısmının da kadının aşağılanmasına ve bazı durumlarda zulüm görmesine ya da ezilmesine yol açtığı doğrudur. Bu konuda yapılacak olan şey, cinsiyete atfedilen ve cinslerden birinin ezilmesine ya da zulüm görmesine yol açan yanlış algıları tespit edip ortadan kaldırmaktır. Ancak burada dikkatli olmak gerekir. Nitekim bu yapılırken belli bir cinsi suçlu, diğer cinsi de masum konumuna indirgeme basitliğine düşülmemelidir. Günümüzde kadınların sahip olduğu hakları, kültürümüzde ve geleceğimizde mevcut olan bazı unsurlarla kıyaslayarak yargılamak yerine bu hakları; doğası ve insanlık durumu, adalet, gelenek gibi kavramlar üzerinde düşünmemiz gerekir. Çünkü kategorik ve cinsiyetçi bir suçlamanın tarihsel ve toplumsal gerçekliği ortaya koymaktan uzak olduğu açıktır.

PKK terör örgütünün ve siyasi uzantılarının her fırsatta yaptığı gibi erkekleri her durumda tahakkümün bir parçası, kadınları ise her zaman siyasetin pasif bir alıcısı olarak göstermesi, sürekli sorun alanı olarak tanımlaması, toplumun ve kadınların toplum içindeki gerçek durumlarının anlaşılmasını ortaya koymaktadır. Bu durum, toplumun fertleri arasında düşmanlık yaratmaya ve suçların cinsiyetçi tanımına ve tasnifine yol açabilir. Nitekim kadınların tahakkümün bir parçası olduğu durumların da tarihte örnekleri vardır. Ayrıca bu, kadınlara karşı haksızlık anlamına gelmektedir.

Her toplumda önde olan, yol gösteren, önderlik eden, uygun davranış ve görünüşün nasıl olması gerektiği kararını verme yetkisiyle donatılmış olan ve kültürün, değerlerin yeniden üretilmesi rolü verilen kadınlar vardır. Başka bir deyişle erkekler kadar kadınların da toplumsal iktidarın sürdürülmesinde payları vardır. Bu noktada kadınların sadece cinsiyet tartışmalarında gündeme getirilmesi, onların diğer rollerinin ya da mensubiyetlerinin, başarılarının gizlenmesine, önemsizleştirilmesine yol açabilmektedir ve bu sakıncalı bir durumdur. Kadınların sadece kadınlıklarıyla üstelik bir sorun olarak gündeme gelmeleri onların toplum içindeki rollerinin gizlenmesine ve örtülmesine sebep olabilmektedir. Bu sebeple kadın meselesi, cinsiyet bağlamı da ihmal edilmeden onun birey olması, toplumun bir ferdi olması gibi farklı kimlikleri ile birlikte değerlendirilmelidir.

Dinler ve Kadın Hakları

Farklı ifadelerle dile getirilmiş olsa bile Yahudilik, Hristiyanlık ve İslamiyet'in vahye dayalı orijinal metinlerinde görülen ortak gerçeklik, Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın aynı özden, insanlık özünden yaratılmış olmasıdır. Yahudilik ve Hristiyanlıkta vahyi yansıttığı düşünülen metinlerde kadın karşıtı ifadeler yer alıyorsa da bunlar ilahî vahyin özünü yansıtmaktan uzaktır. Çünkü bu metinler aynı zamanda kadınla ilgili önemli sayıda olumlu ifade de içermektedir. Dolayısıyla dinleri esas alınan metinleri parçacı bir yaklaşımla değerlendirmek doğru olmaz. Bu metinlerin, diğer başka metinlerle birlikte okunması, ortaya çıktığı ya da inzal edildiği dönemdeki tarihsel bağlamın, toplumsal yapının ve kavramların kullanıldığı bağlamların göz önünde bulundurulması, dinlerin amacının ve dinlerin ortaya çıktığı dönemlerde kadınların durumunun başka toplumlardaki kadınların durumlarıyla kıyaslanarak ele alınması gerekir.

Kadınların İslam öncesi durumuyla Hz. Muhammed'in yaşadığı dönemdeki durumu arasında yapılacak kıyas, kadınların kazanımlarını ve İslam'a olan yönelişlerinin sebebini açık bir şekilde gösterir. Birçok araştırmanın ortaya koyduğu üzere Müslüman toplumlarda daha sonraki dönemlerde kadınla ilgili ortaya çıkan olumsuz tutum ve anlayışlardan önemli bir kısmı, dinin kendi özüyle alakası olmayan birçok faktörün etkisiyle ortaya çıkmıştır. İnsan hakları ve kadın hakları konusunda Kur'an'ın ve Peygamberimizin işaret ettiği hedeflerden sapılması, insanların vahiy metinlerinde verilen mesajın özünü anlamamasından ve egoist, çıkarıcı tutumundan kaynaklanmaktadır.

Türkiye'nin Sosyokültürel Dönüşümü Sürecinde Kadının ve Kürt Kadınının Durumuna Genel Bir Bakış

Hem İslam dünyasında hem de ülkemizde kadınla ilgili önemli sorunlar vardır. Otoriter ve totaliter modernleşme anlayışları maalesef, Müslüman ülkelerde öncelikle kadınları dönüştürmeyi (kılık kıyafet vs.), kontrol altına almayı ve onların aracılığıyla da toplumu dönüştürmeyi hedeflemiştir. Bu noktada Müslüman toplumlar, kendi kültürlerindeki dinamikleri kullanma ve buna bağlı olarak kendi gelenekleri ile ilgili eleştirel bir bakış açısı geliştirme imkânı bulamamıştır. Kadınlar, toplumun ve toplumun geleneksel değerlerinin taşıyıcıları olarak görüldüğü için kadınları değiştirmek toplumun değişimine eşdeğer görülümüş ve bu şekilde, çağdaşlaşma hedefine kadınlar üzerinden ulaşılmak istenmiştir. Türkiye'de kadınlarla ilgili yapılan her tartışma sonuçta çağdaşlık-gericilik, yenilikçilik-muhafazakârlık, laikçilik-dincilik kısılcacının dışına çıkamamıştır. Bunun neticesinde birçok kimse, kendilerine dayatılan görüşlere ya mutlak ret ya da mutlak benimseme biçiminde tepki göstermiştir.

Batı'daki aydınlanmacı, pozitivist bakış açısının belirlediği temel savaş stratejisinin bir sonucu olarak kadının, politik bir savaş alanı ve modern değerlerin taşınmasına en elverişli alan olarak görülmesine rağmen Müslüman toplumlar bu konuda doğru bir anlayış geliştirememiştir. Bugün maalesef bu tepkisel tavırlar yüzünden kadınla ilgili meseleleri soğukkanlı bir şekilde değerlendirip tartışmıyoruz. İdeolojik bakış açılarının ürettiği tek renkli çözümler, çok renkli toplumsal gerçekliğe uymamaktadır.

Terör örgütü kadınları “özgürleştirip” aileden, yerleşik değerlerinden ve bağlantılarından uzaklaştırmakta, eline silah verdiğinde kurtulacağını telkin etmekte, sürekli olarak dağlarda silahıyla dolaşan kadın imgeleri kullanmaktadır. Normal olan bir kadınının kendi aile ortamında, eğitim kurumlarında, doğal toplumsal çevresi içerisinde yetişip kendi kaderini, geleceğini belirleyebilecek yetkinliğe kavuşmasıdır. Fakat PKK, kadınların ancak terör örgütü üyesi olmakla, ailesinden, doğal toplumsal çevresinden, eğitim ortamlarından uzaklaşarak özgürleşip kurtulacağını söylemektedir. Kadının kılık kıyafeti, kadının özgürleşmesini sağlamadığı gibi kadınların, kendi toplumunun değerlerine karşı silahlanması ve terör unsuru hâline gelmesi de terör örgütünün iddia ettiği gibi onun özgürleşmesini sağlamayacak hatta onu daha fazla köleleştirecektir. PKK'nın kadınlar için uygun gördüğü sınırlar ve uygun bulduğu davranışlar, terör örgütünün başı Abdullah Öcalan'ın Marksist geçmişinden daha sonra da feminist ideolojiye yaslanan ideolojik tutumundan getirdiği anlayış tarafından belirlenmiştir. Bu noktada kadına özgürlük teranesi adı altında teröre, militanlaşmaya, şiddete, aile karşıtlığına, topluma yabancılaşmaya bağlı olarak yürüyen bir hayat sunulmaktadır.

Terör örgütü kadınları “özgürleştirip” aileden, yerleşik değerlerinden ve bağlantılarından uzaklaştırmakta, eline silah verdiğinde kurtulacağını telkin etmekte, sürekli olarak dağlarda silahıyla dolaşan kadın imgeleri kullanmaktadır. Normal olan bir kadınının kendi aile ortamında, eğitim kurumlarında, doğal toplumsal çevresi içerisinde yetişip kendi kaderini, geleceğini belirleyebilecek yetkinliğe kavuşmasıdır. Fakat PKK, kadınların ancak terör örgütü üyesi olmakla, ailesinden, doğal toplumsal çevresinden, eğitim ortamlarından uzaklaşarak özgürleşip kurtulacağını söylemektedir.

Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllarda devletin ideolojik yapısıyla ilgili mesajlar, Batılı tarzda giyinmeyi ve duruşu yansıtan “çağdaş Türk kadını” imajı üzerinden verilmiş ve başka konularda olduğu gibi kadınlarla ilgili geleneksel anlayışı yansıtan giyim tarzları tümüyle bastırılmış ya da geri plana itilmiştir. Çağdaşlaşmayı Batı ile eş tutan bu yaklaşım, yenileşmeyi ve kopuşu kadınlar üzerinden sağlamayı hedeflemiştir.

Çok kültürlü, çok inançlı, çok dilli bir imparatorluktan devralınan toplumsal yapımız, Cumhuriyet Dönemi'nde de devam etmesine rağmen ulus-devlet hâline gelirken toplumun bu durumu göz önünde bulundurulamamış; bölgeler arasında dengeli bir ekonomik büyüme gerçekleştirilememiş; farklı kümelerin yaslandığı değerlerin, kimliklerin Cumhuriyet'in değerleriyle buluşması sağlanamamış ve bu sebeple devletimiz ve milletimiz, uzun süredir terör ve şiddet sorunuyla uğraşır hâle gelmiştir. İnançlar ve kültürel kimliklerin dışa vurumu konusunda konulan anlamsız yasaklar halkın devletle bütünleşmesine engel olmuştur. Toplumsal değişimin kendine ait bir dinamiğinin olduğu unutulmuş, gelişme ve sosyal adalet şeklinde gerçekleşmesi gereken büyüme, salt ekonomik büyümeye ve devlet ideolojisinin gücünün büyüklüğüne indirgenmiştir. Oysa asıl büyüme, ekonomik büyümeye koşut bir biçimde sosyal adaletin ve demokrasinin büyümesinin getirdiği toplumsal bütünleşmedir. Bugün bunu sağlayamayışımızın getirmiş olduğu sıkıntıları çeşitli alanlarda yaşıyoruz.

PKK ve Kürt Kadını

1950'li yıllardan itibaren yaşanan modernleşme ve buna eşlik eden ekonomik gelişmeler toplumsal yapıyı da etkilemiştir. Kentleşme, eğitim ve iş bulma amacıyla şehirlere göç edilmesi, yeni politik taleplerin ve aktörlerin doğmasına yol açmıştır. Bu süreçte Kürtlerin yoğunlukta olduğu bölgelerimizdeki aşiret yapılarında çözümler oluşmuş ve aşiret elitleri yeni siyasal sisteme entegre olmuşlardır. Siyasi sistem de oradaki yapıyla uyum gösteren siyasi bir dil oluşturmuştur. Eğitim almak için büyük şehirlere giden Kürt elit çocukları, 1960'lı yıllarda Avrupa'ya koşut bir şekilde Türkiye'de ortaya çıkan sol gençlik hareketlerinin etkisi altında, yeni sol çerçeve içinde bir kimlik bilinci geliştirmişlerdir. Bu döneme ilişkin, Kürt solunu temsil eden kimseler tarafından kaleme alınan yazılarda tarihsel olayların akışı ideolojik bir dille anlatılır ve propaganda içeren bir kurgu biçimine bürünür. Aslında bu dil, resmî ulusal kimliği inşa edenlerin tercih ettiği dile karşı geliştirilen ve ideolojik renge büründüğünde sertleşen bir tepki dilidir ve gerçeklikle nadiren örtüşmektedir. Dolayısıyla geleneksel kimlikten farklı olarak oluşturulan modern dönemlerdeki yeni Kürt kimliği Marksist ideolojinin sağladığı ideolojik himaye ile teşekkül etmiştir. 1978 yılında kurulan terör örgütü PKK'nın; aile, kadın, toplum ve mülkiyet konusundaki düşünceleri tamamıyla Marksizm'in etkisi altındadır. En belirgin özelliklerinden biri de aile karşıtlığıdır.

Kadınların yaşadıkları sorunları tespit edebilmek ve bunlara doğru çözümler bulabilmek için ideolojik bakış açılarının dar sınırlarının dışına çıkmak gerekmektedir. Çünkü ideolojik bakış açısı her zaman sorunun kaynağı olarak sadece belli bir yere işaret eden ve aynı şekilde sadece tek bir çözümü dayatan, bunun dışındaki çözümleri kabul etmeyen bir ön yargıya sahiptir. PKK radikalizmi de aynı şekilde kadınlarla ilgili sorunun kaynağı olarak tek bir yere işaret etmekte ve aynı şekilde örgütün dayattığı çözümden başka herhangi bir çözüm olamayacağını düşünmektedir. Oysa toplumsal sorunların tek bir kaynağı olduğunu düşünmek totaliter bir bakış açısının ürünüdür. Çünkü toplumsal sorunların; kültürden ekonomiye, dinî alandan siyasete ve hukuka kadar birçok kaynağı vardır. Aynı şekilde bunların tekçi bir bakış açısıyla çözülmeyeceği ortadadır. Nitekim Öcalan'ın benimsediği Marksist bakış açısını ve önerilen çözümleri, resmî ideoloji hâline getiren sosyalist ülkelerin hepsinin de yanlıgıları ortaya çıkmış, çözüm olarak sunulan şeylerin kendileri de sonradan sorun hâline gelmiştir.

Günümüzde kadının kurtuluşu, kadının özgürleştirilmesi sloganıyla yola çıkan terör örgütleri içindeki kadınların daha büyük ölçüde mahrumiyetlere ve ayrımcılığa hatta şiddete, tacize bazen de tecavüze maruz kaldıklarını ve âdeta köleleştirildiklerini biliyoruz. Burada terör örgütü PKK örneğinde ele alacağımız bu örgütler, kendilerini başlangıçta Marksizm gibi bazı ideolojik hareketlere nispet ederek ayrılıkçı, ırkçı, feodalist ve kadın düşmanı özelliklerini gizlemeye çalışmışlardır. Daha sonraki dönemlerde ise Sovyetler Birliği'nin dağılmasının bir sonucu olarak bu ideolojilerin gözden düşmesiyle birlikte kendilerine sivil alanda ve siyasette yer açmak, egemenlik alanlarını genişletmek ve “yeni dünya düzenine uyum sağlamak” amacıyla kendilerini demokrasi ve özgürlük savaşçısı olarak tanıtmışlar; asıl amaçlarını gizlemek amacıyla demokratik konfederalizmi ve feminizmi savunarak kadının özne olduğunu vurgulamışlar; yasal alanda faaliyet gösteren siyasi yapılara ve derneklere destek vermişlerdir. Bu bağlamda terör örgütünün kendi ideolojik dayanağını gündeme uygun olarak yenilemesi, onun söylem alanında da değişimler ve dönüşümler meydana getirmiştir.

Günümüzde kadının kurtuluşu, kadının özgürleştirilmesi sloganıyla yola çıkan terör örgütleri içindeki kadınların daha büyük ölçüde mahrumiyetlere ve ayrımcılığa hatta şiddete, tacize bazen de tecavüze maruz kaldıklarını ve âdeta köleleştirildiklerini biliyoruz.

Örgüt başı Öcalan ve onun izindekiler bu yeni dönemde kendilerini antikapitalist olarak nitelendirmişlerdir. Örgütün başlangıçta öne çıkardığı “proletarya enternasyonalizmi” ve onun sağlamış olduğu evrensel zemin, güncelliğini yitirince bunun yarattığı boşluk, “çevre dengesi”, “kadının özgürlüğü”, “kadının eşit katılımı” gibi yeni oluşan sosyal temalarla ve bunların yarattığı evrensellik havasıyla doldurulmaya çalışılmıştır. 1990'lı yıllarda örgüt içinde kadınların eşitlik için mücadeleleri, yeni dönemde “kadınların fiilen iktidara ortak olmaları” söylemine dönüşmüştür. Bazı çalışmalarda terör örgütü PKK'nın başı Öcalan'ın, kadına olan bakışının dönüşümü 1990'lı yıllardan başlatılır ve partinin bu dönemden itibaren “kadının kurtuluşu” söyleminden vazgeçerek özellikle örgüt içi iktidar mücadelesinin bir yansıması olarak kadını merkeze alan bir yapı oluşturmaya çalıştığı, cinsiyet ilişkilerini dönüştürmeyi amaçlayan bir hedefe odaklandığı ve bu bağlamda Kürt toplumsal yapısını dönüştürmeyi hedeflediği vurgulanmaktadır. Terör örgütü PKK, bu dönemde kadınlarla ilgili güç imajı oluşturmak için bazı adımlar atmıştır. Bunlardan biri de 1997 yılında örgüt içinde sadece kadın örgüt üyelerinden oluşan ve kadın militanlar tarafından yönetildiği iddia edilen kadın birliğinin kurulmasıdır.

PKK'nın kadın için öngördüğü yeni kimlik, modernleşmeci olsa da homojen bir kimlik değil parçalı ve en önemli bileşenlerinden biri çatışmacılık olan eklemelenmiş bir kimliktir. Daha önceki dönemde “düşürücü”, “yoldan çıkarıcı” ve “devrimcinin ayak bağı” olarak görülen kadının, örgütün temel yapısı ve yönetim biçimi değişmeden yeni dönemde nasıl “özgürleştirici kadın”a dönüştüğüne dair bir fikrimiz yoktur. Çünkü burada geniş bir alanı kapsayan özgürlüğün, örgüt üyeliği ve militanlaşma kimliğiyle açıklanmaya çalışıldığını ve bunun dışındaki bütün özgürleşme imkânlarının reddedildiğini görüyoruz.

PKK'nın kadın için öngördüğü yeni kimlik, modernleşmeci olsa da homojen bir kimlik değil parçalı ve en önemli bileşenlerinden biri çatışmacılık olan eklemelenmiş bir kimliktir.

Her iki dönemde değişmeyen olgu, kadının kapalı bir yapı içinde militanlaşmaktan başka özgürlük yolunun olmamasıdır. Örgüt her iki dönemde de kadın erkek demeden katliamlar yapmış, insanları en temel haklarından mahrum bırakmış, toplumu terörize etmeye çalışmıştır. Terör örgütünde kadınlar, dış dünyaya kapalı, tek bir gerçekliğin sunulduğu bir ortam içinde bulunmaları dolayısıyla alternatif bakış açılarıyla, alternatif yaşam biçimleriyle karşılaşma imkânından mahrum kalmaktadırlar.

Her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da PKK'nın ya da siyasi uzantılarının iddia ettikleri gibi türdeş bir Kürt kadını ya da türdeş bir Kürt kadını kategorisi yoktur. Türk kadını gibi Kürt kadını da kendi bünyesinde farklı sosyal sınıfları ve farklı anlayışları barındırmaktadır. Elit sınıfın kadınlarıyla yoksul kesimin kadınları arasında farklar vardır. Bununla birlikte Türk toplumunda yaşayan bütün kadınların yaşadığı ve siyasetin çözmesi gereken sorunlar vardır. Bu sorunları sadece Kürt kadınlarına nispet etmek ya da kaynağıyla ilgili yüzeysel önyargılı tespitler yapmak ideolojik-politik bir kurgudur ve gerçeklikle örtüşmemektedir. Kürt kadını da Türkiye'deki diğer bölgelerdeki kadınlar kadar sağduyu sahibidir ve sorunlarının ideolojik bir söylem hâline getirilerek sürekli tekrarlanmasından ve sorunlu alan olarak gösterilmesinden rahatsızdır. Çünkü bu durumun, sorunlarını çözmeye hiçbir katkısının olmadığını aksine sorunu daha da derinleştirdiğini düşünmektedir.

Örgüt üyelerini ya da siyasi partide görev yapanları bir kenara bırakacak olursak bölgenin kadınlarının, sorunlarını dile getirirken başka bölgelerdeki kadınları ötekileştirme çabası içinde olmadıkları ve politik uygulamaları eleştiri konusu yapmadıkları görülmektedir. Bu sebeple bu kadınlara göre yaşamış oldukları mağduriyetlerden sorumlu olan, mutlak anlamda bir grup ya da siyasi bir yapı değildir. En önemlisi de eleştirilerin ötekilik, "değişmez bir öz" olarak ortaya çıkmamasıdır. Eleştiriler daha çok ekonomi politikaları, insanların sosyoekonomik durumları, 12 Eylül darbecilerinin 1983 yılında getirdiği Kürtçe yasağı (artık yok), bölgeler arası gelir eşitsizliği, işsizlik, eğitim imkânları, göçler ve yeni yerleşilen yere adapte olamama gibi sorunlar üzerinden dile getirilmektedir. Elbette buna, örgüt propagandasındaki ideolojik retoriğin taşıdığı ön yargıları da katabiliriz.

Yurt dışında yapılan birçok çalışmada ve medyaya yansıyan haberlerde, PKK'lı kadın teröristler; Marksizm, sosyalizm ve şimdilerde feminizm vb. ideolojilerin belirlediği kavram çerçevesi içerisinde gündeme getirilmekte ve “kadın hakları savaşçısı” imgesiyle ustaca süslenmektedir. Öyle görünüyor ki bu çalışmaların önemli bir kısmı PKK için çizilen stratejinin birer parçasıdır. Bu çalışmalar, terör örgütünün kadın öğretmenleri öldürdüğüne, öğretmenleri öldürerek erkek ve kız çocukların eğitime ulaşmasını engellediğine, çocuk yaştaki kızları dağa kaçırdığına, terör kamplarındaki tacizlere ve istismarlara yer vermemekte ve çocukları kaçırılan annelerin feryadını da görmezden gelmektedir. Terör kampları, dağcılık sporu ya da izcilik kampı olarak gösterilmeye çalışılmaktadır.

II. BÖLÜM

PKK, TERÖR VE KADIN

Kadınların örgüt üyesi olarak yer aldığı belli başlı sol örgütler şu şekilde sıralanabilir: Tamil Gerillaları (LTTE), Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (FARC), Nikaragua Sandinista Silahlı Gücü (FSLN). Aynı şekilde DEAŞ, El Kaide gibi dinî terör örgütlerinin eylemlerinde kadın örgüt üyelerinin yer aldığı bilinmektedir. Dünyanın başka yerlerinde terör eylemleri düzenlediği bilinen örgütlerin bünyelerinde de kadın örgüt üyeleri bulunmaktadır. Tamil Gerillaları dediğimiz örgütün bünyesinde çok sayıda kadın militan bulunmasına rağmen bunun, kadınların belli bir süreliğine geçici olarak erkeklerin rolünü üstlenmesi anlamına geldiğine, örgütün yapısında herhangi bir değişikliğe ya da kadınlar lehine bir dönüşüme yol açmadığına ve çatışmalar sona erdiğinde kadının tekrar geleneksel rolüne döndüğüne dair tespitler önemlidir. PKK terör örgütü söz konusu olduğunda kadınların, örgüt içinde genellikle erkekler söz sahibi olduğundan, istismar ve tacizlerden, aşağılanmalardan şikâyetçi olmaları söz konusudur. Ayrıca terör örgütünün bünyesinde kadınların yer almasının örgütün yönetim yapısında bir değişikliğe yol açmadığı bilakis örgütün kendisini dönüştürmek yerine, kadınları örgütün hedefleri doğrultusunda dönüştürmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır.

PKK'nın Kadın Militanları

Diğer terör örgütlerinde olduğu gibi PKK terör örgütü de daha işlevsel oldukları için kadınların örgüte katılmalarını teşvik etmektedir. Çünkü terör örgütleri her zaman lojistik desteklerin sağlanmasında, örgüte erkek ve kadın eleman temininde, eylem için ön keşif yapılmasında, nihayet eylemin gerçekleştirilmesinde ihtiyaç duyulan duygusal kararlılık açısından kadın militanları daha kullanışlı bulmuşlardır. PKK terör örgütü, uzantısı olan diğer terör örgütleriyle birlikte kendisini, özgürlük ve kadın hakları gibi çağdaş değerlerin savunucusu olarak göstermek için kadın imajını kullanmaktadır. PKK'nın kadınlara yönelik söylemleri, onları kurtaracağı ve özgürleştireceği yolundaki vaatleri de kadınların örgüte üye olmasında etkili olmuştur.

PKK terör örgütü eylemlerinde büyük oranda kadın örgüt üyelerini kullanmaktadır. Kanlı eylemleriyle bilinen PKK terör örgütünün özellikle Batı ülkeleri nezdinde olumlu imaj oluşturmak için “Batılı kadına benzeyen Kürt kadını” imajını ön plana çıkardığı, feminist ideolojinin

söylemlerini benimsediği ve bu şekilde kendisini sözde özgürlük mücadelecisi olarak göstermek istediği bilinmektedir.

Örgütün başı Öcalan'ın 1987 yılındaki konuşmalarında, PKK terör örgütünde kadınların varlığından ve bu konuda yaşanan bazı sorunlardan söz ettiği göz önünde bulundurulduğunda 1990 yılından önce de PKK'da kadın militanların bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak o tarihlere kadar kadınlara ait ayrı bir yapı mevcut değildi. PKK terör örgütü yapısı içindeki ilk bağımsız kadın örgütlenmesi 1987 yılında, Avrupada ERNK bünyesinde "Kürdistan Yurtsever Kadınlar Birliği"nin (YJWK) kurulmasıyla başladı. YJWK'nin Avrupada düzenlemiş olduğu gösteriler, PKK bünyesinde kadınların varlığını belirgin hâle getirdiği gibi daha sonra kadınların örgüte katılımlarını da cesaretlendirmede etkili olmuş olabilir. Çünkü Avrupadaki gösteriler ve oradaki yapılar, insanlar üzerinde yanlış meşruiyet ve güç algısı oluşturmada etkili olmaktadır. Batı'nın ekonomik ve bilimsel alanlardaki üstünlüğünden hareketle oradaki yapılanmaların ya da toplumsal olayların belli bir etki gücüne sahip olduğu fikri ön plana çıkmaktadır. Birçok insan, Batı'nın yanlış bir oluşuma izin vermeyeceğini düşünüyor ya da Avrupadaki ideolojik yapılanmalara bir güç atfediliyordu ve o güç Türkiye'deki uzantılarını ve merkezlerini de güçlendiriyordu. Avrupadaki yapılanmanın PKK terör örgütüne bir başka katkısı da kendilerini farklı bir yüzle tanıtmalarına ve Türk devleti aleyhine lobi faaliyetinde bulunmalarına izin verilmesiydi.

Terör örgütü PKK'nın kuruluş yıllarında, kadın örgüt üyelerinin sayısı oldukça azdı. Kadınların örgüte katılımlarının 1990-1993 yılları arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Kadınların örgütteki sayısı 1993 yılından sonra azalmaya başlamışsa da daha sonra yeniden yükselişe geçmiş ve terör örgütünün elebaşı Öcalan'ın yakalandığı 1999 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren kadınlar örgütün kamplarında görülmeye başlanmıştır. Yapılan araştırmalar bugün PKK içindeki kadın örgüt üyesi sayısının %12 ila %18 arasında değiştiğini göstermektedir. Örgüt üyesi kadınların yaş ortalaması 17,03'tür. 12 yaşında terör örgütüne katıldıkları bilinen

üç kadın militanın adları Nujin, Elif ve Rozerin'dir. Elimizdeki verilere göre PKK'ya katılanlar arasındaki kadınların en yaşlısı, 26 yaşında örgüte katılmış olan İpek'tir. Kadın militanlar arasında PKK'da en uzun süre kalan ise (28 yıl) Berfe'dir.

Kadın İntihar Timleri

Terör örgütleri eylemlerini dikkat çekmeden gerçekleştirmeleri dolayısıyla intihar eylemlerinde genellikle kadın örgüt üyelerini kullanmaktadır. Nitekim erkek militanların her zaman fark edilme riski daha fazladır. Sri Lanka'nın bağımsızlığı için savaşan Tamil Savaşçıları (LTTE) bünyesindeki kadın militanlar, intihar eylemleri için özel eğitime tabi tutuluyor ve kendilerine elbiselerinin altında bombaları taşıırken nasıl hamile kadın taklidi yapacakları öğretiliyordu. Örgüt, kadın militanlara sürekli tekrarlar yoluyla hayatta bir defa öleceklerini, bunu da kutsal bir dava için yapmaları gerektiğini telkin ediyordu. Benzer propagandaların PKK terör örgütü tarafından kadın militanlara yapıldığı, örgütün intihar eylemlerini kadın militanları aracılığıyla gerçekleştirdiği, bu tür intihar eyleminde ölen kadınları daha sonra kahraman olarak yücelttiği ve mitleştirerek kadim dönemlerin tanrıçalarına benzettiği bilinmektedir.

Terör örgütü içinde kadınların intihar eylemcisi olarak seçilmesinin psikososyal sebepleri de vardır. Böylece örgüt, kadının geleneksel kültür içindeki yerine işaretle Kürt gençlerin ruhunda intikam duygusu uyandırmayı, örgüte daha fazla katılım sağlamayı hedeflemektedir. İntihar eylemlerini meşrulaştırmak için kadın intihar eylemcileri "kahraman", "Kürt kadınının onurunu kurtaran kişiler" olarak yüceltilmiştir. Terör örgütü PKK, 1996 yılında yapılan sözde 4. konferansında, intihar eylemleri gerçekleştirme kararı almıştır. Bu karara binaen 1996 yılında vücuduna sarmış olduğu bombaları patlatarak intihar eylemi gerçekleştiren terörist militan kadın Zilan, PKK'nın üretmiş olduğu metinlerde mitolojik çağın tanrıçası "İştâr"a benzetilerek insanüstü

bir varlık olarak gösterilir ve Kürt kadınlarının önüne rol model olarak konulur. Kadınların tam kurtuluşu ve tam özgürlüğüne kavuşması için örgüte katılması yetmiyor; “kadının tanrıçalaşması”, intihar eyleminde ölmesi gerekiyordu. 1996-1999 yılları arasında toplam 21 intihar eylemi gerçekleştiren örgütün, intihar eylemlerinde kadınlara daha sık görev verdiği ve bu tür eylemlerde ölen kadınları kahraman ve rol model olarak öne çıkardığı görülmektedir.

Örgüt lideri A. Öcalan sürekli olarak kendisini, kadınlarının aşkının yöneleceği tek kişi olarak tanıtmış ve örgüte aşk derecesinde bağlı olmalarını istemiştir. Dolayısıyla kadınlar sadakat ifade eden eylemlere kalkışmak zorunda kalmışlardır. İntihar eylemlerinde kadınların çokluğunun sebebi, örgüte olan bağlılıklarını ispatlamada zorluk çekmeleridir. Çünkü Öcalan sürekli olarak “ölümüne aşk”ın anlamını bu şekilde açıklamaktadır. Kadının intihar eylemine katılmayı reddetmesi hâlinde zayıflık, gevşeklik ile suçlanma tehlikesi vardır. Bu durum, 1990’lı yıllarda çok sayıda kadının canlı bomba olarak görevlendirilmesinin sebeplerinden biri olarak düşünülebilir.

Kendisiyle özel olarak görüştüğümüz P. A., PKK terör örgütü kamplarında Türk askeri ile karşılaştıklarında kendilerini nasıl imha edeceklerinin anlatıldığını söyledi. PKK terör örgütü, dinî endişelerle intihar eylemlerinden çekinmesini önlemek için militanların dinî inancını tamamıyla ortadan kaldırmak istemektedir:

“Türk askerlerine esir düşeceğimizi anladığımız anda kendimizi nasıl imha etmemiz gerektiği anlatılıyordu. İnsanın kendi canına kıymasının günah olduğunu söylediğimizde de ‘Onların size yaptığı daha günah. Günahı karıştırmayın, Allah da sadece bir enerjidir. Madem Allah var, bu kadar insan neden katlediliyor, biz de savaşmak zorunda kalmazdık.’ diyorlardı.”

Politik Bir Kimliğe Dönüşen Annelik

Terör örgütü PKK’nın söylemleri ve eylemlerindeki en önemli tutarsızlıklardan biri de kadınlardan bir kısmını savaşçı, kurtarıcı, özgürleştirici, yoldaş imgelerini kullanarak kadın hakları, eşitlik tasavvuruyla birleştirirken bir kısmını da “anne”, “baci”, “kardeş” gibi gelenekten aldığı terimleri kullanarak ve yine politik bir kimlik vererek mağduriyet düşüncesi oluşturmaya çalışmasıdır. Özellikle 1992-1993 yılları arasında gösterilere anne sıfatlarıyla katılan kimselerde, bunun sıkça kullanıldığı görülmektedir. Örgüt; şehirlerde kadınları, kızları, gençleri, küçük çocukları sokaklara döktü ve onların kadınlık ve annelik figürlerinden yararlanarak mesaj verdi. Bu kişiler açık grevlerine katıldılar ve Nevroz şenliklerinde öne çıkarıldılar. Bu yıllardaki gösterilerde analar-bacılar imajının yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir.

Daha sonraki yıllarda başka bir aşamaya geçildi ve dağa kaçırılan militanların anneleri “mağdurlar” olarak öne çıkarıldı. Bu şekilde daha geniş bir kesime ulaşmak ve geniş bir kesimin kitle desteğine sahip oldukları mesajını vermek istediler. Cumartesi Anneleri, Barış Anneleri ya da örgütün desteklediği gösteri yürüyüşlerinde güvenlik güçlerinin müdahalesini engellemek için ön saflara sürdükleri anne sıfatıyla yer alan kadınlar, örgütün nasıl bir çelişki içinde olduğunu göstermektedir. Politik-ideolojik figüre dönüşerek gösteriden gösteriye koşan bu anneler, artık geleneğin tanımladığı evinin içinde ve çocuklarının bakımı ve eğitimiyle ilgilenen anneler olmadığı gibi bu durum örgütün geleneksel annelik kimliğini tanıdığını göstermez. Çünkü hayatın

normal akışı içinde düşündüğümüzde bu kadınların kendi doğal annelikleriyle ve iradeleriyle bu toplantılara katıldıklarını söylemek zordur. Cumartesi Anneleri ismi de, Türkiye'nin kendi iç dinamiklerinden üretilmiş doğal bir isim değildir. Çünkü bizim geleneğimizdeki anne, çocuğunun yasa dışı bir örgüte gitmesine razı olmadığı gibi yasa dışı örgütün eylemlerine de destek vermez. Cumartesi Anneleri güya Arjantin'deki cunta yönetimi tarafından öldürülen çocuklarının hesabını sormak için Plaza del Mayo meydanında toplanan annelerden esinlenmiştir.

Ataerkiye Dönüş

PKK'nın kuruluşunu takip eden yıllarda örgütün başı Abdullah Öcalan'ın temel düşüncesi, iktidarla özdeşleştirdiği erkeği öldürmektir. Burada eleştirilen, erkeğe biçilen eski roldür. Ancak o, bunu sosyalizmin temel ilkesi olarak sunar. Zaten tüm kavramlarını Marksist-sosyalist düşünce literatüründen almıştır. Dolayısıyla söylemindeki dönüşümler de sosyalist düşüncenin dönüşümü ve yeni solun ideolojisiyle ilgili bir dönüşümdür. Öcalan'ın sözünü ettiği öldürülen erkeklik yerine yeni, belki de daha tahkim edilmiş bir ataerki inşasının izlerini görmek zor olmasa gerekir. Çünkü Öcalan, başka yerlerde cinsiyetçi bir dil kullanılır ve âdeta kadınlık ile erkekliği birbirinden ayrı iki öz olarak görür. Erkeklerin, sahte erkeklik ifade eden davranışlardan kaçınarak mücadele içinde gerçek erkekliklerini yeniden kazanmalarından söz eder. Kürt erkeği ona göre işinde gücünde iken başka bir ifade ile "militanlaşmamış" bir durumdayken erkekliğini sadece kadın karşısında gösterebilmekte ve "kadınlaşmakta"dır. Bu oldukça küçük bir alanda iktidar sahibi olmak anlamına gelir. Onun sahte erkeklik dediği bu erkeklik izharı, aslında dar bir alanda iktidar kurmak demektir. Öcalan erkeğin militanlaşarak bu sahte erkeklikten kurtulup gerçek erkek hâline geleceğini dolayısıyla gerçek anlamda muktedir olacağını düşünmektedir. Kadın ise aile içinde, işinde gücünde mesleği ile meşgul iken yani militanlık yapmadığı sürece erkeğe "karılık" yapmaktadır. "Militanlaşması", örgüte üye olması onu karılıktan kurtaracaktır.

PKK terör örgütü, kadın özgürlüğünün propagandasını yapmasına rağmen kendi içinde ataerki bir tutum sergilemektedir. Bazı terör örgütü üyeleri, feodal yapıda bulunan her şeyin terör örgütünde de bulunduğunu, PKK'nın da neticede "erkek egemen", aşkın ve sevginin olmadığı ve bir anlık geçici istemlerin bulunduğu bir örgüt olduğunu söylemektedir. Örgüt üyeleri arasında meydana gelen romantik ilişkilerde kadın örgüt üyeleri, erkeği baştan çıkararak suçlu olarak bulunup cezalandırılmaktadır. Bu aslında örgütün güya savaş açtığı "feodal değerlerin" dışına çıkmadığını ve çıkmak istemediğini göstermektedir. Çünkü örgütün üye temin edebilmesi, insanların eğitimsiz kalmasına ve başka bir deyişle feodal yapının devam etmesine bağlıdır. Örgütten ayrılan P. herhangi bir vukuatta kadın tarafının potansiyel suçlu olarak görüldüğünü aktarıyor:

"Diyelim ben birisini sevdim, âşık oldum; bu bilindi, gidip yönetime söylediler. Mahkememiz yapılır, ifadelerimiz alınır ve tutuklanırız. Benim hakkımda idam kararı verilir, erkek ise bırakılır, yeni bir görev verilir. Hep kadın hatalı görülür, suçlanır, idam edilir."

2017 yılında PKK'lı bir örgüt üyesi, örgüt içindeki erkek egemenliğinin her fırsatta kendisini gösterdiğini açıkça ifade etmektedir:

"Örgüt içinde ve parti hareketinde cinsiyet ayrımına maruz kaldım. Kadının başarısı iyi karşılanmıyordu. Ben, örgüt içinde başarılı bir kadın militandım ve erkek militan yoldaşlarım

bundan hoşlanmadılar. Tehlikeli bir çatışmaya girip oradan sağ kurtulduğumuzda erkek militan yoldaşım benim örgüt içinde yükselme ihtimalimi düşünerek bana 'Keşke hepimiz orada ölseydik.' dedi.

Örgütün öğretmenleri ve eğitim kurumlarını hedef alması gerçekte kadınların bu feodal olarak tabir ettiği yapı içinden çıkmasını istemediği anlamına gelmektedir.

Cinsiyetsizleştirme ya da "Kutsal Militanlık"

PKK bir yandan geleneksel değerlere savaş açarken diğer yandan kendi eylemlerini meşrulaştırmak için geleneksel değerleri kullanmaktadır. Terör örgütü her türlü kutsala, aile değerlerine, namus kavramına karşı savaş açmış ve feminist ideolojiyi kendisine dayanak yapmış olmasına rağmen ailelerin endişelerini gidermek amacıyla sahte bir kutsal üreterek dağa çıkan kadınların bacı-kardeş oldukları ve toplumun namusunu korumak için orada bulduklarını ileri sürmektedir. Bu durumda, güya kendi ait oldukları gelenekteki söylemleri kullanarak ailelerin bu durumu kabullenmelerini istemektedir. Bunun inandırıcı olmaması bir yana terör örgütünün geliştirmiş olduğu bu savunma mekanizması, ailelerin dağa çıkan ve orada erkek teröristlerle bir arada bulunan kızlarının durumundan endişe duyduklarını göstermektedir. Aksi takdirde kadını özgürleştirmeyi hedef olarak benimseyen örgütün faaliyetlerini kutsal bir çerçeveye içine yerleştirmesi mümkün görünmemektedir. Çünkü bölgedeki cari olan anlayışa göre kadınların, kızların aileden habersiz evden ayrılması aslında aile için katlanılması zor bir durumdur. Normal gündelik hayatlarında kadınların erkeklerle bir araya gelmesini kabul etmeyen örgüt mensupları ya da örgütün uzantısı durumundaki yasal siyasi kuruluşu temsil eden erkekler, örgüt içindeki kadın

erkek ilişkilerini ya ideolojik bir faaliyet olarak ifade etmekte ya da kadını “kutsal dava”larının korumasına aldıklarını söyleyerek meşrulaştırmaktadırlar. Yasal siyasi faaliyet içinde yer alan kadınlardan bir kısmı parti faaliyetlerine katıldıklarında normal hayattaki geleneksel kurallara uymayı gereksiz görmekte ve bu faaliyette “kardeşleri” olarak baktıkları erkeklerle tokalaştıklarında abdestlerinin bozulmayacağını düşünmektedirler.

Radikal feminizme yönelen PKK, savaş esnasında ideolojik dayanışma dışındaki evlilik, aile, akrabalık ve aşk ilişkilerini yasaklamış ve bu tür ilişkilerin cinsiyete dayalı olan sistemi körüklediğini ileri sürmüştür.

Kadınlara özgürlüğünü ve kurtuluşunu savunan terör örgütünde âdeta özgürlüğün bedeli olarak dayatılan duygusal ilişkilerin yasaklanması aslında feminist bir adım olarak görülebilir. Duygusal ilişkiler yasaklanmış olmasına karşın bunun tamamıyla ortadan kalktığını söylemek zordur. Çünkü insanların duygularını yasaklarla engellemek mümkün değildir. G. görüşmemizde bu konuya şöyle değinmiştir:

“Zaten hiçbir erkekten duygusal olarak etkilenemezsin, bir erkek de senden etkilenemez. Yasak bu. Ama sen duygularını yok edemezsin, etkileniyorsun. Bu her yerde aynı, doğanın kanunu bu. Rabbimin yarattığı bir şey. Ama yasaklıyorlar. Mesela ben iki insanın birbirine karşı duygusal olarak temiz bir şey hissettiğini gördüm ve onlar da intihar etti. Kendi bombalarını patlattılar, intihar ettiler Suriye tarafında. Niye? Duygusallıkla cinselliği aynı kefeye koyuyorlar. Ama öyle olmaması gerekiyor. İntihar edenler daha genceciktiler.”

Terör örgütü her türlü kutsala, aile değerlerine, namus kavramına karşı savaş açmış ve feminist ideolojiyi kendisine dayanak yapmış olmasına rağmen ailelerin endişelerini gidermek maksadıyla sahte bir kutsal üreterek dağa çıkan kadınların bacı-kardeş oldukları ve toplumun namusunu korumak için orada bulunduklarını ileri sürmektedir.

KÜRT KADINI NEDEN MİLİTANLAŞIYOR?

Militan belli bir düşünceyi sorgusuz sualsiz savunan ve o düşünce için yasa dışı yollarla zora ve şiddete başvurarak mücadele eden kimsedir. Militanlık aynı zamanda radikalleşmeyi de içermektedir. Terör örgütlerine katılmanın, başka bir deyişle militanlaşmanın birçok sebebi bulunmaktadır. Bu sebeplerden bir kısmı çekici, bir kısmı da itici sebepler olarak açıklanmaktadır. İtici sebepler, genellikle insanların içinde bulunduğu psikolojik ve sosyal zorluklarla alakalıdır. Konumuz açısından düşünüldüğünde kişisel ve ailevi sorunlar, ergenlik, yalnızlık, yoksulluk, toplumsal baskı itici sebepler arasında sıralanabilir. Terör örgütünün propaganda konusu yaptığı kimlik vurgusu, özgürlük, akranelarının ya da akrabalarının örgütte bulunması, feminizm, kadının tanrıçalaşması gibi hususlar ise çekici sebepler arasında yer almaktadır.

PKK, yerel örgütlenmeleri vasıtasıyla örgüte katmak için elverişli olan bireyleri tespit eder. Yerel alanda bulunan toplayıcılar vasıtasıyla tespit ettikleri bu bireyler hakkında araştırma yaparak bilgi toplar. Yapılan araştırma ve bilgi toplama sonucunda tespit edilenler arasından uygun gördükleri bireye yaklaşarak bireyin örgüte katılımı için çalışmaya başlar. Süreç, bireyin örgüte katılımıyla sonuçlanır.

Terör örgütü PKK'ya katılım sebepleri ile ilgili yapılan araştırmalarda, ilk sıralarda yer alan sebepler şunlardır: Ezilen Kürt kimliği algısı ve milliyetçilik, gençlik psikolojisi, travmatik yaşam deneyimleri, yoksulluk ve işsizlik, arkadaş, çevre ve sevgili etkisi ve kadınların ikincil konumunun oluşturduğu görülmektedir. Bunlar bölgede örgüt propagandasının etkisine ya da eleman toplayıcılarının çağrılarına açık olan sorunlardır. Terör örgütü; eğitim, ekonomik ve kültürel alandaki gelişme, şehirleşme, uluslararasılaşma ile birlikte büyük oranda ortadan kalkacak ve bir kısmı kadınlarla ilgili olan sorunları, çıkarları için suiistimal etmiştir. Oysa terör örgütünün eylemleri ve propagandaları, bu tür sorunları daha da derinleştirmekten ve artırmaktan başka bir işe yaramamıştır.

Örgüte katılan ve sonra da pişman olup örgütten ayrılan kadınlarla yapılan görüşmelerde, kadınların çoğunun örgütün ideolojisini benimsedikleri için değil, çeşitli nedenlerin ve örgütün bölgedeki toplayıcılarının etkisiyle örgüte katıldıkları görülmektedir.

Örgüte katılan ve sonra da pişman olup örgütten ayrılan kadınlarla yapılan görüşmelerde, kadınların çoğunun örgütün ideolojisini benimsedikleri için değil, çeşitli nedenlerin ve örgütün bölgedeki toplayıcılarının etkisiyle örgüte katıldıkları görülmektedir. Örgütün çatışmasızlık adını verdiği dönemde örgüt elamanları daha rahat hareket etme imkânı bulduğu için örgüte katılım daha fazla olmuştur.

Kimlik İddiası ve PKK'nın Etnik Milliyetçiliğe Dayanan İdeolojisi

PKK metinleri sürekli olarak "Kürt halkının ezildiğini", "PKK'nın Kürt halkının haklarını ve özgürlüğünü savunan" ve bu yüzden "silah kullanmak zorunda kalan" bir örgüt olduğunu ileri sürer. Daha önceki dönemlerde ortaya çıkan benzeri isyanlardan PKK'nın farkı "Kürt kimliği"ne tarihsel kökleri, siyasal ve toplumsal boyutlarıyla vurgu yaparak yeni bir kurgu oluşturmaya çalışmasıdır. PKK'nın kimlik iddiasını dile getirirken kadınlardan ve Kürt kadın imajından

faidalandığı görülmektedir. Burada PKK'nın Kürt kimliğini ezilme, kölelik gibi olumsuz nitelendirmelerle açıklaması, gerçekliğin ifadesi olmaktan uzaktır. Diğer yandan bir kimliğin sürekli olarak olumsuz nitelendirmelerle anılması kimliği, kültürel olmaktan ziyade ideolojik bir kurgu hâline getirmektedir.

Kürt vatandaşlarımızın, yaşadıkları bölgelerden diğer bölgelere göç ettikleri ve “yabancı buldukları bir ortamda kaybettiklerini düşündükleri” grup kimlikleri ile tekrar temas kurma ihtiyacı içinde radikalleştikleri gözlemlenmiştir. Bu durumda bulunanların radikalleşmelerinin en önemli belirtisi, göçülen illerde radikal yayınlara olan ilginin artmasıdır. Ancak burada ilginç olan şey, eğitim seviyesi ile radikal gazete okuyanlarının sayısının ters bir orantı içinde olmasıdır. Eğitim seviyesi yükseldikçe bu yayınların okunma miktarı azalmaktadır.

Kürt kardeşlerimizin bu topraklarda diğer kimliklerle yüzyıllardan bu yana gelişmiş ve kökleşmiş ilişkileri vardır. Osmanlı bakiyesi coğrafyaya baktığımızda farklı etnik, dinî vs. kimlikler bulunmasına rağmen bu kimlikler arasında kökleşmiş, derin ilişkiler bulunmaktadır. Kürtler adına, Kürtlere rağmen geliştirilen etnik kimlik milliyetçiliği bu ilişkileri zedelemekte ve milletimizin bütünlüğüne karşı bir tehdit oluşturmaktadır. Bundan dolayı etnik kimliğe odaklanan bir siyaset anlayışının, toplumsal sorunlar için çözüm bulması mümkün görünmemektedir.

Terör örgütünün kimlik vurgusu ve milliyetçi söylemlerinin en çok okumamış kesim arasında yankı bulduğu görülmektedir. 1995 yılında yapılan bir araştırmada örgüt içinde örgütün propagandalarının en fazla yankı bulduğu kesimin eğitim düzeyi en düşük kesim olduğu görülmüştür. Kadınların eğitime ulaşma imkânı bakımından daha dezavantajlı kesim olduğu düşünüldüğünde örgütün bünyesinde kadınların çokluğunun sebebi ve örgüt liderinin kadınlara yönelik mesajlarının, kadınlarla ilgili söylemlerinin anlamı daha kolay anlaşılabilir. Bu durum aynı zamanda terör örgütünün okulları ve öğretmenleri hedef almasının sebebini de açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Dünyanın birçok yerindeki terör örgütlerinin, kadınları radikalleştirip örgütün militanları hâline getirebilmek için “bağımsızlık”, “özgürlük”, “kadınların kurtuluşu” ya da “kadın hakları”nı ve “cinsiyet eşitliğini” paravan olarak kullandığı bilinmektedir. Ancak örgütten ayrılanların verdiği bilgiler ve medya organlarında yazılanlara baktığımızda bunun bir yanılsama olduğu, terör örgütlerinin genellikle kadınları istismar ettikleri ve kadın özgürlüğünü parasallaştırdıkları anlaşılmaktadır.

Sözde Özgürlük Vurgusu

Hem PKK'nın hem de PKK'ya katılan militanların söyleminde özgürlük, özgürleşme gibi kavramlar çok sık kullanılmaktadır. Örgüt, savaş dışında bir özgürlük tanımını anlamsız bulmakta, özgürlüğü “savaşma” ile özdeşleştirmekte ve kendi eylemlerini bütünüyle özgürlük içerisinde görmektedir. A. Öcalan bir konuşmasında buna değinir:

“Herkes saygı ve özgürlük istiyor. O zaman bunun; teorik, pratik ve siyasi çabasını göstermek gerekiyor. Özgürlük turşu kurar gibi kurulmaz. Özgürlük öyle kendiliğinden veya midenin öz suyu salgılaması gibi elde edilmez. Özgürlük, muazzam bir siyasi savaşım ve teorik faaliyetin bir sonucu olarak gelişebilir.”

Ancak PKK'nın ve ona katılanların söylemlerindeki özgürlüğün anlamının çok belirgin olduğu ve her zaman birbiriyle örtüştüğü söylenemez. Çünkü PKK'nın birçok kez siyasi anlamlar yüklediği ve savaşıma, çatışma ve militanlaşma ile bir kısım insanları ötekileştirme çerçevesinde andığı özgürlük, en azından PKK'ya katılan bazı kadınların nazarında bireysel serbestlik, baskıcı ortamlardan uzaklaşma, serbest hareket etme gibi anlamlara gelmektedir. Çünkü PKK'dan ayrılanlar ailenin baskıcı ortamından kurtulmak, bireysel olarak daha rahat davranabilmek, bir engelle karşılaşmadan kendi iradeleriyle hareket edebilmek için örgüte katıldıklarını vurgulamaktadır. Aynı zamanda daha baskıcı, aşağılayıcı ve köleleştirici bir tavırla karşılaştıkları için PKK'dan ayrıldıklarını ifade etmektedirler.

Kendisiyle özel olarak görüştüğümüz PKK'nın kaçırdığı Songül Akbaş'ın annesi, kızının kaçırıldıktan sonra eve bıraktığı mektupta "Özgürlüğüme gidiyorum!" dediğini anlatmaktadır. Ancak annenin anlattıkları mektupların, onlar adına başka biri tarafından yazılıp çoğaltıldığını gösteriyor:

"Eve gittim ablası babası uyuyor, o evde yok. Kocam, belki bir arkadaşılıdır, dedi. Hz. Süleyman Hastanesine gittim, orada da yoktu. Evdeki kızım bana telefon açtı dedi ki bir mektup yazmış: 'Anne ben özgürlüğüme gidiyorum!' İkizi dedi ki bu Songül'ün yazısı değil meğerse bunlar fotokopi yapıp çocuklara veriyorlar, giderken eve bıraksınlar diye."

Burada açık bir ironi vardır. Çünkü özgürlüğe giden bir kimsenin özgürlüğe ait taleplerini kendisinin ifade etmesine dahi izin verilmemektedir. PKK'ya göre "özgürlük" kadının kendiliğinden bilebileceği ve talep edebileceği bir şey değildir; özgürlüğün ne olduğunu bilen ve talep eden de örgüttür.

Feminist Söylemin Cazibesi

1980 öncesi yıllarda kadın sorunu, örgütlerin tabanında yer alan bireylerin tecrübeleriyle ortaya çıkan bir hareket olmaktan çok, Batılı kaynakların okunmasıyla keşfedilen modernleşmenin bir müttefiki durumunda olan okumuş orta sınıf kadınlara özgü bir fantezi durumundaydı. Kadın sorunu “geri kalmışlıkla” mücadelenin ve aydınlatma projesinin bir parçası olarak daha çok devletçi feminizm biçiminde ortaya çıktı.

Feminizm, dünyanın başka ülkelerinde çoğu durumda ya kolonyalizmin ya da işgalci emperyalizmin, yatıştırıcı ve iyileştirici gücü rolünü üstlenmiştir. Sömürgeci ülkelerdeki yönetici elit kadınların sömürge ülkelerinde kadın haklarını ya da feminizmi savunmaları, bunun ötesinde bir anlam taşımamaktadır. Afganistan’ı ve Irak’ı işgal eden eski Amerika Başkanı’nın eşi Laura Bush’un ya da Amerikan elitlerini temsil eden feministlerin, bu ülkelerde kadın haklarını savunmaları bunun en iyi örneğidir. Bu örnekler feminizmin nasıl araçsallaştırılabildiğinin bir göstergesidir.

1980’li yıllarda feminist hareket; cinsiyet, cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal cinsiyet gibi kavramları Türkiye’nin politik gündemine getirdi ve bir sorun olarak işaretlenmesini sağladı. Bu aynı zamanda kadınlarla ilgili tüm sorunların birbirine benzeyeceği ve hiçbir ülkenin kendine özgü sorunlarının olmayacağı anlamına geliyordu. Toplumsal cinsiyet kavramının gündeme getirilmesinin temel sebebi, cinsiyetten yalıtılmış bireyler oluşturulmasının hedeflenmesidir. Bu PKK’nın söylemine, kadın ve erkek ayrımı yapmadan, “kendi safına katılan militanlar” olarak taşındı.

Kadın kavramının radikal feminist düşüncedeki konumu, eleştirdiği ataerkil sistemdeki erkeğin konumuna çok benzemekte; cinsiyeti, her toplumda var olan etnik yapı, sınıf, dinî inanç, kültür gibi diğer kategorileri anlamsız kılan merkez bir kategori olarak sunmakta; buna bağlı olarak da kadınlığı homojen bir bütün olarak görmekte ve farklı kadınlık biçimlerini göz önünden kaldırmakta hatta gizlemektedir.

Feminizm, diğer ideolojik yaklaşımlarda olduğu gibi “geri” olarak kabul edilen Doğu’nun tahakkümcü dönüşümünde kullanılan temel malzemelerden birini teşkil ediyordu. Sachiko Murata’nın deyişiyle feminizm, paradoksal bir biçimde Doğu’daki Hristiyan misyoner faaliyetlerinde de boy gösteren Batı emperyalizmiyle aynı kökten gelmektedir. Ancak beyaz adamın bagajındaki yük, ufkunu genişletmiş ve kendisine yeni misyonlar belirlemesine yol açmıştı. Bir zamanlar üst dinî söylem olarak sunulan “Hristiyanlık” yerini; kapitalizme, paradigmatik bilime ve feminizme bırakmıştı. Batı düşüncesindeki diğer birçok reformist yaklaşım gibi feminizm de -kendi toplumlarında nasıl bir iyiliğe yol açtığı pek belirgin olmasa da- öteki için düşünülen “iyilik” düşünceleriyle doluydu. Ancak bu “efendinin köleleri için düşündüğü iyilik”ten başka bir anlama gelmiyordu. Hiçbir toplum, kendi başına kavram ve düşünce üretemezdi; sorun ve çözüm ortaya koyamazdı; kendi başına kendi imkânlarıyla kurtulamaz ve iyi olamazdı. Ancak Batı’nın gösterdiği formlar içinde kavramlar üretebilir, sorunlar ortaya koyabilir ve çözümler önerebilirdi; ancak Batı’nın önerdiği yöntemle hastalığı teşhis edilebilir, onun önerdiği tedavi ile kurtulabilir ve iyileşebilirdi. Aslında aynı söylemin Abdullah Öcalan’ın ve PKK’nın düşüncelerinde de daha belirgin bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Şu farkla ki onlar Batı’dan aldıkları bu üst söylem gömleğini, kendi insanlarına giydirmek istiyorlardı.

1970'li yılların sonunda feminist söylem ile sosyalist-Marksist söylemin bir arada işlendiği ve kadının aile, toplum içindeki konumunun proleter sınıfa benzetilerek ezilmişlik temasıyla ele alındığı görülmektedir. Örgütün lideri konumundaki Abdullah Öcalan'ın, "Erkeği Öldürmek" adlı eseri (1990), PKK kamplarında ya da o dönem yasal siyasi bir parti olan HADEP'in kadın kollarının eğitim faaliyetlerinde, eğitim materyalleri arasında yer alıyordu. 2002 yılına ait söz konusu eğitim taslakları arasında "kadın kurtuluş ideolojisi", "erkekten kopuş teorisi" gibi konu başlıklarının bulunması, PKK'nın yaslanmış olduğu cinsiyet ideolojisini açıkça ortaya koymaktadır.

PKK'nın ideolojik kurgusu içinde "kadınların kurtuluşu" ya da özgürleşmesi temasıyla kadınlara biçilen en kutsal görevin intihar eylemi sırasında ölmek olduğu dikkate alındığında sıradan bir militanlığın bile kadının tam kurtuluşunu sağlamaya yetmediği görülmektedir. Dolayısıyla PKK'nın dilindeki feminist söylemin, bilinen feminist teorilerin revizyonu sonucu elde edildiği söylenebilir. Nitekim PKK'nın ya da HDP'nin terör ile olan ilişkisinden dolayı bazı feminist terör örgütleri, daha önce feminist söylemleri ile sıcak baktıkları PKK ve onun "legal alanı" olan parti ile yollarını ayırmışlardır. HDP mensupları da partinin feminist söyleminin, bilinen feminist söylemden farkına dikkat çekerek kendi feminist söylemlerinin kadını ideolojik-milliyetçi söylemin çerçevelediği bir eylem içine çekmeye çalışan bir anlama sahip olduğunu ifade etmiştir. PKK'nın söylemindeki kadınlık, öler ve savaşarak erkeklere hizmet eden bir kadınlığa dönüştüğü için kadınlar ataerkil düzende erkeklere hizmet eden kadınlardan daha ağır olan bir görev ile muvazzaf hâle gelmektedirler.

Abdullah Öcalan'ın 1990'lı yıllardan itibaren örgüt içinde kadın militanlara daha çok yer vermesi ve feminist söylemi öne çıkarması sadece bağlı olduğu ideolojinin bir unsuru olarak görülmemelidir. Örgütten ayrılan Neval'e göre bu Öcalan'ın örgüt içinde kendi konumunu güçlendirmeye yönelik bir stratejisiydi. Öcalan'ın âşik olunabilecek, örnek alınabilecek tek kişi olarak kendisini göstermesi bir iktidar mücadelesi biçimiydi. Neval, feminist söylemin ise örgütün toplu, birlik içinde hareket etmesini engellemek üzere geliştirilmiş bir söylem olduğunu düşünüyor:

PKK'nın söylemindeki kadınlık, öler ve savaşarak erkeklere hizmet eden bir kadınlığa dönüştüğü için kadınlar ataerkil düzende erkeklere hizmet eden kadınlardan daha ağır olan bir görev ile muvazzaf hâle gelmektedirler.

"...Cins düşmanlığı yaratıldı. Düşman karşısında birlikten bahsedilir. Düşmanlık tüm çalışmalara yansdı. Kadın hazırlandı, eğitildi ve erkek kadroya bir bomba gibi gönderildi."

Kendi idealleştirdiği PKK ile gerçek PKK arasındaki farkı görerek örgütten ayrılan Batufa da partideki feminizmin araçsallaştırıldığını, ezilen kadının militan olarak savaş ortamında kendi gücünü göstermeye çalıştığını ancak bunun erkekleşme ve erkeği taklit etme biçimine dönüştüğünü söylüyor:

"...PKK'da 1997-98 yıllarından sonra kadın özgürlüğü feminizme dönüştü ve yayıldı. Bu da büyük yanlışlar, hastalıklar çıkardı ortaya. Hep ezilen, altlarda görülen Kürt kadını, parti ortamında kendini savaş gücü olarak kabul ettirmeye çalışıyordu ama 1995'e kadar erkeği taklit etme, erkekleşme, daha sonraları feminist görüşmeye gidilirken korkunç hastalıklar ortaya çıktı. 'Cinsini sev' sloganı altında, cinsinin her türlü askerî-ulusal, toplumsal hatalarını kabul etme düşüncesi gelişti."

Kahramanlaştırmalar ve İdealleştirmeler: Ölerек Güzelleşmek ya da Tanrıçalaşmak

Örgüte katılan kadın militanlar, katılımdan önceki hayatlarında ya da katıldıkları ilk günlerde, olay ve olgularla ilgili kendilerine ait bireysel düşüncelerinin, değerlendirmelerinin, eleştirilerinin, çözümlerinin ve çıkarsamalarının olduğunu ancak ilerleyen günlerde beyin yıkama yoluyla örgütün söylediklerini tekrar eden bir robota dönüştüklerini ve itiraz, eleştiri edecek gücü bile kendilerinde bulamadıklarını söylemektedirler. Tüm bu söylenenler genellikle despotik metotlarla yönetilen kitle hareketlerine özgü yönlendirme eylemleridir.

Kendisiyle Diyarbakır'da görüştüğümüz P. A. örgütteki kadın militanlara yönelik eğitim faaliyetinin içeriğinden bahsederken eylemlerde ölen kadın militanları nasıl kahramanlaştırdıklarını şöyle ifade ediyordu:

“4 ay süren öncekine oranla daha geniş kapsamlı bir eğitimden geçtim. PKK'nin içinde şu ana kadar görev alan, Diyarbakır zindanında işkence görerek ölen ve açlık greviden ölen kadınları kahramanlaştırarak anlatıyorlardı.”

Başka bir tanık ise Öcalan'ın kadın konusunda gerçek tarihe ya da günümüzün modern tarihine değil gerçek olmayan mitolojiye atıfta bulunduğunu, bunun da kadın konusunun gerçek zeminlerde tartışılmasını engellediğini ve kadının tarih dışı bir mite dönüştürüldüğünü söylemektedir:

“...Öcalan ve dolayısıyla yönetimdeki kadınların, kadın sorununu tartışırken kullandıkları kavramlar da semboller de çağdaş değildir. Örneğin yaşayıp yaşamadıkları belli olmayan, çoğu mitolojik döneme ait, tanrıçalara bağlı tartışılmıştır. Öcalan, çok bilinçli olarak kadın tarihini Zenubyadan bu yana, belgeli bir döneme getirmemiştir. Kesin gerçekleşmiş kadın tarihi gündeme getirilmemiştir. Örneğin kadın açısından önemli olduğuna inandığım burjuva demokratik devrimlerine (Fransız Devrimi'ne) hiç değinilmemiştir. Gariptir, PKK içinde okuma yazma bilmeyen kızlar bile İştâr (tanrıça) üzerine tartışırken bir Clara Zetkin, Rosa Lüksemburg'lardan, Leyla Kasım'lardan vb. neredeyse hiç bahsedilmemiştir.”

Ancak “tanrıça” ifadesinin bazen de zor alanlarda ya da eylemlerde görevlendirilenler için değil Öcalan’ın yoğunlaşma evlerinde “militan hanımefendi” olarak bulunan kimseler için ironi şeklinde kullanıldığı görülmektedir. İfadelerden anlaşıldığına göre Öcalan bu militan hanımefendileri ya da tanrıçaları, örgüt içinde kendi konumunu güçlendirmek için kullanmaktadır:

“...Öcalan’ın tanrıçalar olarak bilinen bir kesimi var. Bu kesim savaşa katılmamış, zor alanların dışında, genellikle karargâhlarda kalmış ve özellikle Öcalan’ın “yoğunlaşma evlerinden” geçmiş bayanlardan oluşmaktadır. Bu bayanlar örgüt içerisinde tam imtiyazlı bir konuma getirildi. Öcalan, söz konusu bu kadınları Başkanlık Konseyi’ne karşı kendi konumunu sağlamlaştırmanın bir aracı olarak kullandı. Bunun için yapay bir cins edebiyatı ve çatışması yaratıldı.”

Ailevi Nedenler ve Toplumsal Baskı

Kadın militanların birçoğunun bireysel ya da ailevi travmatik sorunlar yaşayan kırılğan kadınlar arasından seçildiği, ağır propaganda sonucu örgüte katıldığı ve asla örgütten ayrılmasına izin verilmediği, ancak kaçmak suretiyle örgütten uzaklaştığı, uzaklaşanların hâlâ korku içinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda kadınlara yönelik özgürlük ya da kurtuluş propagandasının nasıl bir yanılısama olduğu kolayca anlaşılacaktır.

Diyarbakır’da kendileriyle görüştüğümüz anneler, çocuklarının kaçırılmasında yaşanan aile sorunlarına özellikle dikkat çekmektedir. Fatma Akbaş, kızı Songül Akbaş’ın arayışa girmesini ima yoluyla babasının, mesaiye kalmasına tepki göstermesine bağlıyor:

“...Bizim sokak başında eve 100 metre yoktu. Sokak başında abiye kıyafet satan bir yer vardı, orda 12 gün çalıştı mesaiye kaldı diye babası göndermek istemedi. Bu sefer siz ayrımcılık yapıyorsunuz beni gönderin demeye başladı. 12 gün içinde kimliğini alıp kaydettiler. Fotoğrafını çektiler ben de dedim bunlar senin fotoğrafını çekiyorlar dağa falan göndermesinler.”

Türkan Mutlu, İstanbul Sultanbeyli’de eşinden ayrı yaşamaktadır. Kızı lise mezunu ve üniversite sınavlarına girip öğretmenlik bölümünü kazanmış ancak üniversiteye hiç başlamadan HDP aracılığıyla PKK tarafından kaçırılmış. Yedi yıldır kendisinden haber alınamamaktadır. Aile paramparça olmuş. HDP’li olduğunu söyleyen ve eşiyle ayrı yaşadığını bilen bazı kişiler kendisiyle eşinin ailesini barıştırmak bahanesiyle evlerine gelip tanışıyorlar, ailenin sonradan PKK’ya katılan kızlarıyla iletişimi hiç kesmiyorlar ve sonunda kızını kaçırıyorlar:

“Yemin ediyorum ben HDP’nin binasını bile bilmiyordum. Dört tane çocuğum var; iki kızım, iki oğlum var. Babası ile ayrırım. Kızım dershaneye gidiyordu. Bir gün büyük kızım aradı dedi ki anne dedi iki tane adam geldi tanımıyorum. Üstü başı düzgün. Biz, dedi HDP’den geliyoruz. (...) Beni kızımın babası tarafı ile barıştırmaya çalıştırdılar sonra bunlar kızımın da konuştu. Kızım alıştı. Haftada bir gün iki gün geç gelmeye başladı, oraya gitmeye başladı. Sonra kızımı alıp götürdüler. Sonra ben de gittim, onların içine gittim, kızımı bana gösterin dedim. Bana göstermediler. Sonra kanalda televizyonda Kobani’de gördüm. Kızım perişan bir hâldeydi, elinde silah vardı. Sonra beni Bakırköy’e yatırdılar sonra ben de dedim ki beni İstanbul’da çıkartın. Hiç görmedim kızımı haber almadım. Bir tek Sultanbeyli HDP’ye gittiğini

biliyorum. Bir hafta onların binasından çıkmadım. İki haftada bir not getirdiler kızımdan; ablam, abim, anneme sahip çıkın diye. Biz ondan sonra paramparça bir aile olduk. Bir daha aile olamadık. Diğer çocuklarım da düzemedi. Kızım da çocukluğunu, gençliğini yaşayamadı. Ne günahımız vardı bizim?”

Bazen anne ve babalar çocuklarını aşırı bir şekilde sahiplenip onlar üzerinde baskı kurarak çocuğun hayatın zorluklarını, çevredeki tehlikeleri, güzellikleri, iyiyi kötüyü keşfedip görmesine fırsat vermiyorlar. G. 16 yaşında ailede yaşanan acı bir olay sonrasında bunu istismar eden PKK'lıların kendisini nasıl kandırdıklarını anlatırken ailesinin yanlış tutumunun, kendisine gösterilen aşırı sevgi ve sahiplenmenin aldanmasına sebep olduğunu belirtmektedir:

“Şimdi diyorum ki keşke o zaman anneme-babama söyleseydim. İster istemez korkuyorsun, çelişkiye giriyorsun. Anne-babamın yirmi yıl çocuğu olmamış. Yirmi yıl sonra biz üç kız kardeş olmuşuz, en büyüğü benim. Bundan dolayı ben aile baskısıyla büyüdüm. Lise 2'ye kadar da beni babam okula götürüp getirirdi. Keşke o zaman beni biraz rahat bıraksalardı, yaşamı tanısaydım, insanları tanısaydım ya da arkadaşlarım olsaydı belki kandırılmazdım da. Çünkü kendimi tanımış olurdum. Belki aile baskısı da etkiliydi, dışarı çıkamama... Bir anlık bir şeydi, korkuyla bir anda verdiğim bir karar. (...) Bindik taksiye. 'Nereye gidiyoruz?' dedim. Gidiyoruz, sen katılmışsın' dedi taksideki adam ama bilmiyordum. Aile baskısı da var. Kalkıp gidiyorsun. Öyle başladı yani. Desen ki bir sempatizanlığım vardı ya da gerçekten örgütü tanıyordun ya da mesela -Nevruz olsun- öyle bir anne-babaya da sahip değilim. Yani kapıldım gittim, aile baskısı mı desem, bilmiyorum. Mesela şu an çözümlendiğim zaman, o aşırı sevgiyi anlamamışım, baskı olarak geldi ve hayatım mahvoldu bir nevi. Gittim, pişman oldum. Gördüklerim, yaşadıklarım.”

Yoksulluk

PKK'nın sürekli olarak bölgedeki fakirliği istismar eden bir dil kullandığı ve resmî söylemlerinde bölgeye hâkim olmasıyla birlikte Kürt halkının ezilmişlikten, fakirlikten kurtulacağı propagandasını yaptığı bilinmektedir. **Ancak yaptığımız özel görüşmelerde artık PKK'ya militan devşirme işinin bir sektör hâline geldiği ve aracılardan fakir ailelere, PKK'ya katılma karşılığında bol ücret vadettikleri ortaya çıkmaktadır.** Annesini Diyarbakır Anneleri arasında görerek teslim Olan P. A. görüşmemizde bu olguya dikkat çekti. P.A'nın anlattıklarına göre aracılık işi tamamıyla HDP binalarında yapılmaktaydı:

“Babam öldükten sonra annem bize tek başına bakmak zorunda kaldı, hiçbir akrabamızdan destek görmedik. Mevsimlik işçi olarak illere gidip fındık, domates topluyorduk. Kışın ise annem ev temizliğine gidiyordu. Annem bizi çok zorluklarla büyüttü. Evimize annemin kazandığından başka para girmedi. Kardeşlerimle 13-14 yaşlarımızda geldiğimizde çalışmaya başladık. Abim bazen ayakkabı boyacılığı yapıyor bazen pazarda, marangozda çalışıyordu (...) 6 ve 7. sınıftayken dershane döneminde tanıştığım Mehmet isminde bir arkadaşım vardı. Onunla Facebook üzerinden de konuşmaya devam ediyorduk. Ona çalışmak, eve para getirmek zorunda olduğumu söyledim. O da HDP il binasına gitmemi, burada çaycılık ve temizlik yapabileceğimi, devlet işindeki gibi iyi bir maaşımın olacağını söyledi. Birlikte HDP il binasına gittik. Oraya gittiğimizde ideolojik konuşmalara başladılar ve onlara katılırsam yüklü bir miktarda aileme yardım edeceklerini söylediler.”

Yaşanan Acıların İstismarı

Terör olaylarının arttığı dönemlerde bölgede düzenlenen operasyonlar istenmeyen kazaların olmasına yol açabilmektedir. İşte bu tür olaylar ve bunun sonucunda yaşanan acılar terör örgütünün ve siyasi uzantılarının en çok istismar ettiği şeyler arasında yer almaktadır. Bu konuda devletimizin gerekli hassasiyeti gösterdiğini biliyoruz. Ancak yaşanan bir olayın akabinde de devletin ilgili kurumları olaydan etkilenen ailelerin yanında olmalı ve olayı en kısa sürede aydınlığa kavuşturmalı, psikolojik ve ekonomik yönden aileler desteklenmelidir. Kasıtlı işlenmiş suçlar ortaya çıkartılmalıdır. Terör örgütü bu tür olayları propaganda malzemesi yapmak için kullanmakta ve bu tür olaylarda yakınlarını kaybedenleri abluka altına alıp istismar etmektedir.

Ailesinde PKK'ya yakın hiç kimse olmamasına ve babası da devlet memuru olmasına rağmen G., on altı yaşında ailenin yaşadığı böyle bir kazadan sonra kendisini kuşatan PKK sempatanlarının propagandası sonucu kandırılarak PKK'ya katılmış, uzun süre orada kaldıktan sonra da ayrılmış:

“Ben 16 yaşındaydım. Zaten örgütle herhangi bir alakam, öyle bir ailede yetiştirildiğim yoktu. Zaten benim babam devlet memuruydu. Bunu ifademde de söyledim: 2013'te benim amcamın oğluna panzer çarptı ve vefat etti, 19 yaşındaydı. Ondan sonra -onlar bana ulaştı aslında- biz mezarlığa gittik. Defin işlerine, ister istemez örgüt mensupları da geliyordu. Sonra onlar bana ulaştı 'Gel, gidelim.' gibisinden. Ben bilmiyordum, tanımıyorum. Zaten okula gelen-giden birisiyim. 'Yok.' dedim.”

G. bunların teklifini reddetmesine rağmen örgüte eleman devşirmekle görevlendirilen kişiler, G.'nin peşini bırakmıyor, tekrar çağırıyorlar, mezarlıkta görüşüyorlar ve G.'ye karşı bir tuzak hazırlıyorlar. Mezarlıkta kendisiyle buluşan devşiriciler birden panik yapmış gibi “Kaçın polis geliyor!” diye kaçmaya çalışıyor ve onu da polisten kaçırmış gibi yapıp bir arabaya bindiriyorlar. G. eve gittiğinde kendisine polis süsü veren biri telefonda arayarak onu ölümle tehdit ediyor:

DEAŞ Karşıtlığı Söylemi

PKK özellikle Suriye'deki uzantısı olan PYD/YPG aracılığıyla kendine yeni bir zemin açmak istedi ve kendisini dinî motifleri kullanarak terör eylemleri düzenleyen, katliamlar yapan DEAŞ'a karşı konumlandırdı. PKK yanlısı medya sürekli olarak PYD/PYG'yi DEAŞ'a karşı olan konumlarıyla öne çıkardı, Batı medyasında DEAŞ karşıtı mesajları ve eylemleriyle yer aldı. PKK'dan ayrılan kadınlarla yaptığımız görüşmelerde yer alan ifadeler, 2013-2019 tarihleri arasında PKK tarafından kaçırılan militanların çoğunun Suriye'de PYD saflarında savaştığını ya da onlarla birlikte hareket ettiğini ortaya koymaktadır. Bilindiği gibi Abdullah Öcalan uzun bir süre terör örgütünü Suriye'den yönettiği için burada da terör örgütünün kendisine ya da yakın ilişki içinde olduğu örgütlere ait yapılar bulunmaktadır. Terör örgütünde Suriye'den gelen çok sayıda militanın olduğu bilinmektedir. Bu sebeple Suriye, PKK'ya yabancı olan bir ülke değildir.

DEAŞ karşıtı görünerek Amerika'nın ve Avrupa ülkelerinin desteğini almak isteyen YPG/PYD'nin bu bağlamda kadın militanlardan istifade ettiği görülmektedir. Suriye'de PKK militanlarının giydikleri kıyafetlerle Batı medyasına görüntü veren YPG/PYD'li kadın militanlar, kadın imajının çağrışımlarından da faydalanarak Amerika ve Avrupa ülkelerinin başlarına bela olan DEAŞ'la

savaştıkları mesajını öne çıkararak asıl amaçlarını gizliyorlardı. BBC, CNN, Telegraph, France 24, Wall Street Journal, Der Spiegel Russia Today ve Times gibi medya organları, bu kadın militanları sık sık ekranlarına taşıdılar ve âdeta kahramanlaştırıp yücelttiler. Daha da şaşırtıcı olanı bu haberlerde çocuk kadın militanların eğitimini sevimli gösterip süslü ifadelerle anlatmalarındır. Batı medyasında PKK/PYD'li kadın teröristler romantik, estetik bir tarzda sunuldu: Elinde silahla dağlarda gezen ölüm makinaları, âdeta Paris'te bir podyumda yürüyen mankenler gibi piyasaya sürüldü. Bu görüntüleri izleyen Batı kamuoyu, yapılan haberlerin de etkisiyle PKK/PYD'nin kadın teröristlerini, feminizm için, çağdaşlık ve sekülerizm için, çevre için, özgürlük için savaştıkları mesajını öne çıkararak asıl amaçlarını gizliyorlardı.

DEAŞ karşıtı görünerek Amerika'nın ve Avrupa ülkelerinin desteğini almak isteyen YPG/PYD'nin bu bağlamda kadın militanlardan istifade ettiği görülmektedir. Suriye'de PKK militanlarının giydikleri kıyafetlerle Batı medyasına görüntü veren YPG/PYD'li kadın militanlar, kadın imajının çağrışımlarından da faydalanarak Amerika ve Avrupa ülkelerinin başlarına bela olan DEAŞ'la savaştıkları mesajını öne çıkararak asıl amaçlarını gizliyorlardı.

PKK'NIN KÜRT KADININI DÖNÜŞTÜRME POLİTİKASI

PKK örgütü her fırsatta kadını kurtarmaktan, dönüştürüp özgürleştirmekten bahsetmektedir. Örgüt, bu amaçla başlangıçta Marksist söylemin daha sonra da feminist söylemin imkânlarından sonuna kadar yararlanmıştı. Ancak her iki söylemi de kendi milliyetçi/faşist ideolojisinin amaçları için araçsallaştırdığı açıktır. Nitekim hem Marksistler hem de feministler PKK'nın bu amacını anladıklarından onunla yollarına ayırmışlardır. Ancak PKK'nın aile ve ailevi değerlere olan düşmanlığı her zaman baki kalmıştır.

Aile Düşmanlığı ya da Parti Ailesi

Toplumları ve milletleri oluşturan ve millî ve toplumsal değerleri gelecek kuşaklara aktaran ailedir. Dolayısıyla millet ve toplum, ailenin ya da ailevi değerlerin ve aile temelli ilişkilerin doğal bir uzantısıdır. Bu aile yapısı içinde aile bireylerine verilen roller vardır. Bu roller farklı zaman ve kültürlerle göre değişse de temel olarak ailenin milleti oluşturma ve belirleme rolü değişmez. Dolayısıyla aile ile ilgili ortaya çıkacak her türlü sorun, milletin bekasını doğrudan ilgilendirmektedir. Daha ilk günlerden itibaren PKK'nın aileyi hedef olarak yola çıkması oldukça manidardır. Bu şekilde PKK, aile içindeki bireylerin aileye olan bağlılığını ortadan kaldırarak, ailevi değerleri tahrip ederek kendine daha kolay militan devşirebileceğini ve insanları daha kolay biçimde yönlendirebileceğini düşünmüştür.

Daha ilk günlerden itibaren PKK'nın aileyi hedef olarak yola çıkması oldukça manidardır. Bu şekilde PKK, aile içindeki bireylerin aileye olan bağlılığını ortadan kaldırarak, ailevi değerleri tahrip ederek kendine daha kolay militan devşirebileceğini ve insanları daha kolay biçimde yönlendirebileceğini düşünmüştür.

Kuruluşundan bu yana PKK metinlerinde aile, yaslandığı Marksist ideolojiye bağlı olarak insanları köleleştirdiğini iddia ettiği mülkiyetin temeli olarak hedef alınır. Marks ailenin asırlar boyunca ayakta kalmasını, aileye atfedilen kutsiyetle açıklıyordu. Marks'a göre aile, tümüyle kutsal olan bir yapının günümüzdeki uzantısıydı; dolayısıyla diğer mülkiyet yapıları gibi eleştirilmesi gerekiyordu. Öcalan, aile ile ilgili eleştirilerinde sık sık sosyalizmin ve Marksizm'in belli başlı teorisyenlerine göndermede bulunmayı ihmal etmez. Bu durum diğer konularda olduğu gibi kadın konusunda da PKK'nın ideolojisinin temelinde Marksizm'in yer aldığını göstermektedir.

PKK terör örgütünün başı Öcalan bu bakımdan kendi hareketini ve aile karşısındaki konumlarını dünyanın diğer yerlerinde meydana gelen komünist devrimlerin öncülerinin konumlarıyla benzetir:

“Mao da Çin'de aile kurumunun toplumu bağlayan en belli başlı zincirlerden birisi olduğunu söyler. Bizde ise (aile) hemen hemen birinci zincirdir. Sömürgeciliğin, ağaların baskısı vb. birer zincir olmalarına rağmen bunlar bizi fazla engellemiyor. Bugün bizi en çok tehdit eden ve gücümüzün muazzam kaybına sebep olan bu ilişkidir. Birçok kadroyu aile sorunlarından dolayı kaybettik. Hatta birçok kadro bu ilişki yüzünden gücünü tümünden devrime sunamıyor.”

Abdullah Öcalan'ın, insanların örgüte katılmasının önünde bir engel olarak görmesine rağmen namusu ve aileyi bütünüyle reddettiği sanılmamalıdır. Aksine bu kavramlar, bazen Öcalan'ın literatüründe bilinen anlamlarından sıyrılarak yeni anlamlar kazanmakta ve dolayısıyla araçsallaşmaktadır. Bu durum Öcalan'ın sadece militanlaşmanın önünde engel olarak gördüğü için namus ve aileye karşı çıktığı düşüncesini akla getirmektedir. Çünkü aile, namus vb. geleneksel toplumun değerlerine yönelik yapılan eleştiriler ya da bu gibi kavramların yeniden tanımlanması her zaman PKK'nın hareketinin toplumda başarıya ulaşması ya da engellenmesi ile ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Namus konusundaki geleneksel anlayışa yönelik eleştiri de kadınların PKK'ya katılımının önündeki engelleri kaldırmaya yönelik bir girişim olarak algılanmaktadır. Kadının PKK'ya katılımını engelleyen “namus ve aileye” yönelik başlatılan operasyon, onları kolayca evi terk edecek anlayışa getirmeyi hedeflemektedir. PKK'nın namus ve aile kavramına getirmiş olduğu yeni tanımın, bölgenin yapısında bir dönüşüme yol açtığını söylemek zordur. Ancak PKK'nın aile ve namusu terör örgütü ile bağlantılı hâle getirmesinden sonra PKK'ya militan olarak katılmaya karar veren bir kadınının bu kararını eleştirmek hem terör örgütü nezdinde hem de onunla iş birliği içindeki siyasi uzantıları nezdinde zorlaşmaktadır.

Namus konusundaki geleneksel anlayışa yönelik eleştiri kadınların PKK'ya katılımının önündeki engelleri kaldırmaya yönelik bir girişim olarak algılanmaktadır. Kadının PKK'ya katılımını engelleyen “namus ve aileye” yönelik başlatılan operasyon, onları kolayca evi terk edecek anlayışa getirmeyi hedeflemektedir.

Öcalan her ne kadar aileye karşı çıkmasını; ailenin sömürgeciliğin uzantısı olmasına, feodal yapısına, ailede fertlerin ezilmesine dayandırsa da dikkatli bir okuma, aile düşmanlığının gerçek sebebinin bambaşka olduğunu ortaya koymaktadır. Öcalan stratejik davranarak bizzat dinin

kendisini hedef almış olmasa da (Aslında bazı yerlerde dinin kendisini de hedef alıyor.) aile ile dini özdeş gördüğü için aile eleştirisinin aslında dine yönelen bir eleştiri olduğunu itiraf eder:

“Aile dinî etkilerin de fazla yoğunlaştığı bir sahadır. Dini, ayrı bir kurum olarak almamızın sebebi budur.”

PKK terör örgütü içinde öne çıkan yöneticilerden biri olan Mustafa Karasu, 19 Nisan 2017 tarihinde PKK'nın yayın organı olan Özgür Politika gazetesinde artık karısız ve kocasız bir dünya düşünme zamanının geldiğini ileri sürüyordu:

“Bir daha vurgulayayım, artık devletsiz, patronsuz, ağasız ‘karısız’, ‘kocasız’ bir dünyayı düşünmenin zamanıdır. Devletsiz yönetim, patronsuz, ağasız bir ekonomik yaşam, ‘karısız’, ‘kocasız’ özgür eş yaşamı gerçekleştirilebilir. Artık egemenlerin bu konuda yarattıkları ideolojik egemenlikleri yıkmak, özgür düşünmek, bu temelde neolitik toplumdan bugüne var olan demokratik uygarlığı demokratik topluma dayandırarak yeniden güncelleştirmenin zamanıdır.”

Öcalan, bazen de bölgedeki ailelerin çocuklarının ailelerinden koparılışına karşı çıkmalarının ve örgütteki durumlarına yönelik itirazlarının önüne geçmek için aile kavramını çarpıtarak örgütün tümünün bir aile olduğunu ve örgüt militanlarının da bacı-kardeş olduklarını ileri sürmüştür.

Din Karşıtlığı

PKK tarafından kaçırılan ve daha sonra oradan bir şekilde ayrılanların sözleri PKK içinde manevi değerlere olan düşmanlığı açıkça gözler önüne sermektedir. Kendisiyle görüştüğümüz G., PKK'ya katıldığında oradaki durumu hemen anlayabildiğini söyledi. Kendisi Kur'an okuyan bir genç kız iken kandırılma sonucu PKK'ya katıldığını ifade eden G., oradakilerin manevi değerlere düşman olduklarını görünce pişmanlık duyup ayrılmaya karar verdiğini dile getiriyor:

“Yani, vicdani olarak çok çatışıyordum. Din konusunda çok fazla çatışıyordum çünkü küçük yaşta Kur'an kursuna gittim. Kur'an'ı kaç kez hatim eden, namaz kılan biriyim. Çünkü babamdan gördüm.”

G., PKK'nın kendi ailesinden gördüğü ahlak ve değerlerden farklı bir değer sistemi oluşturmaya çalıştığını ve böyle bir karakter oluşturamadıkları kimseleri kendi aralarında tutmadıklarını dile getiriyor:

“Tabi değildi. Kültür olarak, ahlak olarak çok farklı yani bambaşkaydı. Senden farklı bir karakter oluşturmaya çalışıyorlar. Zaten o karaktere bürünürsen orada yaşarsın ama o karaktere bürünemezsen yaşayamazsın.”

KURTULUŞ VE ÖZGÜRLEŞMENİN BEDELİ: TACİZLER VE İSTİSMARLAR

Ailevi değerlere önem veren ve kızları PKK'nın kamplarında bulunan aileler tarafından kendi çevrelerine karşı savunmalarına imkân vermek ve kızlarının orada bulunmalarını meşrulaştırmak için PKK ileri gelenlerinin ifade ettikleri gibi PKK kamplarında kadın-erkek ilişkilerine ve duygusal ilişkilere sınırlama getirildiği hatta duygusal ilişkiye girenlerin en ağır şekilde cezalandırıldığı şeklinde açıklamalar yapılmaktadır. Buna dair haberlerin de yayılmasını sağladıkları anlaşılmaktadır.

A. Öcalan, örgütün kuruluşunun ilk yıllarında bu tür ilişkileri düşüklük olarak görüp lanetliyordu. Ancak terör örgütlerinde erkek militanların her kademede hâkim olduğu düşünülürken bunun hiçbir zaman uygulanamayacağını söylemek zor değildir. Nitekim terör örgütünde A. Öcalan da dâhil, önder konumunda olan erkeklerin cinsel tacizine ve istismara maruz kalan kadınların azımsanmayacak sayıda hikâyesi aktarılmaktadır.

Örgütten ayrılanların itiraflarında dile getirdikleri hususlardan biri de PKK kamplarında hatta bizzat Abdullah Öcalan'ın Şam'da bulunan "yoğunlaşma evi" dedikleri evinde yaşanan istismar ya da taciz iddialarıdır. Bazı itirafçıların PKK kamplarında yaşanan istismar olaylarının sıradan vakalar olduğunu söyledikleri, diğer bazı itirafçıların da zaman zaman bu tür istismar olaylarından söz ettikleri görülmektedir.

Çeşitli kaynaklarda örgütün başı Abdullah Öcalan'ın küçük yaştaki kız çocuklarına istismarı meşru gördüğü ve bunu "onların feodal yapının yani Kürt aile yapısının dayatmış olduğu namus kalıbından kurtarılarak özgürleştirilmesi" olarak açıkladığı görülmektedir. Türkiye'de birçok kimsenin Kürt sorununu tartışırken çocuk yaştaki kadınların istismara uğramasını gündeme getirmediği görülmektedir.

Bu noktada A. Öcalan'ı yakından tanıma fırsatı bulan Dilaram'ın anlattıkları önemlidir. Öcalan'ın kötü niyetli hareketini ve kendisinin buna nasıl tepki verdiğini ayrıntılarıyla anlatan Dilaram daha sonra bunu içselleştirmiş olan kadınların, "Başkan bizi özgürleştiriyor. Sen özgürleşmek istemiyor mususun? Başkana erkek gözüyle bakıyorsun. O başkan, zincirlerini kıran bir peygamber." gibi ifadelerle örgüt başının her tavrını ideolojik bir çerçevede nasıl gerekçelendirdiklerini aktarmaktadır.

Çeşitli kaynaklarda örgütün başı Abdullah Öcalan'ın küçük yaştaki kız çocuklarına istismarı meşru gördüğü ve bunu "onların feodal yapının yani Kürt aile yapısının dayatmış olduğu namus kalıbından kurtarılarak özgürleştirilmesi" olarak açıkladığı görülmektedir. Türkiye'de birçok kimsenin Kürt sorununu tartışırken çocuk yaştaki kadınların istismara uğramasını gündeme getirmediği görülmektedir.

PKK kamplarında 14 yıl kaldıktan sonra güvenlik güçlerine teslim olan Esmâ, örgüt içinde kadınlar için hayat koşullarının çok ağır olduğunu, daha önce duygusal ilişkilere izin verilmediğini, duygusal ilişkiye girenlerin hemen infaz edildiğini ancak daha sonra katılımı engellemesi dolayısıyla bundan vazgeçilerek bu tür ilişki yaşayanlara psikolojik baskı uygulandığını, kamplarda yaşanan bu tür istismar ve taciz olaylarına karışanlara az bir ceza verildiğini söylemektedir.

Diyarbakır'da kendisiyle özel görüştüğümüz Y.Y., PKK kamplarında kadınlara köle muamelesi yapıldığını ve erkeklerin cinsel tacizlerine maruz kaldıklarını belirtmektedir:

“Kadınlara köle gibi yaklaşıyorlar, kaç yaşında demeden un torbaları sırtlatıyorlardı. Saygı sıkıntısı vardı, kadınlara karşı bazen bazı pis erkekler de olabiliyor, kızları köşeye çekip pis şeyler yapıyorlardı.”

ÖRGÜTÜN ÇOCUKLARI İSTİSMAR ETMESİ

PKK'nın çocukları kaçırmakla örgüt üyesi olmaya zorladığına dair elimizde çok sayıda kanıt vardır. PKK'nın çocuklara yönelmesinin ve onları örgüt üyesi yapmaya çalışmasının çeşitli sebepleri var. Bunların en önemlilerinin, terör örgütünün çocukları kendi bünyesine katarak sürekli bir dinamizm kazanma isteği, çok çocuklu ailelerin çocuklarını örgüte katmak yoluyla ailenin tüm bireylerini ulaştırılabilir hâle getirme isteği ve en önemlisi de kendileriyle görüştüğümüz itirafçıların da ifade ettiği gibi çocukların henüz hayatı tam olarak anlayacak yaşta olmadıkları için kolay kandırılmaları olduğunu söylemek mümkündür.

PKK ve onun uzantısı durumundaki YPG/PYD gibi örgütler bir yandan insan haklarını, kadın haklarını savunduğunu iddia ederken diğer yandan da çok küçük yaşlarda kandırılan kız ve erkek çocuklarını alıkoyup savaştırmakta ya da örgütün diğer işlerinde görevlendirmektedir. Bu farklı tarihlerde yayımlanan çok sayıda rapora da yansımıştır.

PKK/PYD/YPG, çocukları istismar edip örgüt elemanı olarak kabul etmelerinin ve onları çatışmalara ya da riskli ortamlara sürmelerinin insan hakları bakımından hesabını veremeyecekleri bir duruma yol açacağını düşünerek Cenevre Çağrısı isimli uluslararası kuruluşun "Çocukları Silahlı Çatışmaların Etkilerinden Koruma Taahhütnamesi"ne sözde imza atarak bu konuda güya "iyi niyet" mesajı vermişse de daha sonra çocukları çatışma alanlarına sürmeye devam etmiştir.

PKK ve onun uzantısı durumundaki YPG/PYD gibi örgütler bir yandan insan haklarını, kadın haklarını savunduğunu iddia ederken diğer yandan da çok küçük yaşlarda kandırılan kız ve erkek çocuklarını alıkoyup savaştırmakta ya da örgütün diğer işlerinde görevlendirmektedir. Bu farklı tarihlerde yayımlanan çok sayıda rapora da yansımıştır.

Terör örgütü PKK'nın kamplarında da çok sayıda çocuğa eğitim verildiği ve bunların çatışmalara katıldıkları bilinmesine rağmen PKK uluslararası Cenevre Çağrısı gibi insan hakları örgütlerinin eleştirilerinden çekindiği için kendisine ait Serxwebun ve Hpg-sehit.com gibi sitelerde ölen militanların ölüm tarihlerini verdiği hâlde doğum tarihlerini gizlemektedir. Bu noktada örgüt, doğum tarihleri bu militanların yaşını ele vereceği için örgüt militanlarının hayatlarının bir kısmını bilinmezlik içinde bırakmayı tercih etmektedir.

İnsan Hakları İzleme Örgütünün raporlarına yansıyan olaylardan biri de Sincar bölgesinde, sözde komutanı ile tartışan 13 yaşındaki bir kız çocuğunun ciddi şekilde dövülmesi ve bacağına kırılmasıdır. Çocuk bu hâliyle kamptan kaçmaya çalışırken örgüt militanları çocuğu yakalayıp tekrar zorla kampa getirmişlerdir.

Diyarbakır'da HDP binası önünde evlatları için nöbet bekleyen ve kendileriyle özel olarak görüştüğümüz anneler ve itirafçıların önemli bir kısmı, dağa kaçırılan evlatlarının çocuk yaşta olduğunu söylediler.

Terör örgütü PKK'nın kamplarında da çok sayıda çocuğa eğitim verildiği ve bunların çatışmalara katıldıkları bilinmesine rağmen PKK uluslararası Cenevre Çağrısı gibi insan hakları örgütlerinin eleştirilerinden çekindiği için kendisine ait Serxwebun ve Hpg-sehit.com gibi sitelerde ölen militanların ölüm tarihlerini gizlemektedir.

Kızı PKK tarafından kaçırılan Anne Fatma Akbaş, Diyarbakır'da HDP binası önünde oturma eylemine katıldı. Kızı dört yıldır kayıp. Annenin kızının kaçırılmasına HDP'lilerin aracılık ettiği konusunda hiç şüphesi yok. Anne yapmış olduğumuz özel görüşmede kızının kaçırıldığında 14 yaşında olduğunu, ortaokulu yeni bitirdiğini ve durumlarının iyi olmaması sebebiyle bir tekstil mağazasında çalışmaya başladıktan sonra kaçırıldığını söylüyor:

“14 yaşındaydı, ikizdi. Ortaokulu bitirdiler sonra gitmedi. Sonradan beni açık öğretimle kaydet dedi.”

Y.Y. ise aynı şekilde ortaokulu bitirdikten sonra HDP aracılığıyla PKK'ya katıldığını söylüyor:

“Okuyordum 8. sınıfa gidiyordum yani biraz hem dersler kötüydü. 3 kardeşlik sonra 4. oldu. (...) HDP'nin önüne gittim Nevruz' da falan aynı kıyafetleri giyiyorlardı. Ben de dedim herhalde HDP de bu işin içinde. Sene 2015'ti. Önce HDP'ye ye gittim dedim ki ben dağa gitmek istiyorum. İlk, çok küçüksün olmaz dediler. Ben ısrar edince tamam, dediler seni götüreceğiz.”

G., PKK kamplarında gördüğü kimselerin çoğunun 14-16 yaşında olduğunu ve 20 yaşında örgüte katılanların nadir bulunduğunu söylüyor. Çünkü küçük yaştakileri kandırmak daha kolaydı. G.'nin bu konuda şaşırtan başka bir ifadesi ise örgüte 9 yaşında katılan bir çocuğu gördüğünü söylemesiydi:

“Ben kendim de 9 yaşında örgüte katılana şahit oldum. Genelde katılanların çoğunun yaşları 14, 15 ve 16. Ben çok nadir 20 yaşında katılan gördüm. Çünkü küçük yaşta ve bilinçsizler ve onları kandırmak daha kolay. Ama sen 20 yaşında yetişkin bir kızı kandıramazsın ki.”

Türkiye gibi demokrasi ile yönetilen hukuk devletinde böyle bir durumda bir siyasi partinin yapması gereken şey bellidir. Çocuk yaşta bir kimse terör örgütü tarafından istismar edilmek istendiğinde, durumu güvenlik güçlerine bildirmek ve çocuğu ailesine teslim edilmesini sağlamak gerekmektedir. Ancak âdeta terör örgütünün bir askerlik şubesi gibi çalışan HDP örgütleri bırakın çocukları ailelerine teslim etmeyi, onları kendi binalarında yasal olmayan bir biçimde alıkoyup dağa çıkmalarını sağlamaktadır.

2018 yılında örgüte toplamda 131 kişi katılmıştır. Bunların içinde kadınların sayısı 39'dur. Bu kadınların tamamı da çocuk denecek yaşta. Çocuk yaştaki bu katılımın toplam katılım içindeki oranı ise %29,77'dir.

III. BÖLÜM

PKK'NIN EGEMENLİK ALANINI GENİŞLETMEK: HADEP-HDP ÇİZGİSİ YA DA “LEGAL ALAN”

7 Haziran 1990 yılında, Sosyal Demokrat Halkçı Partisinde (SHP) yaşanan bir krizin ertesinde ihraç edilen bazı milletvekilleri, etnik-sosyalist bir ideolojiye yaslanan Halkın Emek Partisini (HEP) kurdular. Sonradan Partiye katılan Abdullah Baştürk ve Fehmi Işıklar gibi solun önemli isimleri, partinin sosyalist ideolojisini temsil ediyordu. HEP 1991 yılı seçimlerinde SHP ile seçim ittifakı kurması sonucunda TBMM’de 22 milletvekili ile temsil edilme hakkı kazandı. Dolayısıyla Türk siyasi tarihinde CHP çizgisi, terörün legal uzantısı durumundaki siyasi partilerin TBMM’de temsil edilip güçlenmesine ta baştan beri destek vermiştir. CHP ile HDP çizgisi arasındaki ortak paydada hangi unsurların yer aldığına baktığımızda bunu daha iyi anlayabiliriz. Her iki parti de jakoben bir aydınlanmayı temsil etmektedir. CHP bir tür sınıf diktatörlüğünün savunucusu konumunda kalırken HDP çizgisi hem marjinal solun, radikal feminizmin ve diğer marjinal grupların söylemlerine sahip çıkmış hem de kurulduğu tarihten itibaren terörizmle olan ilişkisini kesmemiştir.

Ancak HEP’in TBMM’de ortaya koymuş olduğu tavır (Kürtçe yemin vs.) krize neden oldu. Bu durum Türk siyasi hayatında, yeni bir sürecin ve terör şiddetine destek veren yeni bir siyaset anlayışının başlangıcına sebep oldu. Çünkü HEP-HDP çizgisi, diğer partilerden farklı olarak siyasetlerinin merkezine Kürt sorununu koyan partiler olarak ortaya çıktı ve aynı zamanda terör olayları bağlamında sürekli tartışılan bir siyasetin merkezine yerleşti. Hem PKK’nın varlığını hem de onun görüşlerinin önemli bir kısmını yasal siyasi çatı altında savunan HEP-DEP-HADEP-DEHAP ve HDP siyaset geleneği, 1990’lı yıllardan itibaren etnik kimliğin siyasete daha belirgin bir şekilde dâhil edilmesine yol açmış ve seçmenin tercihinde önemli bir rol oynamıştır. Bu siyaset çizgisinin kurulduğu günden bu yana sürekli olarak negatif siyasetiyle öne çıkması ve TBMM’ye girecek oy oranına ulaşabilmesi, Türk toplum yapısında millî bütünlüğün ve birliğin zedelenmesine, seçmenlerin kimlik eğilimli tercihlerinin, siyasi partilerdeki kimlik söyleminin ve milliyetçi siyasetin öne çıkmasına sebep oldu.

Bu yapının siyasetin gündemine getirdiği bir başka şey ise bölge partisi anlayışıdır. HEP-HDP çizgisindeki partiler; insan hakları, kadın hakları vb. belli konular hariç belli bir bölgenin sorunları üzerindeki siyasetleriyle bilinir hâle gelmişlerdir. Bu partiler, her ne kadar parti programlarında genel olarak Türkiye'nin sorunlarıyla ilgilendiklerini beyan etseler de aktif politikada Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne ait sorunları ideolojik bir çerçevede ortaya koymuşlardır.

HEP-HDP çizgisinin siyasetinde öne çıkardığı bir başka konu da kadın sorunudur. Bu çizgideki partilerin kadın sorununu öne çıkarmaları kendi inisiyatifleri olmaktan ziyade PKK'nın kuruluşundan beri yaslandığı araçlardan biridir. Kadın, özgürlük, demokrasi, LGBT hakları gibi konuları öne çıkarması, asıl ideolojisini ve terörle olan bağlantısını gizlemeye matuftur.

HADEP-HDP Çizgisinin PKK ile İlişkisi

PKK'da olduğu gibi yasal siyasi çizginin geçmişi de aslında sol siyasete ya da sol örgütlere dayanır. HEP'i kuranlar CHP'den ayrılmışlar; 12 Eylül öncesinde TİP (Türkiye İşçi Partisi) ve DDKO'da (Doğu Devrimci Kültür Dernekleri) görev alanlar da daha sonra 1990'lı yıllardan itibaren HEP-DEHAP çizgisindeki partilerde siyaset yapmaya başlamışlardır. Bugün CHP ile HDP arasındaki gizli-açık ittifakların tarihsel arka planını da bu zeminde açıklamak mümkündür. HEP çizgisinde siyaset yapan partiler ya da bu partilerde siyaset yapan siyasetçiler, terör örgütü ile aralarına mesafe koyma bir tarafa çoğu kez örgüte destek olmuşlar ve onun talimatlarını yerine getirmişlerdir. Mesela 1994 yılında seçimleri boykot etmeleri, Abdullah Öcalan'ın çağrısıyla gerçekleşmiştir. Elinizdeki eserin ilgili yerlerinde dile getirildiği üzere partinin politikasını oluşturan temel ideolojinin, PKK'nın ideolojisinin küçük rötüşlerle yasal hâle getirilmesiyle oluştuğu ve partinin siyasetindeki dönüşümlerin de PKK'daki değişim ve dönüşüme paralel olarak gerçekleştiği bilinmektedir.

HDP'nin PKK ile benzer söylemlere sahip olması, benzer ya da ortak etkinlik yapmaları, Nevruz vs. benzeri kültürel değerlere sahip çıkmaları, kadınların özgürleştirilmesi ve feminizm konusunda ortak görüşleri paylaşmaları bölgedeki insanlarda PKK terör örgütü konusunda bir meşruiyet algısı oluşturmaktadır. Bu bağlamda birçok yerde PKK terör örgütüne katılımların HDP'nin aracılığıyla olması özellikle gençlerin zihninde oluşan bu meşruiyet algısı dolayısıyladır. Çocuk yaştaki genç kızlar, PKK'ya katılmayı normal bir siyasi faaliyet şeklinde algılıyorlar, buraları HDP'nin yasal gençlik kampı gibi görüyorlar ya da onlara böyle gösteriliyor. Y.Y'nin henüz çocuk yaşta PKK'ya katılma serüveni bu algının nasıl oluştuğunun bir göstergesi olarak okunabilir. Çocuklar kendilerine anlatılanların doğru olmadığını anladıklarında artık iş işten geçmiş oluyor ve kendilerini terör örgütünün kamplarında buluyorlar. Kaçmak istediklerinde de yakalanıp hapse atılıyorlardı:

"HDP'nin önüne gittim Nevruz'da falan aynı kıyafetleri giyiyorlardı. Ben de dedim herhalde HDP de bu işin içinde. Sene 2015'ti. Önce HDP'ye gittim dedim ki ben dağa gitmek istiyorum. İlkın, çok küçüksün olmaz dediler. Ben ısrar edince tamam, dediler seni götüreceğiz. Sonra bir gece Diyarbakır'da HDP binasında kaldım. 20 gece Mardin'de kaldım sonra Suriye'ye geçtim. Orda kaçmak istedim. Kaçtım tam kaçarken sınırda yakaladılar beni. Bu birinci kaçışımı beni yakalayıp hapse attılar. (...) Bir hafta Suriye'de kaldım sonra kaçtım zaten. Sınırdan Mardin görünüyordu, YPG'liler yakaladılar, 14 yaşındayım, 8 ay hapiste kaldım. Sonra dağa geçtik."

HADEP-HDP çizgisindeki partilerin, PKK terör örgütü ile ilişkileri her zaman tartışma konusu olmuş, bu yüzden hem parti hem de parti yöneticileri ve üyeleri birçok kez yasal soruşturma konusu olmuşlardır. Yapılan soruşturmalar sonucunda partiler kapatılmıştır. Parti yöneticileri genel olarak şiddeti kınadıklarını söylemelerine rağmen PKK terör örgütünü ve yapmış olduğu katliamları açık bir şekilde kınamamışlar aksine güvenlik güçleriyle girdikleri çatışmalarda etkisiz hâle getirilen terör örgütü militanlarının cenazelerine katılmışlar ve her konuda olduğu gibi kadın konusunda da PKK'ninkine yakın bir söylemi tercih etmişlerdir. Diğer yandan HDP yöneticileri şiddeti kınarken zımnen ya da alenen devlet ile terör örgütünü aynı kefeye koymuşlardır.

“PKK Örgüt Üyesi Devşirme Merkezi” Gibi Çalışan HDP Örgütleri

HADEP-HDP çizgisindeki partilerin PKK'ye yakın bir niteleme ile ifade edilmesi bile eksik kalmaktadır. Çünkü bu partilerin ilk kurulduğu günden bu zamana kadar PKK, bu partilere destek vermiş, onları kendilerinin propagandasını yapan ve örgüte eleman devşiren legal saha olarak görmüştür. Bu çizgideki partiler, özgürlük ve demokrasi mücadelesi adı altında PKK'nın kitle ile bağ kurmasını sağlamıştır ve örgütün eylemlerine meşruiyet zemini oluşturmaya çalışmıştır. Türkiye'nin partisi olduklarını iddia etmelerine rağmen Türkiye'nin değil örgütün sorunlarını Türkiye'nin gündemine taşımayı kendine hedef olarak seçmiştir. HDP hiçbir zaman demokrasi, insan hakları, kadın hakları, yoksulluk vb. sorunlarla gerçek anlamda ilgilenmemiştir. HDP ve bu çizgideki partilerin asıl amacı, her zaman PKK'nın egemenlik alanını genişletmek ve eş söylemlerle PKK'nın söylemlerinin yankı bulacağı bir ortam yaratmaya çalışmak olmuştur.

Örgütten ayrılanların, kendileriyle görüştüğümüz Diyarbakır Annelerinin ve itirafçıların ifadelerinden HDP'nin bölgedeki il ya da ilçe teşkilatlarının, HDP'ye yakın olan derneklerin PKK'ya militan devşirme merkezi ya da “militan olarak dağa çıkmaya hazırlama, bilinçlendirme merkezi” olarak çalıştıkları görülmektedir. Ayrıca PKK tarafından kaçırılan kimselerle aileler arasındaki iletişimi sağladıkları ve çocuklarını arayan aileleri ikna etmek için ailelerin yanına kendi adamlarını gönderdikleri anlaşılmaktadır.

PKK'nın jargonunda legal alan adını alan HDP vb. partilerin PKK ile olan ilişkisi birçok kez iddianamelere konu olmuştur. 2020 yılında, Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığınca bölücü terör örgütü PKK/KCK'nın (şehir yapılanması) kent merkezindeki yapılanmasına yönelik yürütülen soruşturma kapsamında hazırlanan iddianamede bu husus açıkça dile getirilmiştir. PKK'nın takibattan uzak kalmak, kendi faaliyetlerine “yasal” görüntü vermek ve herhangi bir operasyon düzenlenmesi hâlinde operasyonun siyasi bir operasyon olduğu mesajını vermek için faaliyetlerini her zaman HDP ile iş birliği içinde yürüttüğü, bu operasyon sonunda elde edilen belgelerden anlaşılmıştır. Bu belgelerden elde edilen bilgilere göre gerçekte terörist olan kişilerin siyasi kimlik kazanmalarına

HDP hiçbir zaman demokrasi, insan hakları, kadın hakları, yoksulluk vb. sorunlarla gerçek anlamda ilgilenmemiştir. HDP ve bu çizgideki partilerin asıl amacı, her zaman PKK'nın egemenlik alanını genişletmek ve eş söylemlerle PKK'nın söylemlerinin yankı bulacağı bir ortam yaratmaya çalışmak olmuştur.

önem verilmiştir. PKK/KCK, Kadın Alan Yapılanması (TJA), doğrudan HDP'nin "Kadın Meclisi" içerisinde örgütlenmiş ve TJA faaliyetleri doğrudan "Kadın Meclisi faaliyetleri" olarak yürütülmüştür. Aynı durum gençlik yapıları için de geçerlidir.

Kendileriyle görüştüğümüz anneler ve itirafçılar, HDP'nin parti binalarının örgüt üyesi devşiren merkezlere dönüştüğünü söylemektedir. Bunlardan birisi Diyarbakır Anneleri'nden Fatma Akbaş'tı. Akbaş, kızı Songül Akbaş'ın kaçırılmasından HDP'nin sorumlu olduğunu açık bir şekilde vurguluyor. Fatma Akbaş kızının ortaokuldan sonra okumadığını bu yüzden bir elbise mağazasında çalışmaya başladığını, 12 gün sonra da buradan ayrıldığını belirtiyor ve bu kısa süreç içinde çalıştığı yerin yakınında bulunan HDP binasına girerek PKK'ya katılmaya karar verdiğine inanıyor:

"Songül 14 yaşındaydı, ikizdi, ortaokulu bitirdiler sonra gitmedi (...) Bizim sokak başında -eve yüz metre yoktu- abiye kıyafetleri satan bir yer vardı. Orda 12 gün çalıştı. (...)12 gün içinde kimliğini evden götürmüş.(...) Demek ki onlar kimlik istemiş. (...) Demek ki gidip HDP' ye kayıt olmuş. (...) Demek ki hastaneye gidiyorum dediği gün HDP'ye gitmiş."

Kendileriyle görüştüğümüz anneler ve itirafçılar, HDP'nin parti binalarının örgüt üyesi devşiren merkezlere dönüştüğünü söylemektedir. Aileler çocukları kaybolduğunda onları kimlerin dağa götürdüğünü biliyor. Annelerin HDP binası önündeki eylemleri bu bakımdan oldukça önemlidir. Şimdiye kadar birçok aile çocuklarını bulmak için HDP binasına gitti.

Şantaj Oyunları

Fatma Akbaş'la görüşmemizde özellikle bir nokta dikkatimi çekti. Kızı Songül'ün abiye dükkânında çalışırken "manken olarak" kullanmak için resimlerini çektiklerini söylüyor. Bu resimler muhtemelen fotomontajla yeniden biçimlendiriliyor ve örgüte katılma konusunda isteksiz davrananlara karşı şantaj yapmak için kullanılıyordu. Fatma Akbaş'ın resimler konusundaki şüphesi ve dükkân sahibini suçlaması bunu açıkça ortaya koymaktadır:

"12 gün içinde kimliğini alıp kaydettiler, fotoğrafını çektiler. Ben de dedim bunlar senin fotoğrafını çekiyorlar, dağa falan göndermesinler çünkü bir komşumuz o dükkânın sahibini Suriye' de gördüm ben dedi, tabi gözümle görmediğim için bilmiyorum dedi. Anne, bana elbise giydirip fotoğrafını çekiyorlar onlara sorunca yüzünü çekmeden manken olarak bedenini kullanıyoruz dediler."

Aileler çocukları kaybolduğunda onları kimlerin dağa götürdüğünü biliyor. Annelerin HDP binası önündeki eylemleri bu bakımdan oldukça önemlidir. Şimdiye kadar birçok aile çocuklarını bulmak için HDP binasına gitti. Anne Fatma Akbaş da öyle yaptı. Daha önce ailede meydana gelen benzeri kaçırma olaylarını da düşünerek HDP Diyarbakır İl Başkanlığına gider. Orada bir odada kızların olduğunu görünce acılı anne kızının da orada olabileceğini düşünür, içeri girmeye çalışır ancak girmesine izin vermezler. Daha sonra kızını Youtube kanalında görmesi ve bunu etrafındakilere söylemesi üzerine HDP'den bazı kimseler anneyi yatıştırmak için eve gelirler. Bu

acılı anneye son bir kez, “Kızını PKK’ya götürülenlerin HDP’liler olduğundan emin misiniz?” diye sorduğumda hiç tereddüt etmeden:

“Kesin eminim, eğer onlar götürmese evime niye gelecekler.” şeklinde cevap vermesi bu annenin HDP merkezlerinin nasıl terörist devşirme merkezleri hâline geldiği konusunda hiçbir şüphe taşımadığının bir göstergesiydi. Diyarbakır’da kendisiyle özel görüştüğümüz itirafçı P. de PKK’ya katılma yolculuğunun HDP binasında başladığını açıkladı. Buna karşılık P’ye maaş verilmesi ve ailesinin ihtiyaçlarının karşılanması vadedilmişti:

“6 ve 7. sınıftayken dershane döneminde tanıştığım Mehmet isminde bir arkadaşım vardı. Onunla Facebook üzerinden de konuşmaya devam ediyorduk. Ona çalışmak, eve para getirmek zorunda olduğumu söyledim. O da HDP il binasına gitmemi, burada çaycılık ve temizlik yapabileceğimi, devlet işindeki gibi iyi bir maaşımın olacağını söyledi. Birlikte HDP il binasına gittik. Oraya gittiğimizde ideolojik konuşmalara başladılar ve onlara katılırsam aileme yüklü bir miktarda yardım edeceklerini söylediler.”

P. burada iki gün bir yatakhane kalıyor ve ailesinin çağrısı neticesinde eve dönmeye karar verdiği sırada kendilerine nezaret eden kimsenin başka bir oyunu devreye giriyor. P’nin yoksulluğunu ve çalışmaya çok ihtiyacı olduğunu bildikleri için kendisine Silvan’da bir iş olduğunu söylüyorlar ve boş bir araziye götürüyorlar:

“Düz bir arazide indik. Bu boş alanda temizlik işi yapılabilir mi? diye düşündüm. Sonra iki arkadaşım gelip beni götüreceği söylendi. Burada kalmak istemediğimi söyledim. Yaklaşık iki saat beni ikna etmeye çalıştılar. Sen Kürt’sün Türkiye’de Kürtlüğün kabul edilmiyor şeklinde propaganda yaptılar.”

PKK terör örgütüne eleman sağlamak, yardım toplamak bahanesiyle zenginleşen kişilerin olduğu, TBMM İnsan Hakları Komisyonu’nun 2013 yılındaki raporuna yansımıştır. Bunun anlamı eleman devşirme işinin artık kayıtsız bir sektör hâline gelmiş olmasıdır. Rapora yansıyan ifadeler şu şekildedir:

“Terör örgütüne katılmış 2 kardeşini ve 1 yeğenini çatışmalarda kaybeden Batman İli Sason İlçesi Belediye Başkanı Muzaffer Arslan, terör örgütünün bölgede girmiş olduğu gayrimişru ilişkiler yumağına değinmiş, PKK’nın ‘Kürdistan için’ ve ‘Bu memleket bizimdir.’ gibi sloganlarla gençleri kandırdığını, örgüt adına eleman ve para toplayan kişilerden bazılarının örgüt adına topladığı paralarla İstanbul’da çok zengin olduğunu, örgütle korucular arasında silah, cephane ve bazı maddelerin ticaretinin yapıldığını ayrıca silah, el bombası, telsiz ve diğer şeylerin satıldığını duyduklarını ifade etmiştir.”

Kadın, Cinsiyet ve Aile Meselesi

HADEP’e kadarki süreç içerisinde, HEP ve DEP’in ayrı bir kadın politikası olmamış, kadınlara ancak genel politik söylem içinde yer verilmiş, parti içinde kadınlar ayrı çatı altında örgütlenmemiş iken daha uzun bir süre siyaset sahnesinde varlığını sürdüren HADEP ile birlikte kadınlar, parti bünyesinde merkezî kadın komisyonu adıyla örgütlenmişlerdir.

1 Mayıs 1994 tarihinde toplanan HADEP kurucular kurulunun seçtiği 30 kişilik parti meclisinde tek bir kadın üye bulunuyordu. Bu kadının meclise girmesi ise muhtemelen PKK'ya verilen bir mesaj niteliğindedir. Çünkü parti meclisinde yer alan kadın üye, PKK'nın sözde kurucularından olan ve terör örgütü metinlerinde kendisinden Çağdaş Kawa diye söz edilen ve Diyarbakır Cezaevinde tutuklu iken 21 Mart günü intihar eden Mazlum Doğan'ın ablası Serap Mutlu idi.

Parti programında ise HADEP'in kucaklayacağı kesim içinde kadınlara yer verilmemişti. HADEP'in programında devletin demokratikleştirilmesiyle ilgili yer alan bölümde, kadın-erkek eşitliği için neler yapılacağı yer alıyordu. HADEP'teki kadın etkinliğinin ve örgütlenmesinin artması 2000'li yıllara rastlar. HADEP'in 2000 yılındaki kongresinde ise kadın ve gençlik örgütleri âdeta özerk yapılar olarak belirlendi. HADEP merkezî kadın komisyonunun kendi iç tüzüğünde kadın sorunu gündeme taşınmış ve PKK'nın söylemlerine benzer bir söylem kullanılmıştır:

“Amacımız (...) kadın ideolojisi perspektifiyle kadının kolektif iradesini açığa çıkarma ve kolektif yönetimini oluşturma olduğundan; buna hizmet etmeyen, cinsine güvenmeyen, iş birlikçi tarz, tutum ve davranışlar kabul edilemez.”

Metinde geçen, “kadın ideolojisi”, “cinsine güvenmeme”, “iş birlikçi tarz” gibi ifadelerin feminist ideolojinin ifadelerinden ya da PKK'ya bağlı kadın örgütlerinin söylemlerinden alındığı, metnin PKK'nın metinlerine paralel olarak oluşturulduğu anlaşılmakta ve âdeta Sovyetler Dönemi'ndeki komünist parti tüzüklerine benzemesi dikkat çekmektedir.

HADEP'in kadın örgütü sadece PKK'nın söylemini taklit etmekle almadı. 2002 yılında HADEP, Öcalan'ın “Erkeği Öldürmek” adlı eserini kadın örgütlerinin eğitim materyali olarak belirledi. Kendi kadın örgütlerine yönelik hazırlanan eğitim taslakları, PKK örgütünün kadın örgüt üyelerine yönelik eğitim taslaklarının aynısı gibi duruyordu. Mesela bu taslaklarda konu olarak “kadın kurtuluş ideolojisi”, “erkekten kopuş teorisi” gibi başlıklar yer alıyordu.

HDP'nin hem parti tüzüğünde hem de parti programında, kadınlar ve cinsiyet eşitliği ile ilgili ifadeler yer almış ve LGBT'lilerin haklarının her platformda savunulacağı ifade edilmiştir. Ankara'da düzenlemiş oldukları kadın konferansında Partiyi bir “kadın partisi” olarak gördüklerini beyan etmelerine ve sürekli olarak erkek egemen yapıların bir an önce sona ermesinden söz etmelerine rağmen PKK terör örgütündeki kadın istismları, tecavüzler ve tacizler, kaçırılan kız çocukları ve erkek terör şiddeti ile ilgili herhangi bir şey söylememişler ve terör örgütünün başı durumundaki A. Öcalan'ın durumunun iyileştirilmesinden dem vurmışlardır.

HDP'nin programında “Emek, etnik ve dinî kimlikler, kadın, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği, çevre ve doğal kaynaklar konusunda her tür ayrımcılık ve sömürüye karşı olan her birey ve örgütün, halkın kendi demokratik yönetimini kurmasını sağlamak üzere bir araya gelmesini hedefler.” denilmektedir. Parti programının her fırsatta LGBT ve LGBT bireylerinin haklarından söz etmesi dikkat çekicidir.

HDP kadın örgütlenmesi, kadın meclislerine dayanmaktadır. Kadın Meclisinin hedefi, “iktidarcı ve tekeli bir erkek alanı olarak kurgulanan siyaseti dönüştürmek, demokratikleştirmeyi, kadınların siyasete katılımını artırmak, siyaseti toplumsallaştırmak, kadınların kendi yaşamları üzerinde söz ve karar sahibi olmasını sağlayacak, öz iradesini açığa çıkaracak doğrudan politika

yapma mekanizma ve araçlarını geliştirmektedir". Buna uygun olarak Parti yönetiminde ve belediyelerde eş başkanlık sistemi geliştirilmiştir.

HDP'nin parti programında, aile ya da ailenin yaşadığı sorunlar herhangi bir şekilde dile getirilmemektedir. Sadece "kadının emeğinin aile içinde sömürülmesinden" söz edilmekte, bu durum da olumsuz bir çağrışımla gündeme getirilmektedir. Parti programının kadınlarla ilgili bölümünde, kadınlara verilecek haklar ya da yasalarda kadınlar lehine meydana getirilecek değişikliklerden ziyade ideolojik bir bakış açısı benimsemekte ve radikal feminist bir dil kullanılmaktadır. Aile ile ilgili bölümde, feminizmin benimsediği "erkek egemen toplumda", kadınların ezildiğinden ve sömürüldüğünden bahsedilmekte ve kurtuluş mücadelesinde (özgürleşmede) kadınların yanında yer alınacağından söz edilmektedir. Parti programında kadınlara yönelik erkek ve devlet şiddetinden söz edilmekte ve kürtajın kadın hakkı olduğu savunulmaktadır. HDP'nin programında yer alan feminist ifadelerin, Paris'te örgüt içi anlaşmazlık neticesinde suikasta uğrayıp öldürülen PKK'lı kadın feminist Sakine Cansız'ın ifadelerine çok benzediği görülmektedir. Sakine Cansız da devleti ve erkeği, özdeşleştirerek kadına karşı şiddet kullanmakla suçlamaktadır.

HDP'nin parti programında, aile ya da ailenin yaşadığı sorunlar herhangi bir şekilde dile getirilmemektedir. Sadece "kadının emeğinin aile içinde sömürülmesinden" söz edilmekte, bu durum da olumsuz bir çağrışımla gündeme getirilmektedir.

Türkiye siyaset tarihinde Türk toplumunun tarihten gelen değerlerini hiçe sayarak marjinal görüşleri benimseyen HDP, farklı cinsel eğilimlere sahip kimselerin haklarını savunmayı kendi iç tüzüğüne koyarak taahhüt altına almıştır. Yıllarca sol siyasetin temsilciliğini yapan CHP bile parti programında feminizme ya da LGBT'ye destek sayılacak unsurlara yer vermemiştir. HDP iç tüzüğünün 2. maddesinin (e) fıkrasındaki ifade şu şekildedir:

"Lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylerin heteroseksizmden kaynaklanan kamusal ve toplumsal yaşamda maruz kaldıkları şiddet, dışlanma, ayrımcılık, nefret suçu ve söylemlerine karşı mücadele geliştirmeyi..."

Parti programında da buna benzer görüşlere yer verilmektedir:

"Partimiz, heteroseksizmi bir tür ırkçılık olarak görür. Lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüellerin (LGBT) maruz kaldıkları homofobi ve transfobi temelli ayrımcılığa ve şiddete karşı mücadele eder. LGBT bireylerinin özgürleşmesinin heteroseksüelleri de özgürleştireceğini savunan Partimiz, heteroseksüelliği zorunluluk olarak gösteren ve dayatan nefret söylemine ve nefret suçlarına karşı mücadele eder."

HDP sayfalarında LGBT'lilere karşı gösteri yapanlara yönelik transfobik gibi aşağılayıcı ifadelerin kullanılması ve kendilerine yakın olan kimselerin LGBT'lileri bu saldırılara karşı savunduklarının açıklanması, Partinin bu konudaki eğilimini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ayrıca LGBT çizgisindeki dernekler de LGBT hakları konusunda HDP ile dayanışma içinde olduklarını gizlememektedir. Mesela bir dernek kendi internet sayfasında, HDP'nin yerel seçimlerde farklı cinsel eğilimdeki insanları aday gösterdiğini duyurarak bu adayların isimlerini açıklamaktadır.

Kadınların İstismarı

HDP çizgisindeki partiler başka kurum ve kuruluşlarda yaşanan kadın sorunlarına karşı oldukça duyarlı görüntü vermekte, Meclis çalışmalarında kadınların yaşadıkları sorunlarla ilgili sürekli soru önergesi vermekte ya da bu sorunları gündeme getirmektedir. Ancak HDP çizgisinin bugüne kadar kadınların PKK'da yaşadıkları sorunları ya da PKK'nın kadınlara yaşatmış olduğu sorunları, tacizleri, istismarları, PKK'nın ataerkil yapısını ve aile karşıtı tutumunu, öldürülen kadın öğretmenleri, çocuk yaşta dağa kaçırılan kızları gündeme getirdiği görülmemiştir.

2020 yılında HDP Muş Milletvekili Mensur Işık'ın eşine şiddet uyguladığı için hakkında dava açılması, olayın basına yansımalarıyla birlikte HDP disiplin kurulunun Mensur Şahin'e iki yıl Partiden uzaklaştırma cezası vermesi, daha sonra Mardin Milletvekili Tuma Çelik'in bir kadına tecavüz ettiğinin ortaya çıkması, bundan Parti yöneticilerinin haberi olduğu hâlde mağduru davadan vazgeçirmeye çalışması ve ancak olayın basına yansımalarından sonra Parti disiplin kurulunun Tuma Çelik'in Partiden ihracına karar vermesi HDP'deki kadın istismarlarının boyutunu ortaya koymaktadır. Her ne kadar Mensur Işık'ın eşi Ebru Işık, şiddet olayının yaşanmadığını söylese de Mensur Işık'ın hem kendisinden hem Partisinden hem de tüm kadınlardan özür dileyen bir açıklama yapması olayın doğruluğunu açıkça ortaya koymaktadır. Burada HDP'nin tutarsız bir tavır takındığı açıktır. HDP parti yetkilileri basına yansıyan tecavüz, şiddet ve istismar olaylarını eleştirirken bunu belli bir siyasi görüşe ya da partiye nispet etmekte ancak kendi partisi içinde meydana gelen benzeri bir olayı bireysel bir tavır olarak açıklamaktadır.

Tecavüze uğrayan mağdur, Tuma Çelik'in kendisini şikâyet etmemesi yönünde tehdit ettiğini, bazı HDP milletvekillerinin ise olayla ilgilenmediklerini ve olayın üzerini kapatmaya çalıştıklarını söylemiştir. HDP Mardin Milletvekili Ebru Günay, Hürriyet yazarı Abdülkadir Selvi'yi aramış ve Mardin Milletvekili Tuma Çelik'in HDP'den ihracına yol açan "tecavüz" iddiasıyla ilgili olarak "Bana hiçbir şekilde taciz, tecavüz ve şiddet demedi. Ben kadını korumak üzerinden hareket ettim. Bugün basına yansıyanlar, o gün bize bildirilse gözünün yaşına bakmazdık. Yoksa tecavüzcüyü korumam. Kimsenin gözünün yaşına bakmam..." demiştir. HDP bugüne kadar basına yansıyan ve PKK'daki taciz ve istismar olaylarıyla Kürt kadınlarına reva görülen muamele ile ilgili hiçbir kınamada bulunmamıştır. Bu sebeple bu sözleri ciddiye almak mümkün değildir.

IV. BÖLÜM

TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KORKULU RÜYASI: DİYARBAKIR ANNELERİ

Annelerin Gücü

Terör sadece güvenlik meselesi değildir. Terör ile ekonomik, kültürel vb. alanlarda topyekûn mücadele içinde olmadıkça terörün sona ermesi ve bölge halkının huzura ermesi zor görünmektedir. Bu bağlamda birçok vesile ile tekrarladığımız üzere terör ile mücadelede, bölge halkının desteği her zaman çok önemli olmuştur. Terör örgütü, terör karşısında ailenin koruyucu kalkan görevi yaptığını bildiği için baştan beri ailevi değerlerin ve geleneksel aile rollerinin, baba, aile, eş, namus gibi kavramların karşısında yer almış ve terör karşısında aile ve ailevi kimliklerin direncini ortadan kaldırarak kendisine daha serbest bir alan açmak istemiştir. Ancak son dönemlerde, insanlar ailevi kimlikleriyle ve ailevi değerlerle terörün karşısına çıkmaya başlamışlar ve terör örgütünün gerçek yüzünü, değerlere olan düşmanlığını ortaya sermişlerdir. İşte bu bağlamda annelerin terör karşısındaki durumları çok önemlidir. Diyarbakır Annelerinin bu eylemi bir yandan terör örgütü üyeleri üzerinde bir kopma ve oradaki varlığını sorgulama düşüncesi oluştururken diğer yandan da benzer acıyı yaşayan diğer ailelere cesaret vererek onları bu eylemlere katılmak için teşvik etmektedir. Bu ailelerin yaşamış olduğu acılar, medya yoluyla görünür hâle geldiği için ailelerin çocuklarıyla daha fazla ilgilenmelerini ve terör karşısında seslerini daha korkusuzca çıkarmalarını sağlayacaktır. Şüphesiz Diyarbakır Annelerinin bu oturma eyleminden ders alması gerekenlerden birisi HDP'dir. Anneler bir tür demokratik baskı grubuna dönüşmüştür. HDP artık terörün yol açtığı trajediyi görmeli ve terör ile arasına mesafe koyarak bir Türkiye partisi olmalıdır. Gerçekten de kendisini Kürtlerin partisi olarak lanse eden bir partinin, annelerin bu çığlığını duyması gerekir. Aksi takdirde HDP'de siyaset yapan elitlerin bölge halkına, bölge halkının sorunlarına yabancı oldukları ortaya çıkmış olacaktır.

“Başlarım Sizin Kürdistan Davanıza!.. Verin Çocuklarımızı”: HDP İl Başkanlığı Önündeki Diyarbakır Annelerinin Eylemi

Her şey 70 yaşındaki Hacire Akar'ın 2019 Ağustos ayında kayıp oğlunun telefonuna gelen mesajları fark etmesiyle başladı. Mesajlar, HDP Diyarbakır İl Örgütünden geliyordu. Hacire Ana tecrübeliydi. Daha önce de diğer oğlu ve akrabası dağa çıkmış ve ölmüşlerdi. Mehmet Akar'ın nişanlanmasının üzerinden henüz bir hafta geçmişken aniden ortadan kaybolmuştu.

Hacire Ana kararını vermişti. Doğru HDP binasına gitti. HDP parti yöneticileri daha önceki dönemlerde evlatlarını isteyen annelere davrandıklarından farklı davranmadılar ve tüm kapıları Hacire Ana'nın yüzüne kapattılar. Ancak Hacire Akar yılmadı, taşla binanın camlarını kırdı ve oğlunu almadan hiçbir yere gitmeyeceğini söyleyerek 22 Ağustos 2019 tarihinde oturma eylemi başlattı. Hacire Ana, partililerin tacizlerine ve saldırılarına aldırmadı, eylemini hiç ayrılmadan orada oturarak sürdürdü ve polisin de ısrarlı takibi sonucu eyleminin dördüncü gününde Mehmet Akar bulunarak annesine teslim edildi. Olayla ilgili belediyeden ve il yönetiminden bazı kişiler gözaltına alındı. Mehmet Akar evlendi ve bir çocuğu oldu. Hacire Akar'ın çağrısıyla ve cesur tutumu sayesinde çocukları PKK tarafından kaçırılan başka aileler de HDP binası önüne gelerek oturma eylemine katıldılar.

4 Eylül 2019 tarihinde HDP Diyarbakır İl Başkanı Zeyyat Ceylan, beraberinde bazı HDP'li milletvekilleri ve partililerle il binası önünde yaptığı açıklamada, bina önünde oturan anneleri Partileri hakkındaki oyunlara alet olmakla ve iftiracılıkla suçladı. Kendilerinin yönlendirdiği

Diyarbakır Annelerinin bu eylemi bir yandan terör örgütü üyeleri üzerinde bir kopma ve oradaki varlığını sorgulama düşüncesi oluştururken diğer yandan da benzer acıyı yaşayan diğer ailelere cesaret vererek onları bu eylemlere katılmak için teşvik etmektedir.

Cumartesi Annelerini ve Barış Annelerini her fırsatta desteklemekten geri durmayan HDP; kendi siyasetlerine, teröre ve şiddete vermiş oldukları aktif desteğe karşı çıkan anneleri görmezden geliyor ve onları komploculukla suçluyordu.

HDP örgütlerinin sadece siyasetle uğraşmadıkları aynı zamanda PKK'ya örgüt üyesi devşirme şubesi gibi çalıştıkları ortaya çıktı. Hacire Ana artık, çocukları PKK tarafından kaçırılan anneler için bir umudun sembolü olmuştu. Başka aileler de onun yolunu izleyerek HDP binasının önünde oturma eylemine başladılar. Zaman zaman partililer kendilerine sataştı. Kürtleri temsil ettiğini söyleyen HDP milletvekilleri, Parti ziyaretinde annelerin yanından geçerken onları görmezden geldiler, çılgınlıklarını duymadılar. Ancak hiçbir şey anneleri yıldırmadı. Amerika siyasetinin bir oyuncuğu hâline gelen ve her şeyi araçsallaştıran HDP'nin kirli siyasetini anneler kısa sürede ifşa etmeyi başarmıştır.

Eyleme katılan anneler, HDP'lilerin çocuklarını Türkiye'nin en iyi okullarında ya da Avrupada okuturken kendi çocuklarını "dağa" layık görmelerini bir türlü kabul edemiyorlar, yalan üzere kurulu siyasetlerini ve anlamsız davalarını, "Başlarım sizin Kürdistan davanıza!" diyerek yüzlerine haykırıyorlardı.

Annelerin oturma eylemi hem Türkiye'de hem de yurt dışında büyük bir ses getirdi. Kadın hakları savunucuları, kadınları özgürleştireceklerini savunanlar suspus olmuşlardı. Almanya'dan ve Türkiye'nin başka illerinden de Diyarbakır Annelerinin eylemlerine katılanlar ve destek verenler oldu. Bugün 188 aile, parti binası önündeki eylemlerine devam ediyor. 20 aile çocuklarına kavuştu. Bu konuda çok sayıda "edi bese !" hikâyesi oluştu. Kürt anneler teröre karşı annelik dirençleriyle ortaya çıkarak HDP'nin iki yüzlü siyasetinin üzerindeki örtüyü kaldırdılar. Burada annelerin kaçırılan çocuklarıyla ilgili hikâyelerine ve kavuşma öykülerine yer vereceğiz. Eyleme katılan annelerden bir kısmıyla yüz yüze görüştük. Bunlara özel görüşme olarak işaret edeceğiz.

Hüsniye Kaya, beş yıl sonra kızı Mekiye Kaya'ya kavuştu. Hüsniye Kaya kızına kavuşmanın mutluluğunu şu sözlerle dile getirdi:

"Kızım lahmacun, döner ve kebabı çok seviyor. Ona bugün lahmacun, yarın kebab yapacağım. Sonraki gün de döner alacağım. Her gün sevdiği bir yemeği getireceğim. Kızımın geleceğine, ona yemek yapacağıma inanmıyordum. Ama çok şükür geldi, ona kavuştum. Kızımı çok özledim, onu kokladım, çok mutlu oldum. İnşallah o anneler de orada oturmaya devam edecek. Ben de anneyim, çok eziyet çektim, acı gördüm. Onların yanlarına gideceğim ve destek vereceğim. İnşallah onların çocukları da gelecek. Anneler gelin, destek verin, çocuklar sizi görüp gelecek. Ben Mekiye'ye kavuştum. İnşallah hepiniz de çocuğunuza kavuşursunuz."

Diyarbakır Anneleri arasında bulunan Gevriye anneninin oturma eylemi sonuç verdi ve kızı P., annesini HDP binası önünde oturanlar arasında gördüğünde hiç düşünmeden örgütten ayrılmaya karar verdi. P., kendisiyle yaptığımız özel görüşmede bu kararını şöyle anlattı:

"2020'nin başlarında. Çadır başlayınca, annemi orada görünce sanki yeniden doğmuş gibi çok mutlu oldum, heyecanlandım (...) Orada şoför olarak çalıştığım için benzin biterse diye bana para veriliyordu. O para ile annem ile irtibata geçmek için tablet bilgisayar aldım, kaldığımız yere internet bağlandı ve Facebook'tan kardeşime mesaj gönderdim. Kardeşim interneti olmadığı için 20 gün sonra cevap vermişti. En başta bana inanmadı, fotoğraf

gönderdim. Sonra annem ile konuştum. 'Sen gel, asker, polis yardım eder.' dedi. Bizi de askerden korktukları için asker deyince 'Gelmem.' dedim. Abim 'Sen gel, ben polislerin ve askerlerin yanında olacağım, hiçbir şekilde sana zarar vermeyecekler.' dedi ve 4 gün boyunca konuştuk. Bana bir saat verdiler, ben de 'Saat 02.30'da evdekiler uyuyunca çıkayım.' dedim. Ama evden çıkınca internet kesileceği için abim bana harita gönderdi. Evdeki iki komutan ve benim gibi şoför olan kız uyuyunca onlara ait telsiz ve silahları bir odaya topladım ve kapısını kilitledim. O haritaya göre de evden çıktım. Kobani'nin güvenlik noktasında beni durdurdular. Arkadaşlarımın kaza yaptığını, hastaneye gittiğimi söyledim ve beni bıraktılar. Hastanenin önünde durdum, sınıra doğru yürüdüm. Askerler bana ışık tuttu, ben de onlara ışık tuttum. Araba geldi, 'P. sen misin, tek misin?' dediler. Ben de 'Evet.' dedim. Teslim oldum, karakola gittim, ifade verdim ve sonunda aileme kavuştum."

V. BÖLÜM

BİLGİYİ ÖLDÜRMEK: PKK'NİN ŞEHİT ETTİĞİ ÖĞRETMENLER

PKK sürekli olarak bölgedeki feodal yapının Kürtler üzerindeki olumsuz etkisinden bahsetmekte, kendisine bunu ortadan kaldırma misyonu biçmektedir. Bunun basit bir propaganda unsuru olmaktan öte bir anlamı olmadığına en büyük göstergelerinden birisi de PKK terör örgütünün güvenlik görevlilerinden sonra en fazla bölgede bulunan öğretmenleri hedef almış olmasıdır. Çünkü bölgenin yapısına baktığımızda okuryazarlık oranının, lise ve üniversite mezunu olanların oranının diğer bölgelere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Diğer yandan erkek çocukları, ailenin bulunduğu yerler dışında okula gönderildiği hâlde maalesef kız çocukları gönderilmiyordu. Kız çocuklarının bu bölgelerde ortaokuldan sonra okula gönderilme oranı çok düşüktü. Terörün azalması, liselerin mecburi hâlde getirilmesi ve kız çocuklarını okula gönderen annelere devletin verdiği özel destekler sayesinde daha fazla çocuğumuz eğitim imkânlarından faydalanmakta, bugün neredeyse herkes için ulaşılır hâlde gelen üniversite eğitimi ile birlikte daha fazla genç meslek sahibi olabilmektedir. Her türlü zorluğa rağmen bölgede görev yapan öğretmenlerimizin bu gelişmedeki rolü oldukça önemlidir.

PKK kurulduğu yıldan beri hep öğretmenleri ve okulları hedef almıştır. Bunun sebebi örgütün potansiyel militan olarak baktığı çocukların eğitim sayesinde bilinçlenip kendi geleceklerine sahip çıkması, köye ve bölgeye giden öğretmenin, PKK'nın iç yüzünü bölge insanına anlatması ve onları bu konuda aydınlatmasıdır. PKK, bölgeye gelecek öğretmenler üzerinde bir korku oluşturmak ve mevcut öğretmenlerin de bir an önce bölgeden gitmelerini sağlamak için öğretmenlerimizi şehit etmektedir. Bunun yanında terör örgütü, bölgedeki yatırım faaliyetlerini engellemek için iş makinalarını yakmış ve mühendisleri öldürmüştür. Bölgenin mevcut potansiyellerinin harekete geçirilmesi ve bölge halkının, diğer bölgelerden gelen insanlarla hemhâl olmaları, yatırım ve istihdam imkânlarının artması ve bölgedeki gençlerin kendi yaşadığı yerden çıkarak her yerde iş bulabilecek bir meslek sahibi olması PKK'nın işine gelmemektedir. Çünkü PKK, örgütten ayrılanların ifadelerine de yansıdığı gibi cehaletten ve yaydığı korkudan beslenmektedir.

Bölgede; bilgiye, eğitime, şehirli değerlerle tanışmaya ve kendi gelecekleri hakkında doğru karar verme bilincine sahip olmaya en çok ihtiyacı olan kızlardır. PKK bir taraftan kadınların özgürleşmesinden, Kürtlerin aydınlanmasından bahsederken diğer yandan da onların kendi gelecekleri ile ilgili doğru karar verme, dünyayı anlama, çevresinde olup biten olaylar hakkında doğru hükümler vermelerinin önünü açacak eğitim imkânına kavuşmamaları için bölgede bulunan öğretmenleri şehit etmekte, saldırılar düzenlemekte, okulları molotof kokteyli ile yıkma girişiminde bulunmakta, okul çağındaki çocukları sokaklara sürerek, çeteleştirerek okullara saldırı için göndermekte ya da örgüte katılmaya zorlamaktadır. Bu durum, örgütün ideolojisindeki çelişkiyi ortaya çıkarmaktadır. Konumuz açısından dikkat çeken bir başka husus da örgütün, çocukların özellikle de kız çocuklarının okumasına karşı çıktığının bilinmesidir. Ailelerin kız çocuklarının okutulmasına karşı takındığı tavır da onları doğrudan terör örgütünün kucağına itmektir. Zaten terör örgütünün özellikle ilkokuldan, ortaokuldan, liseden sonra okumamış küçük yaştaki çocukları ya da liseyi terk edenleri örgüte katılacak hedef kitle olarak belirlemesinin sebebi de budur.

Konumuz açısından dikkat çeken bir başka husus da örgütün, çocukların özellikle de kız çocuklarının okumasına karşı çıktığının bilinmesidir. Ailelerin kız çocuklarının okutulmasına karşı takındığı tavır da onları doğrudan terör örgütünün kucağına itmektir.

Raporlara yansıyan haberlere baktığımızda Batman Selçuklu İlköğretim Okulu ve Batman Vakıfbank İlköğretim Okulunun defalarca saldırıya uğramış olduğu ve yakalanan faillerden birinin örgütün gençlik yapılanmasında yer aldığı görülmektedir. Batman'ın Beşiri ilçesi Başarı köyü muhtarı, köylerindeki okulun PKK tarafından yakıldığını ifade etmiştir.

PKK kurulduğu tarihten itibaren güvenlik güçleri yanında öğretmenleri de hedef almıştır. Bugüne kadar 147 öğretmen terör örgütü tarafından şehit edilmiş, birçok öğretmen de saldırılardan yaralı olarak kurtulmuştur. Öğretmenlerin aileleri, TBMM İnsan Hakları Komisyonu üyeleri ile yaptıkları görüşmelerde “Öğretmen olan çocukları, eşleri ya da kardeşlerinin yöre halkına eğitim vermek ve yörenin gelişmesine katkıda bulunmaktan başka amaçları olmadığı hâlde terör örgütünün saldırılarına uğradıklarını belirtmişlerdir.”¹

Öğretmenler her gittikleri yerde rol model olmakta ve çocuklara farklı bir hayatın mümkün olduğunu göstermektedirler. PKK terör örgütü farklı bir hayatın, aydınlıklı bir yolun temsilcileri olarak bölgede bulunan öğretmenlerin çocuklar için rol model olmasını, onların militanlaşma dışında bir hayatın mümkün olduğunu fark etmesini istememektedir.

PKK kurulduğu tarihten itibaren güvenlik güçleri yanında öğretmenleri de hedef almıştır. Bugüne kadar 147 öğretmen terör örgütü tarafından şehit edilmiş, birçok öğretmen de saldırılardan yaralı olarak kurtulmuştur.

Hepsinin hüznü ve yüreğe dokunan ancak aynı zamanda onurlu bir hikâyesi var. Bu bölümde şehit öğretmenlerimizden bazılarının hikâyesine yer vereceğiz.

1 TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Raporu, s. 199.

Mehmet Saygüder

Gaziantep'in Şahinbey ilçesindeki Aliye Ömer Battal İlkokulunda müdür yardımcısı olarak görev yapan Mehmet Saygıgüder, 26 Haziran 1979 günü çalıştığı okulun bahçesinde şehit edildi. Öğrencilerinin gözü önünde 7 kurşunla sırtından vurulan Saygıgüder kayıtlara, PKK'nın şehit ettiği ilk öğretmen olarak geçti. Kızı Filiz Saygıgüder babasının şehadetini şöyle anlatıyor:

“Ders arası olduğu için babam bahçedeymiş. Saat 08.15 sularında iki kişi okulun bahçesine kurşun yağdırmış. Bize ulaşan evraklarda vuran iki kişi babamı hiç tanımadığımı söylüyor. Sadece ellerine bir fotoğraf tutuşturup gidip bu adamı vurun demişler. O kadar. Bu kişilerin terör örgütü PKK'yla bağlantısı da tespit edildi. Sıkıyönetim mahkemesinden gelen yazılar, verilen karar da bunu gösteriyor. Çok küçüktük, olayı bu tutanaklarda okuduklarımızdan biliyoruz.”

Şenay Aybüke Yalçın

Şehit öğretmen Şenay Aybüke Yalçın, PKK tarafından şehit edildiğinde henüz 22 yaşındaydı. Müzik öğretmeni idi. Babası ilk tayin olduğunda kızı için endişelerini dile getirmiş. Ancak babasının

ifadesine göre ilk dersini ona vermiş ve “Babacığım vatan, millet ve bayrak sevgisini biz sizlerden öğrendik, kendinizle tezat duruma düşmeyin. Bayrağın dalgalandığı her yer benim vatanımdır. Ben oraya gidip görevime başlayacağım.” sözleriyle kararlı bir tavır sergilemiş. Aybüke öğretmen 9 Haziran 2017 yılında karneleri dağıttıktan sonra arkadaşlarıyla birlikte memleketine gitmek üzere yola çıktığı sırada PKK’lı teröristler tarafından şehit edildi.

Necmettin Yılmaz

3 yıl önce görev yaptığı Şanlıurfa Siverek'ten memleketi Gümüşhane'ye giderken Tunceli-Pülümür karayolunda PKK tarafından kaçırılarak şehit edildi. Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Demirkapı köyünde doğup büyüyen, ilkokulu da burada okuyan öğretmen Yılmaz, geçtiğimiz ekim ayında atandığı Şanlıurfa'nın Siverek ilçesine bağlı Çifçibaşı köyünde sınıf öğretmeni olarak görev yapıyordu.

VI. BÖLÜM

SONA DOĞRU: KURTARICILARDAN KURTULMAK

Hayal Kırıklıkları ve Örgütten Kopuşlar

PKK terör örgütü ile yolları ayrılan kadın militanların ifadelerinde, başlangıçtaki idealleştirmelerin yerini hayal kırıklığına bıraktığı ve artık örgüt elebaşı Öcalan'ın kadını istismar eden bir kimse olduğu fikrinin yaşanmışlık sonrasında insanların algısında yer edindiği görülmektedir. Bir zamanlar kendilerini özgürleştirdiğini söyleyen örgüt artık, bu kişilere düşkün ve hain gözüyle bakmaktadır. Örgüte katılan kadınların genelde beklentilerinin karşılanmadığı ve hayal kırıklığı yaşadıklarını söylememiz mümkündür. Bundan dolayı bu kadınların önemli bir kısmı örgütten ayrılarak kendilerine örgütün dışında yeni bir hayat kurmuşlardır. Bugün de bu kopuş devam etmektedir.

Örgüt başı Öcalan'la aynı ideolojik çizgide olan Neval, uzun süre PKK içinde kalmış, yöneticilik seviyesine gelmiş ancak kendi "dava"sına ters düşen gerçeklerle karşılaştıktan sonra PKK'dan ayrılmıştır. Neval, PKK içinde Öcalan'ın kadınların âşık olacağı tek somut gerçeklik olarak sunulmasını, en zayıf halka olan kadının karşına tüm gücün kendisinde somutlaştığı bir figür oluşturmak suretiyle "kadına onu kurtaracak tek sığınak" olarak gösterilmesinden kaynaklandığını ifade etmektedir. Neval bunu kadın üzerinden yürütülen bir iktidar mücadelesi olarak görüyordu.

Kendisiyle görüştüğümüz G. daha gittiği ilk günlerde pişman olmuş ve "Neden geldim ben buraya?" diye kendi kendine sormuş. Ancak örgüt içinde yaşadıkları ve duyguları, kaçma cesaretini kırmış:

"Direkt kırsala gittik. Orada bir 10 gün falan kalmadık, Irak tarafına geçtik ve bir ay sabah akşam yürüyerek geçti. O yolculuk sırasında gördüğüm şeyler beni çok etkiledi. Pişman oluyorsunuz ama gidemiyorsunuz. Çünkü nasıl döneceğimi bilmiyordum. Nerede olduğumu bilmiyordum nasıl geri geleceğim sonra hep içime attım. Sonra diyorsun ki ben neredeyim, ne yaptım. Ailem aklıma geliyor. Onca yıl çocuk sahibi olamadılar. Ben onlara nasıl böyle bir şey yaptım. Orada gördüğüm şeyler beni fazlasıyla etkiledi. Çünkü hiçbir şey görüldüğü gibi değil. Ben şu an etrafımdakilere de söylüyorum."

Ancak örgütte kalanların hepsini de aynı konumda değerlendirmemek gerekir. Çünkü mevcut kadın örgüt üyelerinden bazıları ya aileleri ile irtibatlarını kestikleri ve sahip çıkacak kimseleri olmadığı için ya da örgütün kendilerine zarar vermesinden korktukları için ayrılmaya cesaret edememekte ve örgüt içinde kalmaya devam etmektedirler. Bu durumda olanların önemli bir kısmı, aileden ya da çevreden ayrıldıklarında sahiplenilenleri olmayan örgüt elemanlarıdır.

Mesela Neval'in anlattıkları bu noktada çok önemlidir. İfadelerinden anlaşıldığına göre örgüte katılmadan önce Neval'in zihninde idealize edilmiş ve "Kürt kadınlarının iyiliği için mücadele veren bir örgüt" tahayyülü vardı. Neval örgüte katıldıktan sonra gerçekle hayalin birbirinden çok farklı olduğunu gördü. Neval'in ifadelerinde dikkatlerden kaçmaması gereken bir husus da PKK'nın tasavvurundaki siyasetin zafer kazansa bile bir bölgeyi idare etmekte yetersiz olduğunu ve Kürtlerin çıkarlarını temsil etmediğini anlamış olmasıydı. Neval tüm bunlara rağmen çaresizliğinden dolayı örgüt içinde bir süre kalmayı sürdürdü.

Kendisiyle Diyarbakır'da özel olarak görüştüğümüz ve Diyarbakır Anneleri arasında kendi annesini görerek örgütten kaçıp teslim olan P. A., örgüte katıldığı ilk günden beri ayrılmak istediğini her fırsatta dile getirmesine rağmen buna engel olduklarını söylüyor:

"Ben gittiğim ilk gün pişmandım zaten. 40-45 yaşlarında bir adam vardı, saçları beyazlamıştı. Elimi omuzlarına koyarak, "Siz başaracaksınız bunu." diyordu. Ben de ona: "Sen bu yaşına kadar başaramamışsın, ben mi başaracağım." demiştim."

P.A., her fırsatta örgütteki rahatsızlığını hissettirmesine rağmen örgüt yöneticileri onu orada alıkoymak için çaba sarf etmiş ve böyle bir talepte bulunduğu için öz pişmanlık raporu yazmasını talep etmişlerdir. Bunu yapmayınca ya da onların istediği bir tutumu geliştirmede de hapse atıldığını söylüyor:

“Gideli yaklaşık bir yıl olmuştu, ideolojik eğitim almamı istediler ben de itiraz edince öz eleştiri raporu yazmam istendi. Cezalar tecrit ve öz eleştiri raporundan başlıyordu. Öz eleştiri raporunda pişman olduğumu, yaptığının hata olduğunu kabul etmen istenir. Raporu yazmadım. Ya annemi görecektim ya da kendime zarar verecektim. Bana inanmadılar, bunu onların yanında değil herkesin içinde yapacağımı ve diğerlerinin de psikolojisini bozacağımı söyledim. Aramızda tartışma çıktı. Beni tutukladılar, eve hapsettiler.”

P.A. ayrıca teslim olduğunda Türk askerlerinin kendisine kötü davranacağını söylediklerini de dile getirmektedir:

“Sen ailene kaçır gidersen ya da ailenle konuşursan Türk askeri senin aileni tutuklar, sana tecavüz eder diyorlardı. Hep bu korkuyu veriyorlardı ama ben “Yine de gideceğim.” diye diretiyordum. Çok inatçıyım.”

G. de aynı şekilde Kandil’de kaçacağını anlayan yöneticilerin, Peşmergelerin kendilerini satacağını ve fuhuşa zorlayacağını, Türkiye’de polisin kendilerini ajan olmaya zorlayacağını söyleyerek korkutmaya çalıştıklarını ancak kendisi örgütten kaçıp teslim olduğunda bunlardan hiçbirinin olmadığını hem Peşmerge’nin hem de Türk polisinin kendisine çok iyi davrandığını söyledi.

“Mesela ben Irak’taydım. ‘Peşmergeler sizi satar, fuhuşa zorlarlar aynı şekilde Türkiye’ye de gitseniz öyle olur, ajan olursunuz sonunda polisler sizi infaz eder.’ diyorlardı. Bunları duyunca

korkuyor insan çünkü başka çareniz yok. Ama ben Peşmerge'ye de teslim oldum ve bana yaklaşımlarını gördüm, Türkiye'nin de bana olan yaklaşımlarını gördüm. En azından suçum varsa devlet beni cezaevine atar. Telefon görüşüne çıkabilirim, ailemi görebilirim ve cezamı çektikten sonra çıkarım. Ama örgütte o da yok. Ailemle dahi konuşurmuyorduk.”

Örgüt bazen sırf korku salmak, üzerlerinde disiplin sağlamak amacıyla da gerekçe belirtmeden örgüt üyelerini tutuklayıp hapse atmaktaydı. Bunun sebebi, propagandasını yaptığı ideoloji ile örgüt kamplarındaki durum arasındaki çelişkiyi izah edebilme gücünden yoksun olmasıydı. Bu durumda geriye kaba güç kullanma ve bastırma yoluyla korku oluşturma kalıyordu. Tutuklananlardan bir kısmı; sıcakta ve aç susuz dışarıda bırakılmış, vücutlarında sigara söndürülmüş ve üzerlerinde naylon eritme gibi mazoşist işkence yöntemleri kullanılmıştır. Helin PKK'nın, propagandası yapılan “kadınların kurtuluşu” olmaktan çok “kadınların kâbusu” olduğunu bir yıl içinde anlamasına rağmen ailesinin ve çevresinin kendisini kabul etmeyeceğinden çekindiği için ayrılmadığını ifade etmektedir.

Kurtulduk Kurtarıcılardan: Terörden Hayata Kaçan Kadınlar

Dünyadaki birçok ideolojik kitle örgütü; insanların kurtuluşunu, özgürlüğü ya da onlar için mutlu bir dünya kurmayı hedeflediklerini iddia ederler. “Ezilenlerin kurtulması”, “kadının özgürlüğüne kavuşması” ya da “kurtarılması” söylemlerinin önemli bir parçasını oluşturur. Ancak işin gerçeği bu örgütler kendi ütopyik dünyaları ya da sistemleri uğruna başkalarını kurtarma yolunda insanlara daha fazla acı çektirmişlerdir. Eski Doğu Bloku ülkelerindeki komünist rejimlerde ya da

faşist diktatörlüklerde insanların yaşadıkları bu durumun en iyi örneğini teşkil etmektedir. Aynı şey PKK terör örgütünün kurtuluş söylemi için de geçerlidir. Öcalan tarafından kurtarılacağına inanan kadınların PKK içinde yaşadıkları acılar, örgütten kaçıp kurtulanların anlattıklarında açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

PKK, Batı medya organlarına servis ettiği kadın örgüt üyelerine ait resimleri; kendi çıkarlarına hizmet etmede, politik bir imaj oluşturmada ve propaganda yapmada kullanabileceği resimler arasından seçmektedir. Bu resimler, örgütün “resmî resimleri” olup gerçekliği tümüyle çarpıtmayı amaçlamaktadır. Resimler; elinde silah, başı açık, ayakları çıplak, tişörtlü, kadının dişiliğinin ön plana çıkarıldığı cinsiyet yüklü resimlerden seçilmektedir.

Oysa kadın militanların örgüt içindeki durumlarını gösteren ve muhtemelen örgüte rağmen onun bilgileri dışında elde edilen başka resimler de vardır ve bu resimler aslında kadınlar için eleştirdikleri feodal düzenin daha ağır bir şekilde yaşandığı bir duruma ya da özgürleşme uğruna kadınların yaşadığı zorluklara, aşağılanmalara ve hayatlarının nasıl mahvolduğuna işaret etmektedir. Bu iki resim bize, örgüt üyesi kadınlarla ilgili paradoksal bir durum ortaya koymaktadır.

PKK'dan kaçarak özgürlüğüne kavuşan G., örgüte katılmasından kısa bir süre sonra PKK'nın kendisini kaçırırken yaptığı propagandaların asılsız olduğunu anlar. Özgürlük, kadın hakları vs. aslında genç kızları dağa gitmeye ikna etmek için uydurulan sözlerden ibarettir:

“İntihar eden genç kızları gördüm (...) Hani kadın özgürlüğü diyorlar ya öyle bir şey yok, yalan. Kadın komutanın sana eziyet ettiğini görüyorsun, seni küçük görüyor, seni aşağılıyor. Hani sistem o zaman, hani özgürlük? Dediğim gibi 18 yaşından sonra ben bazı şeylerin farkına varmaya başladım.”

G. ile görüşmemizin sonunda PKK terör örgütü ile ilgili şu anki görüşlerini ve yeniden örgüte katılma isteği duyup duymadığını sorduğumda kesin bir dille katılmayacağını söyledi:

“Asla. Kendimi buradan atarım da gitmem. Çünkü gördüm, yaşadım. Eğer ki gerçekten öyle bir niyetim olsa benden aptalı yoktur. Gençliğim elimden alındı, çocukluğum elimden alındı, okuyamadım. Şu an iki kız kardeşime bakıyorum da okumuşlar. Ben de gitmeseydim edebiyat öğretmeni olmayı çok istiyordum. Belki ben de şu an bir öğretmen olabilirdim. Ama olmadı.”

“Bazılarımız Diğerlerinden Daha Özgür”

PKK içinde ağır bir hiyerarşik yapı olduğunu ve bazılarının diğerlerinden daha ayrıcalıklı olduğunu ve özellikle Abdullah Öcalan ve diğer örgüt liderlerinin daha lüks bir hayat yaşadıklarını, başkalarına yasak olan birçok şeyin komutanlar ve üst düzey yöneticiler için serbest olduğunu ayrılanların itiraflarından öğrenebiliyoruz. Özgürlük, kurtuluş hak gibi temaları dilinden düşürmeyen PKK'nın uygulamaları, herkesin aynı derecede özgür olmadığını ve herkesin aynı şekilde kurtulmuş kabul edilemeyeceğini, bazılarının diğerlerinden daha özgür bir hayat yaşadıklarını göstermektedir:

“Yeme içme, giyinme anlamında da eşit değildik. Yemekler ayrı yerlerde yenirdi. Enerji içeceği yasak olmasına rağmen üst komutanların her birinin arabasında vardı. Sigara içmek de onlara serbestti. Böyle bir ayrımcılık vardı. Mesela sen benim komutanımsan benim senin yanında konuşma hakkım yoktu. Madem özgürlük için gittik bunun neresinde özgürlük?”

“...Dağda yönetim konumundaki bayanların kişisel eşyaları, özel yaşantıları vardı. İlk hayal kırıklığını onları görünce yaşadım da diyebilirim. Örneğin askerî eğitimden çıkmışız, gittiğimiz yerde sadece taşlar var. Tek bir ağaç, tek bir gölgelik yok. Dünya kadın konferansı yapılıyor, tüm bayanların yüzü güneşten kavrulmuş, yanmış, yara olmuş. O kızgın güneşin altında yemek yapıyorlar, ekmeği pişiriyorlar, güneşten mahvolmuşlar. Ama yönetimdeki bayanlar için çadırlar açılmış, gölgelikler yapılmış. Dağda bulunması çok zor olan kremleri, kınaları var. Elleri sıcak sudan soğuk suya değmiyor, güvenlikleri (korumaları) var. Banyo suları bile bu güvenlikteki arkadaşlar tarafından getiriliyor. Neymiş, yoğunlaştırıyorlar, kendilerini geliştiriyorlar. Onlar kraliçeler gibi hizmet edenler ise tam köle. Herkes hakkında her konuda karar alma yetkisine sahipler...”

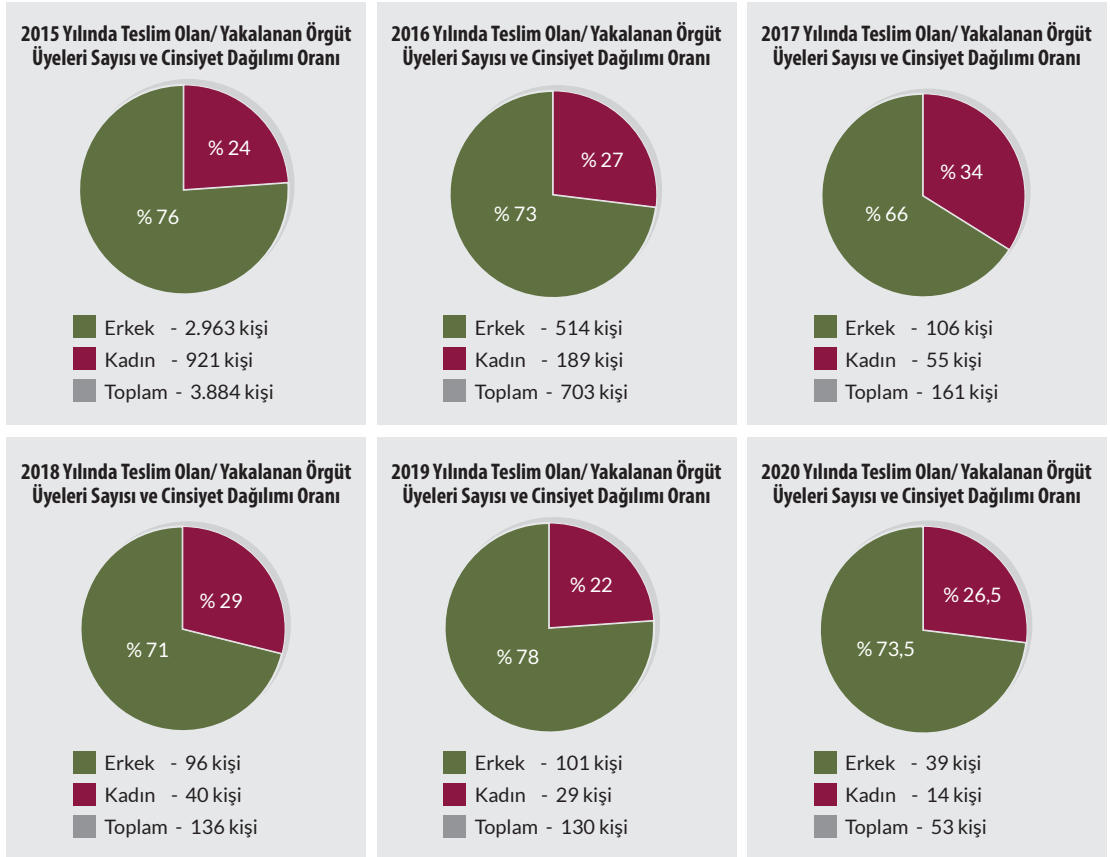

2016 yılından itibaren hükümetimizin kararlı siyaseti, güvenlik kuvvetlerimizin yurt içinde ve yurt dışında yapmış olduğu operasyonlar sonucunda PKK terörü ile mücadelede çok önemli mesafeler alındı. Elbette bu, terörün tamamen bittiği anlamına gelmemektedir. Bundan sonra teröre karşı sosyolojik ve psikolojik mücadele kararlılıkla sürdürülmelidir. Özellikle sosyal bilimler alanında çalışan akademisyenlerimiz, ilahiyatçı hocalarımız terörü besleyen unsurlar ve Türkiye toplumunun bütünleşmesi üzerine kafa yormalıdırlar. Tarih boyunca cephelerde birlikte savaştığımız, komşu olduğumuz, aynı safta namaz kıldığımız Kürt vatandaşlarımız ile ilgili geleneksel kültürlerini ve dillerini kullanma konusundaki önyargılardan kurtulmamız gerekir.

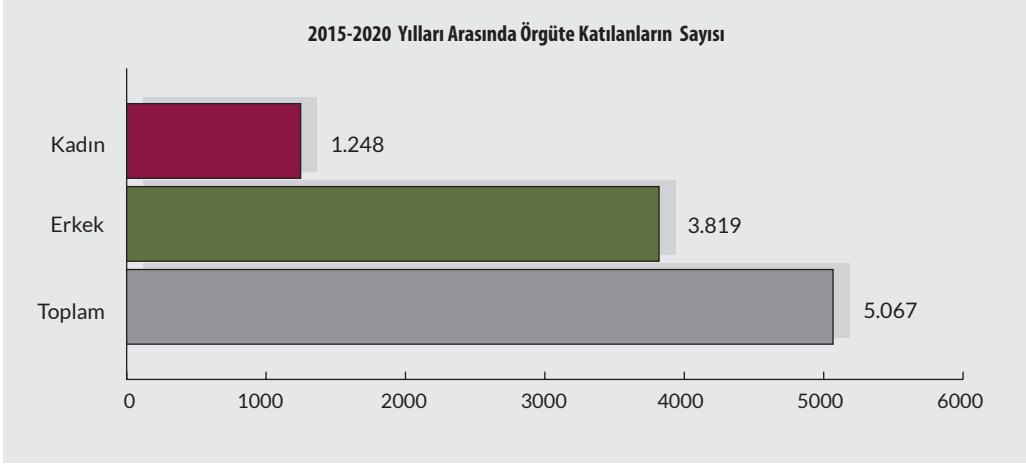
2017 ve 2018 yıllarında PKK'dan toplam 780 kişi ayrılmış ya da yakalanmıştır. Bunlardan 172'si kadınlardan oluşmaktadır.

01 Ocak 2015-31 Aralık 2020 tarihleri arasında yakalanan ya da teslim olan örgüt üyeleri ile ilgili veriler şu şekildedir.

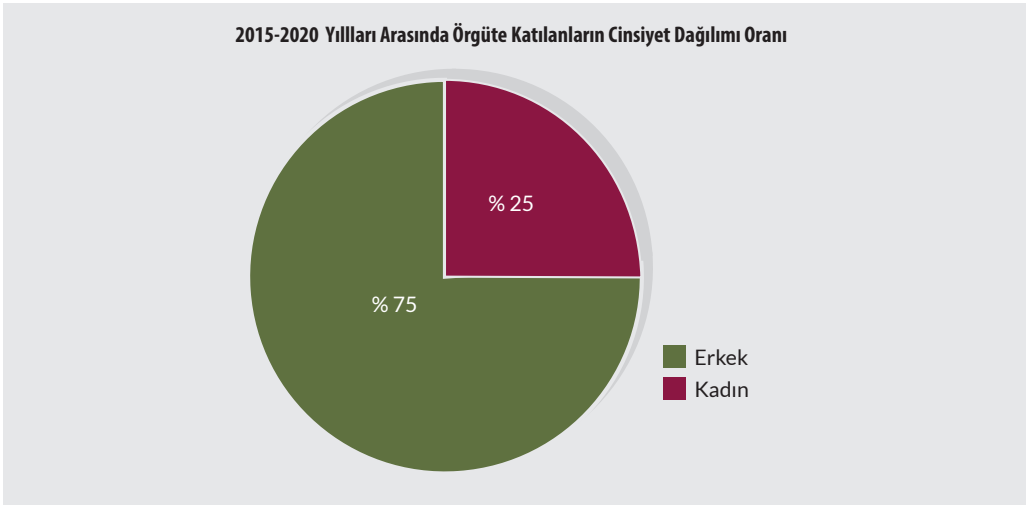
- 2015 Yılında 921'i (% 24) kadın, 2.963'ü (% 76) erkek olmak üzere toplam 3.884 kişi,
- 2016 Yılında 189'u (% 27) kadın, 514'ü (% 73) erkek olmak üzere toplam 703 kişi,
- 2017 Yılında 55'i (% 34) kadın, 106'sı (% 66) erkek olmak üzere toplam 161 kişi,
- 2018 Yılında 40'ı (% 29) kadın, 96'sı (% 71) erkek olmak üzere toplam 136 kişi,
- 2019 Yılında 29'u (% 22) kadın, 101'i (% 78) erkek olmak üzere toplam 130 kişi,
- 2020 Yılında 14'ü (% 26,5) kadın, 39'u (% 73,5) erkek olmak üzere toplam 53 kişi. ,

- 2015-2020 yılları arasında 1.248'i kadın 3.819'u erkek olmak üzere toplam 5.067 kişi,

- Son beş yılda örgüte katılan kadınların oranı ise yaklaşık % 25'tir.

Yukarıdaki grafiklerden de anlaşılacağı üzere erkek teröristler bakımından olduğu gibi kadın teröristler bakımından da PKK sürekli kan kaybetmekte; hem katılımlar düşmekte hem de teslim olanların sayısı artmaktadır. Bunu teslim olanlardan G'nin söylediklerinden de açık bir şekilde anlamak mümkün:

“Son zamanlarda zaten 2019’dan sonra katılım çok çok az oldu. Çoğunlukla Suriye tarafından da katılan Araplar vardı. Türkiye’den katılım çok yoktu. Aslında örgüt artık bazı şeylerin farkında. Kaybettiğinin gerçekten farkında ve dile getirmiyor, elindeki nesli elinde tutmaya çalışıyor. Ben gelmeden önce örgüte İmralı’dan, onlara kızan bir mektup gelmişti. ‘Neden siz bu gençleri elinizde tutamıyorsunuz? Suriye’de yapılan savaş sizi çökertti.’ diye. Bu gerçekten doğru. Örgüttekilerin %99’u kararsızlık yaşıyor. Hissedebiliyorsun. Ama örgütten ayrılmak için cesaret lazım. Ben de ayrılma kararını verene kadar çok istedim ama korkularıyla yüzleşmek falan zor oldu”

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyadaki diğer terör hareketlerinde olduğu gibi PKK'nın hem söylemleri hem de eylemleriyle vermiş olduğu mesaj; toplumu ve zihinleri terörize etmeyi, toplumu birbirine bağlayan bağları koparmayı ve huzur ve barışı ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. PKK olayları, Türk halkının toplumsal bütünlüğüne zarar vermektedir. Bugüne kadar terör ile mücadelede maalesef stratejik bazı yanlışlıklar yapılmıştır. Kürt toplumunun; geleneğine, inancını ifade ediş biçimine, dinî ve kültürel kimliğine yönelik dışlayıcı tutumlar ve Cumhuriyet elitlerinin ilerlemeci, aydınlanmacı ve tekilci bakış açısı bölge insanının kendi öz kültürüyle uyuşmayan siyasi akımlara yönelmesine sebep olmuştur. Bugün geldiğimiz aşamada Türkiye toplumunun sosyal, dinî ve kültürel özellikleri göz önünde bulundurulmadan terörün sadece güvenlikçi bir bakış açısıyla çözülmesi zor görünmektedir. Toplumumuzun uzun süre birlikte huzur içinde yaşamasını sağlayan unsurlar bellidir. Bu unsurlar yok sayıldığında ve tarihsel geçmişimizde ve toplumsal kültürümüzde karşılığı belirgin olmayan ve toplumun her kesimini kuşatmayan yeni kimlik inşa edilmeye çalışıldığında başkalarına da kendi kimliğini inşa etmesi için boşluk açılmış olur. Böyle durumda kimliklerin birbiriyle çatışma içine girmesi kaçınılmaz olacaktır.

PKK'nın söylemindeki kadın anlayışı çelişkilerle doludur. Başlangıçta kadını Marksist ideolojinin çizdiği bir çerçevede tanımlayan, aileye ve geleneksel kadın tanımlamalarına karşı çıkan PKK, 1990'lı yıllardan itibaren kendi politik mesajlarını, dünya ölçeğinde tedavüle giren; demokrasi, feminizm, kadın hakları, çevre ve çevre dengesi gibi yeni sosyal temaları kullanarak vermeye çalışmıştır. Ancak her iki dönemde de PKK'nın dile getirdiği yeni kadınlık kategorisi, gündelik hayat içinde yaşayan bir kadın değil mitolojinin ve ütopyanın bir kahramanıdır. PKK'nın söylemindeki kadınlık konumu bile kendiliğinden var olan doğal bir şey değil terör eylemlerine katılmak suretiyle elde edilebilen bir konumdur. PKK'nın metinleri, kendi çabasıyla okuyup meslek sahibi olmuş, insanlığın hayrına olan bir başarıya imza atmış, toplumun tümü için örnek teşkil edebilecek faaliyetlerde bulunan ya da aile içinde kendi çocuklarının annesi olan kadınlardan bahsetmez. Bu metinler her zaman savaşçı kadından, örgüt üyesi "militan" kadından, "kocasının kölesi olmaktan kurtulan" kadından, "intihar eylemine katılarak tanrıça olan" kadından, "tek aşkı PKK ve onun lideri olan" kadından bahseder ve bunları yüceltir. PKK'nın söylemi, cinsiyetleri yok ederek tüm Kürtleri "militanlar ve diğerleri" olmak üzere iki kategoriye ayırır.

PKK, örgüte katılmayan her kadını aile içinde bir köle olarak kabul eder. Örgüt içinde PKK'nın ideolojisini oluşturan aile karşıtlığının gevşetilmesine yönelik talepler çok sert tepkilerle karşılaşmış ve talepte bulunanlar örgütü terk etmişlerdir. Aslında PKK'nın "yeni kadını", hem geleneksel anlamda hem de modern anlamda kadınlık kimliğini kaybetmiş, çocukları, eşi ve kardeşi olmayan, kendini ideolojinin hizmetine adanmış, kendisi gibi örgüt üyelerinden oluşan bir çevreden etkilenmesi istenen bir kadındır. Bunun kadınlarla ilgili çarpık bir durum ortaya çıkaracağı açıktır. Çünkü bu durumda kadın artık, örgütün istediği gibi düşünen, onun istediği davranışları sergileyen bir robota dönüşmüştür. Cinsiyeti ile birlikte idealleri, duyguları ve hayalleri de yok edilmekte, döngüsel bir hayatın içine hapsedilmektedir. Daha önce PKK kadın örgütleriyle iş birliği içinde olan feminist kadınların büyük bir kısmı, bu durumu gördükleri için PKK ile yollarını ayırmışlardır.

Kürt kadınlarının da elbette sorunları vardır. PKK'nın dilindeki Kürt kadını, sorun olarak gördükleri kadın sorunları, Kürt kadınlarının bildikleri türden sorunlar değil tedavülde olan ideolojilerin söylemlerinden devşirilen sorunlardır. Bu sebeple PKK'nın varlığı Kürt kadınının sorunlarının çözümüne hiçbir katkıda bulunmamış, belki de terör ile mücadeleye öncelik verilmesi sebebiyle devlet kurumları da bu sorunlara yeteri kadar eğilememişlerdir.

PKK terör örgütü içinde aile, birinci dönemde açıktan ikinci dönemde ise dolaylı olarak feminist vb. ideolojinin bakış açısının belirlediği bir çerçevede kötülenip eleştirilmiş ya da "parti ailesi" vb. terimlerle içi boşaltılmıştır. Temelde PKK metinleri ya da yöneticileri tarafından Orta Çağ'ın günümüze kalan kalıntısı olarak görülen ailenin gereksizliği ve özgürleşmenin önünde bağ olması vurgulanıyordu. Çünkü aile bağlarıyla birbirlerine bağlı olan ve aile değerlerine bağlı olan insanların örgüte katılması kolay değildi.

PKK'ya katılıp da daha sonra onlardan ayrılan ya da güvenlik güçlerine teslim olan kadın örgüt üyeleri PKK kamplarında yaşadıklarını anlatmışlar ve PKK'nın kadınlarla ilgili resmî söylemiyle pratikteki uygulamalarının birbirinden oldukça farklı olduğunu dile getirmişlerdir. Bizim görüştüğümüz ya da bu konuda yapılan araştırmalarda görüşlerine yer verilen kadınlar, genel olarak kadınların PKK kamplarında feodal düzenden daha ağır bir baskı altında yaşadıklarını, erkeklere nispetle kadın militanların daha olumsuz şartlar içinde bulduklarını, taciz, istismar olaylarına sıkça rastlandığını söylemişlerdir.

PKK'nın yasal alandaki siyasi uzantısı durumundaki partilerin kadın sorununa ilişkin söylemlerinin PKK'nın söylemleriyle büyük oranda örtüştüğü hatta birçok konuda hiçbir farklılığın olmadığı görülmektedir. PKK'daki değişime ve dönüşüme paralel olarak bu çizgideki partiler de kendi politikalarını güncellemekte ve değiştirmektedir. Belki HDP için söylenebilecek farklılık hem tüzüğünde hem de programında LGBT haklarını savunması ve bu grubun düzenlemiş olduğu gösterilere parti yöneticilerinin katılmalarıdır.

Feminist çizgideki birtakım kadın örgütleri sözde barış ve kadın hakları için toplantılar düzenlemektedir. Bu konuda duyarlı olan bazı kadın hakları savunucuları bu tür toplantılarda PKK örgütünün propagandasının yapıldığını görerek pişmanlıklarını izhar etmişlerdir. Dolayısıyla PKK özellikle yurt dışında herhangi bir kuruluşla ortak bir program yaptığında toplantının amacını saptırmakta ve toplantıyı kendi propagandasını yapacak bir fırsat olarak görmektedir.

PKK'dan ayrılan kadınlarla ve HDP İl Başkanlığı önündeki onurlu ve cesur eylemlerini sürdüren Diyarbakır Anneleri ile yaptığımız görüşmelerde ortaya çıkan sonuçları ve önerilerimizi ise şu şekilde özetlemek mümkündür:

- 1- PKK terör örgütüne katılım özellikle de kadınların katılımı, son beş yılda büyük bir düşüş eğilimi göstermektedir. İçişleri Bakanlığımızın verileri de bunu doğrulamaktadır. Bölgedeki kadın vatandaşlarımız, devletimizin aldığı tedbirlerle daha özgür davranışlar sergilemeye ve terör örgütüne tavırlarını açıkça koymaya başlamışlardır. Örgütün yöneticileri bunu gördükleri için başka ülkelerden (mülteci kamplarından) eleman devşirme yoluna gitmektedirler. Zamanında alınan etkin, modernize edilmiş güvenlik önlemleri, mahalli idareler dâhil olmak üzere devlet otoritesinin her alanda sağlanması, terörün lojistik kaynaklarının zayıflatılması ve bölge insanı ile doğru iletişimin kurulması yönünde atılan adımlar terör örgütüne katılımın azalmasını sağlamıştır.
- 2- PKK'nın daha çok kadınları militan olarak almasının sebebi, kadınların ailevi sorunlardan, yoksulluk gibi problemlerden dolayı daha dezavantajlı konumda olmalarıdır. Aileler, okullarla ilgili yaşadıkları endişeler sebebiyle özellikle kız çocuklarını okullara gönderme konusunda isteksizlik yaşamaktadırlar. Diğer yandan anne babası ayrı yaşayanlar, geniş ya da dar yapıdaki aile içinde aşırı baskıya maruz kalanlar, okullarında başarısız olanlar, ailenin yoksulluğu nedeniyle çocuk denilecek yaşta çalışmak zorunda kalanlar, ergenlik psikoloji içinde aşırı tepkisel tavır gösterenler, ailesinde terör olaylarına karışan yakınları bulunanlar ve yakınlarını güvenlik güçlerinin yapmış olduğu operasyonlarda kaybedenler terörist propaganda karşısında en fazla kırılğan olanlardır.
- 3- Hem batı illerimizde hem de Doğu ve Güneydoğu illerimizde HDP il teşkilatları, kadınların PKK'ya katılımını sağlamak için psikolojik-sosyolojik bir ortam oluşturmaktadır. HDP'nin söylemleri ile PKK'nın söylemlerinin örtüşmesi, PKK'yı insanların gözünde meşrulaştırmakta ve kadınlar için dağa çıkmayı cazip hâle getirmektedir. Kendileriyle özel olarak görüştüğümüz PKK'dan ayrılanlar ve Diyarbakır Annelerinin ifadelerinden özellikle kızların PKK'ya katılmasında ve aile ile iletişim kurma, ikna etme, yardım vb. daha sonraki süreçlerde, HDP'li yetkililerin aktif bir şekilde rol aldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca HDP'nin benimsediği ayrıştırıcı siyasi söylemin ve bu tür oluşumlara verdiği desteğin, kadınlar arasında PKK'ya katılma fikrinin oluşumuna katkıda bulunduğu görülmektedir. Bu konuda siyasetçilerimizin üzerine düşen görevi yaparak HDP'nin bölge insanının değerleriyle çatışan tüzüğü, programı ve buna yönelik faaliyetlerini her fırsatta dile getirmeleri önemlidir. HDP'nin "kadın özgürlüğü", "cinsiyet ideolojisi" ile ilgili söylemleri, kadınları ailevi değerlerle özgürlük arasında seçim yapmaya zorlamakta ve aile içinde çatışmalar yaşatabilmektedir.
- 4- Örgütten ayrılan militanlar ve Diyarbakır Annelerinden bazıları ile yaptığımız özel görüşmelerden, kaçırılan kadınların Suriye'de PYD/YPG içinde de militan olarak buldukları anlaşılmaktadır. Bu, YPG/PYD'nin PKK'nın bir kolu olarak çalıştığını, Suriye'de YPG'nin DEAŞ ile mücadele bahanesiyle çeşitli ülkelerden aldığı silahların bir kısmını PKK'ya aktardığını ve PKK'nın Türkiye'deki faaliyetlerinin meşrulaştırılmasını

amaçladığını göstermektedir. Bu sebeple Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriye topraklarındaki operasyonları güvenliğimizin sağlanması noktasında oldukça etkili olmuştur.

- 5- Diyarbakır Annelerinin çıkışı bölgede teröre karşı kadınların direnişini ve duruşunu ortaya koymasından oldukça etkilidir. Eylem mekânı olarak HDP il örgütünü seçmeleri, PKK-HDP ilişkisini ve çocuklarının dağa kaçırılmasında HDP'nin aracılığını ve sebep oluşunu açığa çıkarmak bakımından doğru bir tercihtir. Şimdiye kadar 20'nin üzerinde anne, çocuklarına kavuşmuştur. Bu, Türkiye'nin terör ile mücadelesinde oldukça hayati önemi haiz olan sivil bir katkıyı temsil etmektedir. Annelerin oturma eylemi ile birlikte bölge halkının yanında tüm Türkiye ve dünya, terörün bölgeye, aileye ve topluma verdiği acıyı görmeye başlamıştır. Annelerin daha önce de buna yönelik eylemler planlamalarına rağmen terör örgütünün engellemesinden ve kendilerine zarar vermesinden korktukları için bundan vazgeçtikleri, ancak kendilerini güvende hissettikleri bir ortam oluşuktan sonra oturma eylemi yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu sebeple bölge insanının, sivil kuruluşların teröre olan tepkilerini özgürce ortaya koyabilecekleri bir ortamın oluşması sağlanmalıdır. Anneler aynı zamanda terör örgütü mensuplarını demoralize etmekte ve örgütteki militanlara ayrılma cesareti kazandırmaktadır. PKK'dan ayrılan ve kendileriyle özel görüştüğümüz kadınlar, annelerin eyleminin kendilerini örgütten ayrılmaya sevk ettiğini söylemişlerdir. Terör örgütünün bölge insanının geleneksel kültürüne aykırı olan ideolojisinin dayandığı temel her fırsatta ortaya konulması, sivil kuruluşların bu konuda görev üstlenmelerini gerekli kılmaktadır.

Bölgedeki vatandaşlarımıza sahip çıkılması ve teröre karşı onların güvenliklerini en iyi bir şekilde sağlanması gerekir. PKK'dan ayrılanlarla yaptığımız özel görüşmelerde, vatandaşın huzurunu sağlamaya yönelik olduğuna dair bölge insanında bir bilinç oluşturulduğunda güvenlik önlemlerini destekledikleri ve bunun normalleşmeyi hızlandıracağı görüşünün oluştuğu ortaya çıkmaktadır. Ancak bunun sosyal ve ekonomik alanlarda atılacak adımlarla desteklenmesi gerekir. Bölgede eğitim konusu çok ciddi bir biçimde yeniden ele alınmalıdır.

Her seviyede eğitim, sağlık hizmetleri ve sosyal aktiviteler her kadının kolayca ulaşabileceği hâle getirilmelidir. Gençlerin spora, bilimsel, kültürel faaliyetlere yönlendirilmesi ve spor tesislerinin sayısının artırılması önemlidir. Eğitim konusunda özel teşebbüslere devlet desteği sağlanması ve eğitime yönelik bir çeşitlenmenin oluşması sağlanmalıdır.

Yapılan araştırmalar, terör örgütünün propagandalarının en çok eğitim seviyesi düşük kimseler üzerinde yankı bulduğunu, eğitim seviyesi yüksek olanların örgütün propagandalarından daha az etkilendiklerini göstermektedir. Bu durum, bölgedeki kız çocuklarının eğitim bakımından dezavantajlı olmaları göz önünde bulundurulduğunda daha fazla önem kazanmaktadır. Bu sebeple bölgede eğitimin kalitesinin artırılması, çocukları mutlaka okul sistemi içinde tutmak için gerekli önlemlerin alınması, okullardaki sosyal ve sportif etkinliklerin artırılması ve okullarda öğrencilerin özellikle de kız öğrencilerin yaşadıkları sorunları paylaşabileceği ve bu sorunların çözümüne ilişkin sistemli çalışmalar yapabilecek bir rehberlik sisteminin geliştirilmesi oldukça önemlidir. Kız çocuklarına yönelik yapılan rehberlik, bölge insanın değerlerinin göz önünde bulundurulmasını ve alınacak tedbirlerin başarıya ulaşmasını da kolaylaştıracaktır. Bölgede

kadınların istihdamının artırılması ve yatırımların teşvik edilmesi, eğitimi ve meslek edinmeyi cazip hâle getirecektir.

Terör olaylarının azalmasında son 15 yıl içinde kurulan ve kurumsallaşması için önemli adımlar atılan üniversitelerin önemli payı vardır. Üniversitelerin sorunlarının çözülmesi, istihdama yönelik eğitime önem vermeleri ve bölgede yaşanan sorunlara ilişkin araştırmalar yapmaları gerekmektedir. Bölgedeki üniversitelerin hem Türkiye'nin başka yerindeki üniversitelerle ortak programlar düzenlemeleri hem de öğrencilerin batıdaki muadili üniversitelerde eğitim görmeleri, çevrim içi derslere katılmaları ve araştırma yapmaları sağlanarak teşvik edilmelidir. Batıdaki öğrencilerden ve öğretim üyelerinden de isteyenlerin bu üniversitelerde öğretim görüp araştırma yapmalarına imkân sağlanmalıdır.

Bölgede yaşanan olaylardan etkilenen ailelerle ilgili etkin önlemler alınmalı, bunların terör örgütünün propagandasına maruz kalmalarının önüne geçilmelidir. Ayrıca yakınları terör örgütünde bulunan ailelere yönelik de özel çalışmalar yapılmalıdır.

Bölgeden başka bölgelere göç olgusu mutlaka ayrıntılı bir şekilde ele alınmalıdır. Çünkü göç eden ailelerin çocukları özellikle de okul dolayısıyla sosyalleşme imkânı daha az olan kız çocukları, kendi bölgelerinde hissettikleri yerleşiklikten ve aşına oldukları kültür ve çevreden gelen istikrar ve güven duygusu kaybolduğu ve aile büyüklerinin kontrolleri özellikle büyük şehirlerde etkisiz hâle geldiği için her türlü radikalleşme etkilerine de açık hâle gelmekte ve fiziki ve sanal alanlarda PKK terör örgütünün türlü propagandalarına maruz kalmaktadırlar. Bu sebeple Kürt vatandaşlarımızın kendi yaşadıkları yerlere göç etmeleri belli bir program eşliğinde teşvik edilmelidir.

Diyarbakır Annelerinin eylemlerine daha fazla tanınırlık kazandırılmasına yönelik girişimler artırılmalıdır ve farklı anlayışları ve kesimleri temsil eden sivil kuruluşların destekleri sağlanmalıdır. Bu tanınırlık; insanlardaki korkuların dağılmasını, teröre daha cesur bir şekilde karşı çıkılmasını ve daha çok annenin eyleme katılım sağlamasını beraberinde getirecektir. Buna bağlı olarak da etkisi genişleyecek ve terörle mücadelede önemli bir kazanım sağlayacaktır.

Bölgede görev yapacak memurlar ve güvenlik güçleri bölge insanı ile iyi iletişim içinde olabilecek kimselerden seçilmelidir. Herhangi bir şekilde suç işleyen, yolsuzluk, kamu görevlilerinden suçları sabit olanlar gerekli cezaya çarptırılmalı ve bölge insanının zihninde adalet duygusunu zedeleyecek olaylara müsaade edilmemelidir.

KAYNAKÇA

Acar, Hasan, *Fenomenolojik Yaklaşım Bağlamında, Ortak Bilgi Stokları, Tipleştirme ve Ortak Kabuller Yoluyla PKK Terör Örgütünden Ayrılan Kadınlar Üzerine Bir İnceleme*, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014.

Al-Ali Nadja, Tas Latif, *Dialectics of Struggle: Challenges To the Kurdish Women Movement*, LSE Middle East Centre Paper Series, 22. March 2018.

-----, “War is like a Blanket...” Feminist Convergences in Kurdish and Turkish Women’s Rights Activism for Peace” *Journal of Middle East Women’s Studies* • 13:3 November 2017. 1-20.

Alp, Ruken, “Kürt Özgürlük Hareketinde Kadın Dirilişi”, *Toplum ve Kuram*, S.10 Bahar 2015, 75-98.

Arslan, Esra “Siyasi Partilerde Cinsiyetin İzini Sürmek; AKP, CHP, MHP ve HDP Örnekleri” *Fe Dergi* 11, no. 1 (2019), 59-76.

Barlas, Asma, *Believing Women in İslam*, Austin: University of Texas, 2002.

Bayraklı Enes, Yalçın Hasan Basri, Yeşiltaş Murat, *Avrupa’da PKK Yapılanması*, Ankara: SETA 2019.

Bodziany, Marek, Marzena Netczuk-Gwoździewicz “Feminization of Terror: Psychological Analysis of the Role of Women in Terrorist Structures”, *Studies in Conflict & Terrorism*, (2019):1-18. DOI: 10.1080/1057610X.2018.1531542.

Coşkun Vahap, *7 Haziran Seçimlerine Doğru Halkların Demokrat Partisi (HDP)*, Ankara: Seta, 2015.

Çaha Ömer, The Kürdian Women Movement: A Third-Wave Feminism Within the Turkish Context, *Turkish Studies*, Vol,12, No.3, 435-449. September 2011.

Çağlayan Handan, *Analar Yoldaşlar Tanrıçalar: Kürt Harketinde Kadınlar ve Kadın Kimliğinin Oluşumu*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2009.

Çebi, Şükrü Okyar, *Terörizm Olgusu İçerisinde Kadın Militanların Analizi*, Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara, 2010.

Davis, Nira Yuval, “Açılış Konuşması”, *Duvarları Yıkarak, Köprüleri Kurmak: Yeni Küresel Feminizmin Yükselişi ve İmkânları* editor: Nacide Berber, çeviri: Ayten Davutoğlu, İstanbul, 2018.

Demir, A. *Savaşta Barışta Özgürlükte Aşkta Dağın Kadın Hali*. İstanbul: Ceylan Yayınları, 2014.

Demirel, E. , *Terör*, İstanbul: IQ, 2007.

Demirkıran, Sami, *Ürperten İtirafılar: PKK ile 3.5 Yıl*, İstanbul: Bilge Karınca, 2008.

Erdem Nergiz , “Kadın Terörist Kimliğinin Psikososyal Kökenleri ve Sosyal Politikalar ” , *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, Yıl 19, c. 19, Sayı 3. , Aralık 2017, 8-26.

Ergil, Doğu, *Kürt Raporu*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2009.

Heckmann, Lale Yalçın ve Pauline Van Gelder “90’larda Türkiye’de Siyasal Söylemin Dönüşümü Çerçevesinde Kürt Kadınlarının İmajı: Bazı Eleştirel Değerlendirmeler” *Vatan Millet ve Kadınlar* (Derleyen, Ayşegül Altınay), İstanbul: İletişim Yayınları, 2004, ss. 325-357.

İşin, Musa *Kürtlerin PKK ile İmtihanı*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2018.

Kolukırık, S. "Türk Modernleşme Sürecinde Merkezin Dönüşümü: Yerelden Küresele Yeni Kimlik Arayışları", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı. 18, (2008) s. 121-134.

Marcus, Aliza, *Blood and Belief: The PKK and the Kurdish Fight for Independence*. New York: NYU Press, 2009.

Miş, Nebi, "Türkiyelileşme Olmadı ki Tersinden Türkiyelileşme" Olsun!" *Türkiye*, 20 Ekim 2020.

Murata, Sachiko, *İslamda Cinsiyet Diyalektiği*, çev. Ş. Öçal Ankara: Hece Yayınları, 2019.

Novellis, Andrea "The Rise of Feminism in the PKK: Ideology or Strategy?" *Zanj: The Journal of Critical Global South Studies*, Vol. 2, No. 1, (Summer 2018), 115-133.

Özcan, Nihat Ali A. *PKK (Kürdistan İşçi Partisi), Tarihi, ideolojisi ve Yöntemi*. Ankara: ASAM. 1999.

Palabıyık, Adem, "Toplumsal Hareketler Bağlamında PKK Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 8, S. 39, Ağustos, 2015, 511-528.

Posch, Walter *Die neue PKK: Österreichische Militärische Zeitschrift*, Berlin 2016.

Sayın, Mahir, *Erkeği Öldürmek*, İstanbul: Zelal Yayıncılık, 1998.

Serok, Melsa, *Kadının Toplumsal Sözleşmesi*, İstanbul: Hevi Yayınları, 2001.

-Toska, Zehra, "Cumhuriyetin Kadın İdeali: Eşiği Aşanlar Aşamayanlar", *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler/ Bilanço 98*, İstanbul: İş bankası ve Tarih Vakfı Yayınları, s. 71-88.

-Türk, H. Bahadır, "Hegemonic masculinity and terrorism: the case of the PKK and Abdullah Öcalan" *Critical Studies on Terrorism* 13:2, 258-279, DOI: 10.1080/17539153.2019.1708039

-Vogel, Lise, *Marksist Teoride Kadın*, İstanbul: Pencere Yayınları 1990.

-Yanık, Celalettin, "Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi" *Kaygı*, 2013/20, s.225-237.

- Yeşiltaş, Murat, Duran Burhanettin, *Ortadoğuda Devlet Dışı Silahlı Aktörler*, Ankara: SETA, 2018.

Raporlar

- PKK/KCK Terör Örgütü'nün Çocukları ve Kadınları İstismarı, T. C. İçişleri Bakanlığı Raporu, 2017.

-PKK/KCK Terör Örgütü'nün Suriye Kolu: PYD-YPG, T.C. İçişleri Bakanlığı, Ankara 2017.

-TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Terör ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerinin İncelenmesine Yönelik Kurulan Alt Komisyon Raporu, Ocak 2013.

-Terör Örgütlerinde Militan Kimlik İnşası ve Eleman Profili: PKK/KCK Örneği, Polis Akademisi UTSAM Rapor Serisi: 20, Ekim, 2012.

-Kadınların PKK/KCK Terör Örgütüne katılmalarına Neden Olan Unsurların Analizi, Jandarma Genel Komutanlığı, Raporu, 2019.

Kendileriyle Özel Görüşme Yaptığımız Kadınlar

1-Fatma Akbaş (Diyarbakır Annesi)

2. P. A (itirafçı).

3-G. (itirafçı)

4-YY. (itirafçı)

5-Necmiye Aybar (Diyarbakır Annesi)

6-Türkan Mutlu (Diyarbakır Annesi)

7-Necibe Çiftçi (Diyarbakır Annesi)

8-Zümrüt Salim (Diyarbakır Annesi)

PKK TERÖRÜ VE KADIN

Bu çalışma terör örgütünün gerçek yüzünü ortaya koyma niyetinin bir ürünü olarak ortaya çıktı. Bu bağlamda özellikle terör örgütünün kadın söylemiyle, kadın ve aile konusundaki toplumu ifsat eden görüşleriyle ilgili gerçekleri araştırıp ortaya koymak istedik. **PKK Terörü ve Kadın** adlı bu çalışmamızda şimdiye kadar yapılan diğer çalışmalardan, güvenlik ile ilgili çalışmalar yapan birimlerimizin raporlarından, mahkeme iddianamelerinden, terör örgütünün yayınlarından, medya haberlerinden istifade ettik. Dağınık olan bilgileri bir araya getirip doğru bildiğimiz bağlamlar içinde yorumlamaya çalıştık. Çalışmayı özgün kılan hususun, terör örgütü PKK'nın kadın konusundaki iki yüzlü tutumunu kendi söylemlerine bağlı olarak ortaya koymamız, Diyarbakır Anneleri ve örgütten ayrılan eski militanlarla yapmış olduğumuz görüşmeler ve bunlardan çıkardığımız sonuçlar olduğunu söyleyebiliriz. Bu çalışmanın daha kapsamlı biçimi önümüzdeki günlerde kitap olarak da yayınlanacaktır.

Çalışmamızın PKK terör örgütünün ve onun legal alanı olan HDP çizgisindeki partilerin kadın, aile ve cinsiyet konusundaki gerçek yüzlerinin ortaya çıkması bakımından faydalı olmasını temenni ediyorum.